

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vláda prezidenta Xi Jinpinga:

Analýza vzájemného propojení klíčových bodů jeho politického programu

The Governance of President Xi Jinping:

The Analysis of Interconnection of the Key Points of His Political Program

OLOMOUC 2016 Jakub Kopecký

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

(kopie zadání diplomové práce)

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

Olomouc, 4.12. 2015

.....

podpis

Anotace

Příjmení a jméno autora: Jakub Kopecký

Název katedry a fakulty: Katedra asijských studií, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Vláda prezidenta Xi Jinpinga: Analýza vzájemného propojení klíčových bodů jeho politického programu

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Počet znaků: 130 544

Počet stran: 94

Klíčová slova: Čína, Xi Jinping, reformy, korupce, ekonomika, zahraniční politika

Keywords: China, Xi Jinping, reforms, corruption, economy, foreign policy

Pozice prezidenta Čínské lidové republiky patří z mnoha důvodů ve vnitrostátním i světovém měřítku k těm velmi významným a nejinak je tomu také v případě současného čínského prezidenta Xi Jinpinga. Od doby jeho nástupu do této funkce proběhlo a stále ještě probíhá na celostátní úrovni velké množství změn v oblasti politické i ekonomické, které do určité míry mění stávající *status quo* Číny, jako státu, který je v celosvětovém společenství ekonomickým zázrakem, ale nepřilíš silným politickým hráčem, platící nejméně poslední dvě dekády. Některé z těchto změn byly iniciovány jím samým, potažmo jeho klikou, jiné byly pouze logickým vyústěním kurzu který byl pro ČLR nastaven Deng Xiaopingem. I tak lze ale s jistotou říci, že absolutní většina těchto změn se projeví do směřování Číny v budoucnu a do způsobu, jakým bude tato země v následujících letech vnímána. Stejně tak lze tušit, že tyto rozsáhlé změny nejsou pouze izolovanými politickými kroky, ale naopak jsou navzájem v mnoha aspektech silně propojeny způsobem, kdy jedna změna je přímým důsledkem té předcházející. Rozbor a vyhodnocení těchto jevů jsou proto klíčové nejen k pochopení dalšího směřování Číny po zbývající dobu mandátu prezidenta Xi v jeho funkci, ale také pro období následující po něm.

Mnohokrát děkuji panu magistru Lavičkovi za jeho cenné rady a připomínky a za jeho trpělivost a ochotu při vedení mé diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Metodika vypracování diplomové práce.....	11
3. Revize literatury.....	12
4. Xi Jinping.....	15
4.1. Úvod.....	15
4.2. Kariérní růst	15
4.2.1. Nejranější počátky	15
4.2.2. Působení na jihu.....	16
4.2.3. Návrat do Pekingu	17
4.3. Pozice v čele státu.....	17
4.4. Velké výzvy hlavy státu.....	19
5. Korupční aféry	22
5.1. Definice korupčního jednání.....	22
5.2. Příčiny korupce	23
5.2.1. Guanxi.....	23
5.2.2. Byrokracie.....	23
5.2.3. Ekonomický aspekt.....	24
5.3. Typologie korupce	24
5.3.1. Přijímání úplatků.....	25
5.3.2. Zpronevěra	25
5.4. Boj s korupcí jako politický nástroj změny	26
5.4.1. Lovení tygrů a much	27
5.4.1.1. Zhou Yongkang	28
5.4.1.2. Bo Xilai.....	30
5.4.1.3. Xu Caihou	32
5.4.1.4. Ling Jihua	33
5.5. Implikace korupčních afér	34
6. Změny v ekonomice.....	36
6.1. Moderní ekonomická politika ČLR	38
6.1.1. Reformy Deng Xiaopinga	38
6.1.2. Socialismus s čínskými prvky.....	40
6.1.2.1. Gradualismus	40
6.1.2.2. Decentralismus.....	40
6.1.2.3. Privatizace.....	41
6.2. Rizika dosavadního systému.....	43
6.2.1. Korupce.....	43
6.2.2. Decentralizace.....	43
6.2.3. Odliv kapitálu	44
6.2.3.1. Odliv soukromého kapitálu.....	44
6.2.3.2. Odliv státního kapitálu.....	45
6.2.4. Státní zadlužení.....	45
6.2.5. Bublina na trhu s nemovitostmi	46
6.2.6. Udržitelnost růstu.....	46
6.3. Riziko pádu ekonomiky	47
6.4. Kroky k restrukturalizaci	48
6.4.1. Snížení úrokových sazeb	48

6.4.2. Uvolnění státní kontroly	49
6.4.3. Změna orientace domácí ekonomiky	49
6.5. Shrnutí změn v ekonomické sféře.....	51
7. Zahraniční politika.....	52
7.1. Moderní čínská diplomacie.....	53
7.2. Pozice na mezinárodním poli.....	55
7.2.1. Vztahy s oblastmi Číně kulturně a etnicky nejbližšími	56
7.2.1.1. Hongkong a Macao	56
7.2.1.2. Taiwan	59
7.2.1.3. Singapur	60
7.2.2. Vztahy v regionu Asie-Pacifik.....	61
7.2.2.1. Japonsko.....	62
7.2.2.2. Severní a Jižní Korea	65
7.2.2.3. Indie	66
7.2.3. Vztahy v globálním měřítku	67
7.2.3.1. USA	67
7.2.3.2. Ruská federace	69
7.2.3.3. Evropská unie	70
7.3. Shrnutí zahraničně-politického vývoje	73
8. Závěr	75
9. Annotation	78
10. Seznam literatury	79

1. Úvod

Vliv prezidenta Xi Jinpinga je ve srovnání s minulými prezidenty posledních dvou dekád skutečně výjimečný – od neustálého upevňování jeho moci skrze boj se svými názorovými oponenty až po faktickou snahu implementace jeho myšlenek do podoby a chodu státu ve formě ohlašovaných reforem. Již po několika málo letech ve funkci je jasné, že se zcela jistě zapíše do historie jako jeden z nejvýznamnějších čínských prezidentů, protože se s velkou pravděpodobností změní podoba ekonomická i politická, které byly pro Čínu typické do doby jeho převzetí moci a na které byl svět v posledních letech zvyklý. Na tyto jeho nové myšlenky a kroky, které tak vehementně propaguje, lze nazírat z několika úhlů pohledu. Těmi, které jsem si ve své práci zvolil, jsou jejich vzájemná propojenost, která umožnila jejich vznik na straně jedné a jejich reálný dopad na chod státu na straně druhé. Jinými slovy studiem těchto dvou pohledů je možné sledovat a předvídat, jakými změnami bude Čína procházet v následujících letech.

Tuto problematiku jsem si zvolil ze tří hlavních důvodů. Tím prvním je ten, že se jedná o atraktivní téma, které, i přestože bylo a je předmětem různých diskuzí, nebylo ještě skutečně do hloubky zkoumáno, a proto v sobě stále skrývá mnoho aspektů, kterým je možné věnovat další studium. Důvodem druhým je to, že mě velmi zajímá komplikovaný proces rozvoje čínského státu v posledních letech. S ním je zároveň spojená změna ve fungování jeho vládních aparátů. A v neposlední řadě z toho důvodu, že veškeré politické změny, mohou mít dalekosáhlé důsledky pro ty, kteří v Číně chtějí pracovat nebo podnikat. Pochopení fungování různých aspektů spojených s řízením čínského státu může být totiž klíčové pro správné vedení byznysu v na území ČLR. Zde lze zmínit mnoho procesů od znalosti chodu byrokratických aparátů až po otázky týkající se zásahů státu do chodů podniků.

Cílem mé diplomové práce je zkoumat změny ve třech klíčových oblastech vlády prezidenta Xi Jinpinga, které popsal ve své knize *Vláda Číně*¹, a jejich vzájemné propojení a návaznost. Těmito tématickými oblastmi jsou boj proti korupci, změny v ekonomice a nová podoba zahraničních vztahů. Výsledkem této práce bude ucelený pohled na složitou transformaci, kterou současná Čína za vlády prezidenta Xi Jinpinga

¹ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*.

prochází. Hlavní tezí mé práce, kterou se při svém výzkumu pokusím potvrdit, je, že současné změny ve třech vytyčených oblastech, které prosazuje prezident Xi, jsou v jádru úzce propojeny a hierarchicky uspořádány. V souvislosti s tím pak tyto změny svou významností reflektují významný přerod a milník čínského státu, po němž bude na čínský stát nahlíženo jinak, než jak tomu bylo v dosavadních letech, tedy jako na nevyčerpatelnou hybnou sílu světové ekonomiky řízenou posledních třicet let tím stejným způsobem.

2. Metodika vypracování diplomové práce

Tato diplomová práce vznikala ve třech krocích. Tím prvním byla příprava literatury a studijních materiálů. Zde bylo pro vytyčení rozsahu studie a vytvoření teoretického základu využito množství tištěné literatury popisující dílčím způsobem danou problematiku. Pro získání informací týkajících se dění v nedávné době bylo však z důvodu prozatím neexistujících knižních zdrojů nutné se odkázat na vyhledávání v tištěných a elektronických periodících a také v dalších informačních kanálech. S cílem přístupu k co největšímu množství informací a tím pádem k co nejkomplexnějšímu pohledu na danou problematiku bylo využito jak médií západních, tak čínských. V rámci dalšího kroku byla získaná data srovnána, vsazena do celkového vzájemného kontextu a osvětlena. V poslední části byly na základě konzultací s vedoucím práce vyhodnoceny výsledné poznatky a vyvozeny závěry výzkumu.

Studie je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, týkajících se jmenovitě popisu časových souvislostí a specifik vlády prezidenta Xi Jinpinga, dále pak změn ve vládnoucích strukturách skrze protikorupční kampaně, změn v ekonomické stránce řízení ČLR a v neposlední řadě změn ve způsobu vedení zahraniční politiky státu. Každá z těchto kapitol je poté rozdělena na podkapitoly zabývající se více do detailu dalšími jednotlivými aspekty. Toto rozdělení kopíruje tři hlavní zvolená témata knihy, na které je tato studie založena.

V rámci tohoto výzkumu byly jako hlavní metody aplikovány zároveň postupy teoretické i praktické. Tyto byly užity v součinnosti tím způsobem, že byl nejdříve v rámci každé kapitoly vytvořen z příslušných tištěných zdrojů teoretický základ, na který bylo dále navázáno aktuálními informacemi ze zdrojů elektronických, jako jsou například online periodika, televizní zprávy, rádiové vysílání, atd., V rámci těchto zdrojů byly například doplněny názory a komentáře odborníků na danou problematiku. Výsledkem této syntézy bylo vytvoření komplexního shrnutí rozličných aspektů jednotlivých zvolených témat i souvislostí mezi nimi.

3. Revize literatury

Jádrem mé diplomové práce je výzkum souvislostí mezi třemi klíčovými body politického programu Xi Jinpinga. Proto je jejím základním kamenem kniha *Vláda Číny*², která obsahuje shrnutí těch nejvýznamnějších myšlenek tohoto státníka. Za velké pozitivum považuji velké množství informací, které obsahuje. Negativním faktorem je skutečnost, že jsou tyto informace obsažené ve formě projevů a tudíž nejsou vyřčeny zcela explicitně. Často bylo tedy potřeba tyto informace hledat mezi řádky a správně si je vydedukovat.

Výzkum obsažený v mé práci je postaven na třech pro Xi Jinpinga důležitých vládních bodech. Těmi jsou protikorupční boj, změny v ekonomice a zahraniční politika. Proto bylo velmi důležité pro tyto tři aspekty vytvořit dostatečný teoretický základ, na který jsem později mohl napojit svá další zjištění.

Pro kapitolu o korupci jsem si zvolil dvě díla. Tím prvním je *Corruption and Market in Contemporary China*³, které mi díky vhodně rozpracované korupční typologii sloužila jednak jako hlavní zdroj definic a zároveň jako měřítko v počtu korupčních případů kvůli statistikám v ní obsažených. Druhou knihou, na které stavím tuto část, je *Cadres and Corruption*⁴. Ta je více zaměřena na politickou stránku tohoto jevu a také na prorůstání korupčního jednání do Komunistické strany Číny. Oproti knize *Corruption and Market in Contemporary China* pokrývá mnohem delší časové období, což mi velmi pomohlo při sledování a hodnocení rozličných historických sounáležitostí, konkrétně například srovnání počtů odsouzených v po sobě následujících korupčních stíháních. Jedná se v tomto případě o možnost využití další publikace k potvrzení informací, které byly v mé studii využity. Každé z těchto děl je unikátní a přínosné svým vlastním způsobem. Dílo první svou typologií a dílo druhé informacemi o korupci v KSC. Žádné z nich se ale z logického důvodu období svého vzniku nemohlo zabývat časovým obdobím, které jsem si pro svůj výzkum vytyčil já. Tato kapitola mé práce bude s ohledem na to přínosná ve dvou směrech. Tím prvním je, že bude v chronologickém postupu dále mapovat proces vývoje určitého trendu v aktuálním čase

² XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*.

³ SUN, Yan. *Corruption and market in contemporary China*.

⁴ LÜ, Xiaobo. *Cadres and corruption: the organizational involution of the Chinese Communist Party*.

a s aktuálními daty. Tím pádem dojde k vytvoření výzkumného materiálu, na základě kterého mohou být prováděny následující studie v budoucnu. Jejím druhým přínosem je přijetí výzkumného postupu, který na zvolené téma pohlíží ze zcela jiného úhlu. V tom lze korupční problematiku vnímat dvěma způsoby. V tom prvním se jedná o protizákonnou činnost, která má za cíl obohacení se nelegálními zisky a proti ní namířené protikorupční kampaně za politické akce jako snaha potrestat ty, kdo páchají zločin. Zároveň je zde i pohled druhý, který lze chápat jako složitý a těžce průhledný proces politického souboje mezi různými znepřátelenými klikami. Kvůli tomu, že je na straně jedné velmi malé množství dostupných a ověřitelných informací a na straně druhé mnoho polopravd a protichůdných sdělení, je velmi obtížné takový jev prokázat. Je ale možné se alespoň pokusit uvést výšeč těch nejdůležitějších faktů a hypotéz, které bude možné v následujících letech potvrdit nebo vyvrátit.

Kapitola týkající se ekonomické situace má svůj základ v knihách *An Economic history of modern China*⁵ a *Avoiding the fall China's economic restructuring*⁶. Zatímco kniha *An Economic history of modern China* pro mě byla cenná především v aspektu rozboru základních vlastností novodobé čínské ekonomiky a také závěrů týkajících se jejího budoucího směřování, kniha *Avoiding the fall China's economic restructuring* byla užitečná převážně z důvodu bližšího popisu problémů čínské ekonomiky v současnosti a také popisem kroků k jejich možnému řešení. U obou knih lze navíc docenit to, že je jejich obsah podán tak, aby byl dostatečně uchopitelný i pro ty čtenáře, kteří nejsou v otázce ekonomie úplnými odborníky.

Závěrečná část spojená s otázkou zahraniční politiky byla vypracována po studiu děl *Handbook of China's international relations*⁷ a *The rise of China and Chinese international relations scholarship*⁸. Spis *Handbook of China's international relations* byl pro mou práci důležitý zejména pro jeho popis procesu vývoje mezinárodní čínské politiky a změn, které jej provázely. Opomenout nelze ani také autorovy predikce ohledně vývoje této politiky do budoucna. Kniha *The rise of China and Chinese international relations scholarship* poskytla oproti tomu popis klíčových změn v čínské zahraniční politice po stránce mentální, tedy jak Číňané vnímají svět kolem sebe a dle

⁵ CHAI, C. *An Economic history of modern China*.

⁶ PETTIS, Michael. *Avoiding the fall China's economic restructuring*.

⁷ BRESLIN, editor: Shaun. *Handbook of China's international relations*.

⁸ WANG, Hung-jen. *The rise of China and Chinese international relations scholarship*.

jakých kritérií určují svou pozici v něm, až po profilaci na té nejvyšší mezinárodní úrovni.

V otázce nejnovějších událostí a s nimi spjatého vývoje ve všech třech výše zmíněných tématech bylo potřeba získávat informace z alternativních zdrojů, neboť prozatím neexistuje literatura, která by se jimi přímo zabývala. Zde jsem využíval především internetových archivů různých tištěných i elektronických periodik, které se na tuto problematiku orientují. Mezi ty lze zmínit archivy deníků Renmin Ribao, South China Morning Post, či The Diplomat a The Economist. Stejně tak jsem bral v potaz názory odborníků na danou problematiku prezentované v poslední době v rádiovém, či televizním vysílání stanic jako je například Voice of America, BBC nebo NTD.

Pro mou práci bylo také velmi důležité správné pochopení historických událostí, které byly s korupcí spojeny a jejich zasazení do kontextu. Pro tento účel jsem převážně využíval dvou knih. První knihou, která mi sloužila jako historický základ, byly Dějiny Číny⁹. Tu jsem si zvolil z toho důvodu, že informace v ní obsažené jsou podány velmi uceleným a srozumitelným způsobem. Nicméně jsem si byl vědom kritiky, která je občas na stranu profesora Fairbanka směřována pro jeho relativně úzké zaměření a levicovou, pročínskou orientaci. Z toho důvodu jsem jako protiváhy užil druhé dílo, které historií Číny zabývá. Tím dílem je soubor Čína v XX. století¹⁰, konkrétně díl druhý a třetí. Tyto knihy pro mě byly obohacující z toho důvodu, že se jejich obsah silně prolíná s obdobím, které ve své práci studuji a je mu tudíž věnováno mnohem více prostoru. Důležitý je také úhel pohledu, kterým se knihy paní Bakešové a pana Fürsta liší.

⁹ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*.

¹⁰ BAKEŠOVÁ, Ivana a Rudolf FÜRST. *Čína ve XX. století*.

4. Xi Jinping

4.1. Úvod

Prezident Xi Jinping jednoznačně patří k nejviditelnějším vůdcům Číny posledních let. O této jeho výsostné pozici svědčí hned několik faktorů. Mezi ty patří hlavně jeho popularita v samotné Číně¹¹, kdy bývá často přirovnáván k jednomu ze svých předchůdců - Mao Zedongovi, se kterým si v ničem nezadá v rychle rostoucím kultu osobnosti. Toho si všímají i západní média, která jej považují za „nejautoritativnějšího lídra od předsedy Maa“¹². Z hlediska jeho vlivu a moci je časopisem Forbes řazen pro rok 2014 na třetí příčku v celosvětovém měřítku¹³, při jehož tvorbě hrály klíčovou roli faktory jako: „finanční zdroje, rozsah a užití moci a počet lidí, na které mají dopad“¹⁴. V otázce popularity je mezi lídry celého světa dokonce na základě výzkumu publikovaného na Harvard Kennedy School v roce 2014 na místě prvním¹⁵.

4.2. Kariérní růst

4.2.1. Nejranější počátky

Kariérní vzestup Xi Jinpinga byl poměrně rychlý a velkou měrou umocněným prostředím, ze kterého pocházel. Pravděpodobně největší vliv na něj měl Jinpingův otec Xi Zhongxun. Xi starší, sám zkušený revolucionář z první generace čínských komunistů, byl schopným a pokrokovým politikem, který dosáhl až na pozici vicepremiéra. Avšak ani on se nevyhnul stranickým čistkám. Poprvé byl z politického dění odstraněn na počátku 60. let z důvodu, že měl názorově blízko ke generálu Peng Dehuaiovi, který se opovážil kritizovat kroky Mao Zedonga¹⁶. Díky omilostnění a následné rehabilitaci od Deng Xiaopinga se zapojil do dalšího období politické

¹¹ ROBERTS, Dexter. Xi Jinping Is the World's Most Popular Leader, Says Survey. *Bloomberg Business* [online].

¹² OSNOS, Evan. Born Red: How Xi Jinping, an unremarkable provincial administrator, became China's most authoritarian leader since Mao. *The New Yorker* [online].

¹³ The World's Most Powerful People. *Forbes* [online].

¹⁴ Ibid.

¹⁵ ROBERTS, Dexter. Xi Jinping Is the World's Most Popular Leader, Says Survey. *Bloomberg Business* [online].

¹⁶ Xi Zhongxun. *Chinese Leaders* [online].

aktivity spojené zejména s prováděním ekonomických reforem. Podruhé byl odsunut poté, co kritizoval násilné potlačení protestů na náměstí Tiananmen. Za zmínku stojí také velmi kladný vztah k tibetskému vůdci Dalajlámovi a k Tibetu samotnému¹⁷. Politická kariéra jeho otce se na Jinpinga podepsala negativním způsobem - během čistek v 60. letech byla perzekuována celá jeho rodina a dle některých názorů se mladý Xi připojil ke komunistické straně hlavně proto, aby těmto čistkám unikl¹⁸. Pozoruhodný je zvrát, který nastává na počátku 80. let. Xi Jinping, do té doby naplno využívající možnosti plynoucí z obnovené pozice svého otce, jako například absolvování prestižní univerzity, či stáž u vysoce postavených vládních představitelů, odmítá lukrativní pozici v Pekingu po boku svého otce a přesouvá se do nevýznamného provinčního města Zhengding na pozici zástupce místního stranického předsedy. Zde začíná pomalu budovat svou pozici a díky dobrým schopnostem začíná stoupat výš po stranickém, potažmo kariérním žebříčku. Při podrobnějším přezkoumání je možné již zde vyčíst jeho politickou obratnost a nadhled, kdy „Xi chtěl následovat politickou kariéru v provinciích, ale samozřejmě se nechtěl příliš vzdálit od Pekingu, mocenské základny jeho otce, a proto si zvolil Zhending, který je blízko hlavnímu městu“¹⁹. Avšak tím pravděpodobně nejvýznamnějším přínosem bylo v tomto směru zvýšení jeho reputace mezi obyvatelstvem, kdy je tato volba prezentována jako snaha prokázat jeho schopnosti a vyvrátit podezření na to, že mu jeho otec „umetá cestu“. Tento, s velkou pravděpodobností, pouze umně vykonstruovaný strategický tah vyvolal velkou odezvu. Ta rezonuje ještě nyní a sama o sobě byla předzvěstí dalších vydařených propagandistických akcí, které měly následovat v budoucnu.

4.2.2. Působení na jihu

Po třech letech ve funkci v provincii Hebei přesunul Xi Jinping pole své působnosti více na jih, kde si nejdříve stal místostarostou města Xiamen a posléze dokonce guvernérem celé provincie Fujian²⁰. Zde řídil zejména spolupráci s Taiwanem v otázce ochrany přírody. Jeho pozice se i nadále zvyšovala, když se v roce 2002 stal

¹⁷ LIM, Benjamin Kang a Frank Jack DANIEL. Does China's next leader have a soft spot for Tibet? *Reuters* [online].

¹⁸ Xi Zhongxun. *Chinese Leaders* [online].

¹⁹ SHI, Jiangtao. Xi Jinping began career as cadre in rural Hebei. *South China Morning Post* [online]. (přeložil autor)

²⁰ SHI, Jiangtao. Xi Jinping began career as cadre in rural Hebei *South China Morning Post* [online].

guvernérem provincie Zhejiang a o rok později také tamním stranickým tajemníkem²¹. Posledním bodem jeho růstu v této oblasti bylo získání postu tajemníka města Shanghai, kdy se mu podařilo stabilizovat image města po rozsáhlé podvodné kampani, do které bylo zapojených mnoho členů komunistické strany²². Po tomto kroku byl Xi v roce 2007 povolán do Pekingu, aby se stal jedním z členů politbyra KSČ²³.

4.2.3. Návrat do Pekingu

Po přejetí této nové pozice se Xi stal jedním z možných kandidátů na pozici nového prezidenta. Pravděpodobnost takového vývoje se jevila jako čím dál tím větší, jelikož následovalo několik povýšení, mezi které patřily pozice viceprezidenta v roce 2008 a také pozice předsedy Centrální vojenské komise²⁴. Dne 14. března 2013 nahrazuje na pozici hlavy státu prezidenta Hu Jintaa. V ten moment Xi Jinping zahájil svou misi s cílem dosažení faktické kontroly nad státem ve formě kontroly státních institucí a oslabení názorových oponentů. Tehdy bylo spuštěno mnoho akcí, které běží dodnes. Způsob, v jakém se jeho vláda nesla, popisuje Lam, který tvrdí, že: „jeho kroky ke konsolidaci státní kontroly překvapily všechny ty, kdo si mysleli, že jako syn renomovaného liberála bude pokračovat v postupné liberalizaci uplynulých 30 let. ... Ale stejně jako Mao učinil ze zachování moci Komunistické strany jeho hlavní cíl.“²⁵

4.3. Pozice v čele státu

Xi Jinpingova pozice v roli hlavy státu je skutečně významná a i za krátkou dobu jejího vykonávání snese srovnání pouze s velikány typu Deng Xiaopinga či Mao Zedonga. V případě prvního ze zmíněných předchůdců, Deng Xiaopinga, se jedná zejména o změny, které v době jeho vlády probíhají a v případě druhého ze zmíněných, Mao Zedonga, se jedná o míru popularity mezi obyvatelstvem, která je do určité míry západními pozorovateli označována za kult osobnosti. Od svých předchůdců z pozdější doby 90. let se velmi liší tím, že se zachovává poměrně vysokou míru publicity. Tento

²¹ ALBERT, Melissa. Xi Jinping. *Encyclopaedia Britannica* [online].

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ LAM, Willy. Xi Jinping: A 21st-century Mao? *Prospect: The leading magazine of ideas* [online]. (přeložil autor)

fakt shrnuje Barmé, který tvrdí, že: „Předtím vládcí vystupovali spíše jako kolektiv a nikdo z něj nevyčníval. Xi více cestuje se svou manželkou, má pořád nějaké medializované projevy, jezdí po zemi. Je zkrátka mnohem více vidět a připomíná více prezidenty na Západě. Všechny tím překvapil a není přítom úplně jasné, jak se to stalo. Dokázal sám koncentrovat tolik moci do svých rukou? Nebo se politbyro Komunistické strany – dlouhodobě skutečné centrum moci v Číně - kolektivně rozhodlo, že potřebuje navenek silného lídra a on se tímto rozhodnutím řídí? Jsou kolem toho různé spekulace, drby i studie; ale ve výsledku to prostě nikdo zvenčí neví. Do útroby čínského systému nikdo nevidí.“²⁶ Jak uvedu ve své práci dále, udržování takového profilu je pouze logickým pokračováním již dříve započaté a doposud velmi úspěšné propagandistické snahy Xi Jinpinga být viděn jako prezident, který pochází z obyčejného a prostého lidu, který je v Číně většinový. Na takovém lidu mu proto v jeho funkci nejvíce záleží. Taková rétorika se poté často odráží v jeho programech zaměřených na blaho obyvatelstva, jejichž obsah je popsán například v projevu „Přání lidu mít lepší život je naším cílem“²⁷, v rámci kterých se zmiňuje příslib boj s problémy, které se prostého lidu nejvíce dotýkají.

I s ohledem na tyto velké proklamace je důležité si uvědomit, že se nejedná o pouhou iluzi správně navozenou vhodnou propagandou. Xi Jinpingův vliv na kontrolu státu je postaven na reálných základech politické moci. Současný prezident totiž velmi umně rozšiřuje svůj vliv do veškerých sfér vlády a tím si je podmaňuje. Zde patří mezi jinými i kontrola vojenských složek, monetizační politiky a informačních toků. To potvrzuje i Barmé, na kterého zde lze opět navázat. Ten tvrdí, že: „Současný prezident zavádí jednu novou a v diktaturách nevídanou věc, jakousi stínovou vládu. Zakládá komise pro proměnu armády, ekonomické reformy, kontrolu internetu atd. - které mají dělat vlastně to samé jako standardní stranická a státní byrokracie. Jsou dokladem toho, že se běžné úřady a ministerstva rozrostla natolik, že neumí plnit příkazy vedení státu. Z jakého jiného důvodu by takový paralelní aparát vznikl? Xi Jinping stojí v čele všech těchto komisí, proto mu říkám ředitel všehomíra. Tolik funkcí najednou neměl od dob Mao Zedonga žádný čínský vladař.“²⁸

²⁶ LINDER, Tomáš. Tolik funkcí neměl od Mao Ce-tunga žádný čínský vladař. *Respekt* [online].

²⁷ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 3

²⁸ LINDER, Tomáš. Tolik funkcí neměl od Mao Ce-tunga žádný čínský vladař. *Respekt* [online].

4.4. Velké výzvy hlavy státu

Lze říci, že nástup Xi Jinpinga na pozici prezidenta se udál v komplikované době pro čínskou vládu a komunistickou stranu jako takovou a na nového prezidenta čekalo mnoho palčivých úkolů, jak tyto negativní trendy zvrátit, potažmo odstranit. Této situace a problémů s ní spojených si všimla zahraniční i česká média, která o jeho zvolení například napsala, že „Xi přebírá vedení země v době, kdy veřejnost očekává, že se nejvyšší představitelé postaví klesajícímu hospodářskému růstu a stoupajícímu hněvu kvůli korupci, povýšenému úřednictvu a rostoucí nespravedlnosti. Model růstu za jakoukoli cenu, který definoval éru odstupujícího vedení, zaneřádl vzduch, vodu i půdu, což může také významně ohrozit sociální stabilitu“²⁹. Takové shrnutí bylo velmi trefné z toho důvodu, že velmi přesně definovalo ten nejzávažnější problém, kterému současné vedení ČLR čelí. Tím je totiž vzdor obyvatelstva, který by proti sobě obrátilo, nebylo-li by schopné zajišťovat kvalitní život ve společnosti. V té době tedy ČLR skutečně stála, a do určité míry stále stojí, na důležité křižovatce svých moderních dějin. S ohledem na tyto skutečnosti se od do té doby podle všech indikací schopného Xi Jinpinga se očekávalo, že stát začne opět vést tím správným směrem.

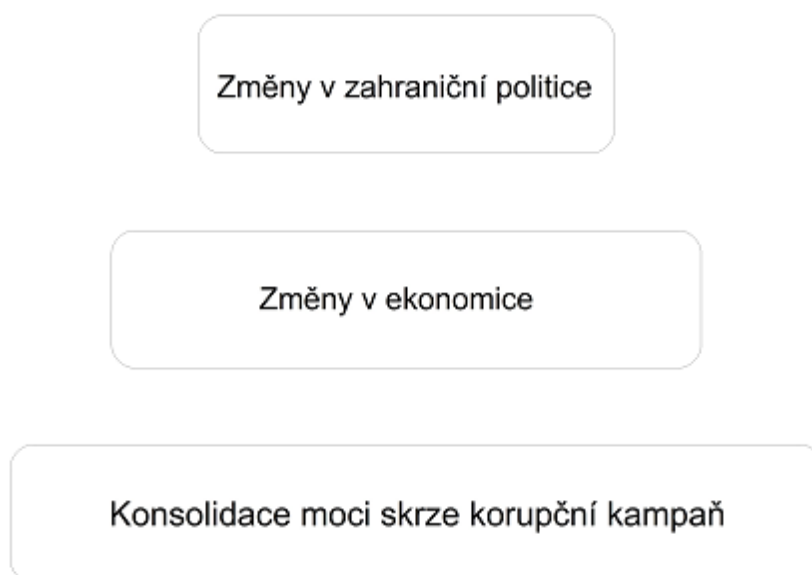
Výše zmíněných problémů je mnoho, nicméně jak se zdá, prezident Xi má již své plány velmi jasně stanovené ve své knize, kterou lze chápat jako manuál jeho činnosti na tomto postu. Význam této knihy, nazvané *Vládnutí Číně*, vysvětluje Yang: “Byli dva čínští lídři, kteří vložili jejich politické programy do knih: Mao Zedong a Deng Xiaoping. Problémem bylo, že Mao Zedong byl v zásadě „filozof“, který měl hlavu v mracích - věci, které řekl, byly pro lidi matoucí. A Deng Xiaoping byl příliš zjednodušující - rozhodl se řídit stát pár slovy, takže nebyla potřeba poslouchat zbytek jeho projevu. A co se týče pozdějších lídrů, mnoho jejich proslovů jen zřídka zahrnovalo, co budou vlastně dělat. Navíc, z těch věcí, o kterých říkali, že je dělat chtějí, mnoho nebylo nikdy realizováno. ... Ale od doby, kdy Xi přišel k moci, ..., tak o mnoha věcech, které nyní udělal, již dříve mluvil a určitě bude dělat to, co říká. ... V této knize nejenom detailně mluví o všem od potírání korupce a čištění strany po ekonomické reformy, péči o nižší vrstvy a zahraniční politiku a také v téměř

²⁹ Čína jmenovala nového prezidenta. Proti se postavil jediný poslanec. *IDNES.cz* [online].

ve všech těchto věcech jednal“³⁰.

Hodnotíme-li dosavadní kroky Xi Jinpinga a snažíme-li se vytvořit určitou predikci, týkající se kroků budoucích, je užití této knihy nezbytné. Já sám jsem přesvědčen, že tři okruhy jsou klíčové. Mezi ty patří korupční aféry, ekonomická situace a zahraničně-politický statut Číny a domnívám se, že minimálně dva z těchto okruhů jsou vzájemně propojené více, než se na první pohled může zdát a samy o sobě mají daleko hlubší implikace. Toto propojení lze demonstrovat na jednoduchém diagramu, který jsem pro tento účel vytvořil na základě vyzkoumaných informací:

Diagram č. 1 – Stratifikace klíčových okruhů vlády prezidenta Xi Jinpinga

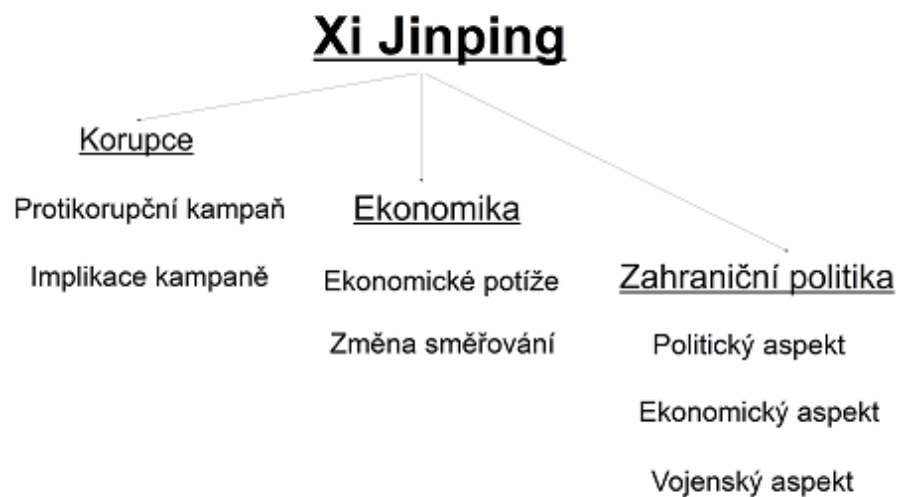
Zdroj: Vytvořil autor

30

YANG, Hengjun. Why Read Xi Jinping's Book? *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

Předchozí diagram lze poté interpretovat ještě detailnějším způsobem, který je znázorněn níže. Zde jsou zejména uvedeny další aspekty, které náležejí k jednotlivým stupňům:

Diagram č. 2 – Jednotlivé aspekty klíčových okruhů vlády prezidenta Xi Jinpinga

Zdroj: Vytvořil autor

5. Korupční aféry

5.1. Definice korupčního jednání

Dle internetových stránek policie České republiky lze korupci definovat jako: „Zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku nebo získání jiných výhod. ... Součástí korupčního vztahu je vždy ten, kdo rozhoduje, jeho moc odchylovat se od stanovených pravidel, výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu a nesprávnost, protiprávnost nebo amorálnost takového vztahu výměny. Schopnost instituce korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajících norem chování v příslušných institucích.“³¹

Poněkud odlišnou, avšak v zásadě stejnou definici uvádí i profesorka Rose-Ackermanová, která tvrdí, že „se korupce objevuje tam, kde se soukromé bohatství a veřejná moc překrývají. (Korupce) reprezentuje zakázané užití vůle platit jako kritéria pro učinění rozhodnutí. Při nejčastějších transakcích jedinec nebo soukromá firma platí veřejnému úředníkovi výměnou za benefit. Úplatky zvyšují soukromé bohatství úředníků a mohou je popohnat k činům, které jdou proti zájmům jejich nadřízených. ... Ale zakázané platby mohou občas plynout i opačným směrem - ti, kdo usilují o veřejné pozice, platí peníze jednotlivcům, firmám nebo jiným úředníkům, aby získali benefity pro sebe, či jejich politické strany. V obou patologických případech je vztah strana/nadřízený srdcem korupční transakce.“³²

Podobný pohled lze nalézt také v oficiální čínské terminologii, která tvrdí, že „základním elementem při definici korupce v moderní Číně je představa o užití veřejné autority a veřejných zdrojů pro soukromé zájmy.“³³

Jakkoliv přesná tato stručná shrnutí mohou být, je potřeba si uvědomit, že naše vnímání korupce je založeno na evropském myšlenkovém základě, který se z pochopitelných důvodů od toho asijského, potažmo čínského velmi liší.

S ohledem na toto shrnutí se v následující kapitole pokusím uvést několik aspektů, které mají na celý fenomén korupce v Číně veliký vliv.

³¹ *Co je korupce [online].*

³² ROSE-ACKERMAN, Susan (ed.). *International handbook on the economics of corruption.* (přeložil autor)

³³ HE, Zengke. *Corruption and anti-corruption in reform China.* (přeložil autor)

5.2. Příčiny korupce

Chceme-li dostatečně pochopit současné dění kolem čínských korupčních afér, musíme nejdříve porozumět způsobu, jakým je čínská společnost uspořádána, a také pravidla, na jejichž základě funguje. Existují totiž určité sociální a s řízením státu spojené prvky, které často jejímu vzniku nepřímo napomáhají.

5.2.1. Guanxi

Tím prvním je koncept *guanxi*, neboli konexí. V rámci toho jsou Číňané vzájemně propojeni různě silným vztahem a na základě oboustranné reciprocity si prokazují laskavosti nebo si pomáhají. „V zásadě klíčové prvky *guanxi* zahrnují důvěru, upřímnost, reciprocitu a sociální status. Je to nepsané pravidlo těch, kdo sdílejí závazek *guanxi*, aby zachovávali neformální a nepsaný kodex důvěry, sebeovládání a rovnosti. Tento závazek je posilován neformálním systémem sociálního postavení a váženosti, které mohou být vážně poškozeny porušením základních principů *guanxi*.“³⁴ Takové vazby následně vznikají na různých společenských úrovních. Od té nejnižší, například mezi běžnými občany, až k té nejvyšší, jako je třeba byznys nebo politika. Není poté obtížné si představit, jak snadno takový společenský prvek může vést od korupčního jednání až po vytváření různých klik a názorových skupin. Toto potvrzuje svým příkladem i Klitgaard, dle kterého „mnozí pozorovatelé věří, že čínská kultura v Hongkongu, s její tradicí užívání veřejné pozice s cílem soukromých zisků a její silně rozšířená praxe „dávání dáreků“ a „poplatků“ poskytuje úrodnou půdu pro korupci.“³⁵

5.2.2. Byrokracie

Dalším důležitým aspektem, který je v čínském prostředí poměrně častý, je způsob, jakým je Čína řízena. Do toho náleží její pyramidální stratifikace, složité a často nepřehledné byrokratické procesy a poměrně velký index vzdálenosti moci, jak jej vypracoval při svých studiích profesor Hofstede, což nasvědčuje o určité neefektivitě vlády, kterou je vznik korupčního jednání často podmíněn. Tento problém shrnuje Quah, který říká, že „jestliže je země dobře řízena, pak je menší pravděpodobnost, že bude trpět korupcí, pokud vláda nestranně implementuje rozličná

³⁴ GANDOLFI, Franco a Corné J. BEKKER. Guanxi: The Art of Finesse and Relationship Building When Conducting Business in China.

³⁵ KLITGAARD, Robert. *Controlling corruption*. str. 5 (přeložil autor)

protikorupční opatření. A naopak, pokud je země řízena špatně, je více pravděpodobné, že bude ovlivněna přebujelou korupcí, protože vláda postrádá politickou vůli nestranně implementovat protikorupční opatření.³⁶

5.2.3. Ekonomický aspekt

V neposlední řadě nelze opomenout také ekonomický aspekt „vyhledávání renty“, jak jej označuje Lü. „Základním argumentem je to, že pokud to okolnosti dovolí, (obvykle tehdy, když o trh není dobře pečováno a je zprostředkováván silnou administrativní manipulací) lidé se pokusí užít legálních nebo nelegálních prostředků k zisku, rozšíření a ochraně monopolních pozic, speciálního zacházení a privilegií. Taková činnost nevyhnutelně vede ke korupci. Vládní omezení jsou vnímána jako zdroj problému. Čím extenzivnější jsou vládní kontroly a zásahy, tím více rent je vytvářeno a více vyhledávání rent následuje.“³⁷ Toto lze vysvětlit jednoduše snahou obyvatelstva využít nefungujícího systému k vlastnímu obohacení. Jedná se téměř o propojení obou předchozích aspektů.

5.3. Typologie korupce

Korupční typologii lze rozdělit na základě rozličných faktorů, souvisejících s typem protiprávního jednání. Je důležité vzít na vědomí, že specifická čínská prostředí a kultury se silně promítá i do tohoto tématu, což má vliv na způsob, jak je na jednotlivé typy korupce nahlíženo. Některé jsou vážnější než jiné, další by možná v prostředí západních civilizací za korupci vůbec považovány nebyly. Jako příklad takového odlišného pohledu na danou problematiku je možné zmínit morální dekadenci.

Velmi přesný popis rozdělení korupce v Číně po ekonomických reformách uvádí Sun, kdy do skupiny běžných přestupků zahrnuje „zpronevěru, přijímání úplatků, nelegální výdělečnou činnost, nedbalost, plýtvání, vyhledávání privilegií, šmelinářství, pašeráctví a morální dekadenci“³⁸. Tento výčet poté doplňuje skupinou vedlejších přestupků, jako „porušení zákonů a plánování rodiny, porušení diplomatických kodexů,

³⁶ QUAH, Jon S. *Curbng corruption in Asia: a comparative study of six countries*. str. 440 (přeložil autor)

³⁷ LÜ, Xiaobo. *Cadres and corruption: the organizational involution of the Chinese Communist Party*. str. 17 (přeložil autor)

³⁸ SUN, Yan. *Corruption and market in contemporary China*. str. 27

vyzrazení utajené informace a dezerce ze zámořských postů³⁹. Všechny z těchto typů korupce se dále větví na další podskupiny, které umožňují bližší definici prohřešku. Ne všechny jsou ale zahrnuty v trestním zákoníku a jejich definice může být poměrně pružná v závislosti na úrovni správy, v jaké byly spáchány.

Při pohledu do statistických tabulek uvedených v Sunově publikaci je zřejmé, že z celkového pohledu jsou jednoznačně nejvíce časté případy přijímání úplatků a zpronevěry⁴⁰. Z toho důvodu věřím, že by bylo dobré je v této práci definovat trochu blíže.

5.3.1. Přijímání úplatků

Přijímání úplatků, čínsky *shoufei*, doznalo zejména v posledních dekádách velkých změn. „Z dávání malých dáreků pro osobní účely v období před ekonomickými reformami se poté jeho forma změnila v inovativní a nákladnou. ... Oboustranná služba je vždy přítomna a zdroj úplatku je na sociálním konci této výměny.“⁴¹ Vezmeme-li v potaz všechny nové formy úplatkářství, mezi které hlavně patří „provize, prémie u výplat, půjčky, zkoušení produktů a dárky pro zvláštní události jako například uhrazení školného“⁴², zjistíme, jak moc tyto nové kategorie reflektují změny, které se v ČLR udály jak po ekonomické, tak sociální stránce. Nejvýraznější z těchto změn je ale způsob, jak významně začala určitá část veřejnosti skrze své finance pronikat do rozhodovacího procesu. Zároveň je pozoruhodné, že většina z vyjmenovaných způsobů úplatkářství je do určité míry legální a ti, kteří se jich účastní, mají vícero možností, jak mohou případné trestní vyšetřování velmi ztížit. Modelovým příkladem toho může být vydání směnky na určitou inkriminovanou částku, kterou si její vlastník nikdy nevyzvedne. Momentální zákonem stanová částka, kterou lze považovat za úplatek, je nejméně 5000 yuanů čisté hodnoty⁴³.

5.3.2. Zpronevěra

Zpronevěra, neboli *tanwu*, je „kriminální čin spojený krádeží minimálně 5000 yuanů z veřejných fondů skrz účetní podvod“⁴⁴. Změny, kterými tento korupční jev

³⁹SUN, Yan. *Corruption and market in contemporary China*. str. 27

⁴⁰Ibid. str. 39

⁴¹Ibid. str. 28

⁴²Ibid. str. 28

⁴³Ibid. str. 28

⁴⁴Ibid. str. 27

prošel, se velmi podobají těm při přijímání úplatků. I zde se původně jednalo jen o malé krádeže, ovšem s postupem času a příchodem ekonomických reforem se rozšířily možnosti, jak tento zločin vykonávat. Mezi hlavní příklady zpronevěry patří: „krádež skrze smluvní podvod, krádež skrze padělanou účtenku, krádež skrze manažerský podvod, krádež skrze převod nemovitosti“⁴⁵. I zde se, podobně jako v případě braní úplatků, ukazuje, že velkou roli zde hrají jednotlivci z řad veřejnosti a jejich finance, kdy největším problémem je v případě zpronevěry v čínském prostředí propojení státní a soukromé sféry. Zatímco zpronevěra, která se týká dvou státních subjektů, je velmi obtížně proveditelná a navíc jí je velmi obtížné skrýt, vyšetřování zpronevěry, do které byly zapojeny soukromé subjekty, je velmi obtížné. Vlivem přístupu, který má vláda ke kapitalismu, se takové propojení státní správy a byznysu stává živnou půdou pro kriminální činnost. Ten je často označován jako autoritářský kapitalismus⁴⁶ a spočívá v tom, že „vládnoucí strana vybírá a dosazuje do pozic své členy, kteří poté vedou největší a nejdůležitější podniky v zemi, které jsou téměř všechny vlastněné státem. Tyto státem vlastněné podniky (SVP) monopolizují nebo dominují všechny významné sektory ekonomiky a kontrolují celý finanční systém. Straničtí lídři ustanovují SVP, aby vybudovali a podpořili ekonomiku a upevnili monopol strany na politickou kontrolu. Soukromý sektor poskytuje mazivo pro růst a příležitosti ke zbohatnutí občanům do té doby, dokud podporují stranu“⁴⁷.

5.4. Boj s korupcí jako politický nástroj změny

Určitou formu korupčního jednání a s ním spojených nezákonných činností můžeme dohledat téměř v každém období čínských dějin na téměř všech stupních společenského života. Přesto nelze říci, že by byla korupce čínské společnosti automaticky vlastní, byť byla často do určité míry přehlížena. V čínské historii byla stejně tak snaha korupci potírat. To se mohlo dít v rámci jednotlivých případů i v rámci velkých státních kampaní. Samotný vznik korupce a také způsob a forma, jak je realizována, vypovídá mnoho o společnosti a vládě toho či onoho státu v určitém období. Je-li tedy snaha o její nárazové vymýcení, tak lze s určitou nadsázkou říci,

⁴⁵ SUN, Yan. *Corruption and market in contemporary China*. str. 28

⁴⁶ WITT, Michael A. a Gordon GORDON REDDING (ed.). *China: Authoritarian Capitalism*.

⁴⁷ MCGREGOR, James. *No ancient wisdom, no followers: the challenges of Chinese authoritarian capitalism*. str. 1

že taková protikorupční kampaň předznamenává změny spojené s fungováním vládního aparátu nebo chodu státu. Jistým způsobem je tedy lze chápat jako určité historické milníky.

Za korupční prohřešky uvedené v předchozím oddílu bylo odsouzeno nemálo poměrně vysoce postavených stranických, potažmo vládních, činitelů. Dle vládou poskytovaných údajů se toto číslo pohybuje kolem 414 000 úředníků⁴⁸. Z jak velké míry byly ale skutečnou příčinou jejich pádu, je více než diskutabilní. S ohledem na výše zmíněné faktory spojené s čínskou společností, potažmo fungováním na jejím velmi kompetitivním trhu, je zřejmé, že určitá míra „nečistých praktik“ je nevyhnutelná a možná i do určité míry tolerovaná vládnoucími složkami. Je to ale v momentě obměny těchto vládnoucích složek, kdy takové postupy tolerovány být přestávají. Taková situace nastala v době nástupu Xi Jinpinga k moci.

5.4.1. Lovení tygrů a much

Jak jsou tedy tyto dva aspekty, korupční aféry a změna mocenského těžiště, propojeny? Ukazuje se, že možná mnohem více, než se zdálo na první pohled. Byla to čínská exilová televizní stanice New Tang Dynasty Television, v jejímž vysílání byla vyslovena s touto problematikou spojená teze. Základní myšlenkou této teze je, že veškeré velké korupční aféry posledních let, počínaje procesem s politikem Bo Xilaiem, i následná protikorupční kampaň jsou jen logickým vyústěním stranického souboje mezi dvěma klikami politického spektra o vládu nad ČLR⁴⁹. Na jedné straně stojí klika minulého prezidenta Jiang Zemina, na straně druhé klika prezidenta současného Xi Jinpinga. Celý proces boje s korupcí je poté pyramidálně uspořádán tak, že jako první byly odstraněny osoby na nižších pozicích, jež tvořily základnu této mocenské struktury, a dále pak byli směrem vzhůru odstraňováni výše postavení činitelé. V době vzniku tohoto názoru v roce 2014⁵⁰ a s ním spojené absence relevantních informací se jednalo pouze o domněnku, nicméně ta je již v současné době poměrně hojně přijímána. Ukazuje-li se tato teorie jako pravdivá, vyvstává z ní nová otázka – za jakým účelem Xi Jinping tento stranický boj spustil a jaký cíl v konečném

⁴⁸ KELIHER, Macabe a Hsinchao WU. How to Discipline 90 Million People: Can China's president reform the world's largest one-party state by reforming its officials? *The Atlantic* [online].

⁴⁹ CHAPPELL, Chris. Why is Falun Gong Persecuted?: Part 3. *Youtube* [online].

⁵⁰ *Ibid.*

důsledku sleduje.

Po svém uchopení moci Xi Jinping pojal protikorupční kampaně stylem, který byl pro mnohé velmi překvapivý. Rozsah kampaní byl totiž velmi velký a způsob, jakým byly prováděny, nevybíravý. Jeho boj s korupcí byl postaven na strategii chytání „tygrů a much“. Pojem „lovení tygrů“⁵¹ byl v tomto případě vypůjčen z doby vlády Mao Zedonga, ve kterém Xi Jinping našel v minimálně v této otázce svůj vzor. Tato strategie v praxi znamenala, že stíhání budou nejen níže postavení státní činitelé, ale také ti vysocí. Tím započal zcela nový trend, neboť po dlouhou dobu, minimálně od dob Kulturní revoluce, bylo v Číně zvykem, že vysoce postavení činitelé nebudou vyšetřováni. Příkladem toho je Zhou Yongkang, který „je nejvýše postaveným členem strany v historii, který byl odsouzen za korupci“⁵². Důvod, proč se rozhodl tak horlivě bojovat s korupcí ve státě, naznačil Xi Jinping v jednom ze svých prvních projevů, kdy tvrdil, že selhání boje s korupcí znamená „zkázu strany a státu“⁵³.

Kdo další patří mezi tyto „tygry“, které se Xi Jinping rozhodl v rámci své kampaně lovit? Především jsou to úředníci, kteří zastávají strategicky významné pozice ve vládním aparátu a jejichž odstraněním získá Xi přístup k jejich sféře vlivu. Jak jsem uvedl již v dřívější citaci pana Barmého, Xi Jinping se pod svou kontrolu pokouší dostat všechny sféry, u kterých je to jen možné. Několik z těchto „tygrů“, bych v této práci rád zmínil. Jejich pozice byla totiž nad jiné významná a jejich politický pád vyslal Xiho odpůrcům i příznivcům uvnitř státu, stejně tak jako pozorovatelům vně, velmi důležitou zprávu.

5.4.1.1. Zhou Yongkang

Na prvním místě lze uvést již zmíněného Zhou Yongkanga. Tento ropný magnát původem z města Wuxi, dokázal vhodně využít vliv pramenící z jeho rozsáhlého majetku, který získal prací na ropných nalezištích na severovýchodě Číny. Dostal se tak do těch nejvyšších pozic spojených s chodem Čínské lidové republiky. V jeho případě až do Stálého výboru politbyra ústředního výboru Komunistické strany Číny v roce 2007 a v témže roce také na pozici předsedy Centrální komise pro politické a legislativní záležitosti. Úkolem této konkrétní komise je uplatňovat kroky k udržení

⁵¹ LÜ, Xiaobo. *Cadres and corruption: the organizational involution of the Chinese Communist Party*. str. 53

⁵² KAIMAN, Jonathan. Zhou Yongkang: oil boss who became China's third most powerful man. *The Guardian* [online].

⁵³ WONG, Edward. New Communist Party Chief in China Denounces Corruption in Speech. *The New York Times* [online].

stability ve státě. Tyto kroky shrnuje ve svém článku Wu, dle které měla „zabraňovat a bojovat se sabotáží nepřátelských sil uvnitř i vně Číny“⁵⁴. Roli Zhou Yongkanga v této organizaci poté popisuje ta samá autorka tak, že „jako muži, který se musel vypořádat s nepokoji v Tibetu a Xinjiangu, bezpečností Olympijských her v Pekingu a následky „Arabského jara“, se moc pana Zhoua rozpínala do soudů, prokuratury, policie, polovojenských organizací a špionážních agentů. Konalo se brutální zatýkání, nemilosrdné nakládání s disentem a denní obtěžování tvůrců petic. Mnozí z nich byli uvězněni v nelegálních „černých vězeních“⁵⁵. Jedním ze subjektů této komise byli i příslušníci velmi nechvalně proslulých milic *chengguan*, známých na veřejnosti svými brutálními metodami.

Tento politik měl také vazby na dalšího, nyní již uvězněného, člena politbyra a zároveň stranického předsedu Chongqingu Bo Xilaie a také na dalšího, nyní již popraveného, magnáta Liu Hana. Byla to vazba na minimálně prvního z těchto dvou mužů, která se stala pro Zhouovu politickou kariéru osudnou. Dle informací zmíněných ve státním deníku Renmin Ribao to byly „úplatkářství, zneužití moci a záměrné vyzrazení státních tajemství“⁵⁶, za které byl Zhou Yongkang Nejvyšším lidovým prokurátorem odsouzen k trestu doživotního vězení. S takovýmto důvodem západní pozorovatelé nesouhlasí a považují jej pouze za zástěrku pro režim daleko závažnější příčiny. Na základě informací uvedených těmito pozorovateli, mezi které patří například magistra Tiezzi, je možné se domnívat, že byl Zhou Yongkang Bo Xilaiovi patronem. Spolu s ním a několika dalšími komplici, kterým bude v mé práci věnován prostor na dalších stránkách, poté osnovali proti názorové klice prezidenta Xi Jinpinga⁵⁷. Připočteme-li k tomu kontakty na Liu Hana je jasné, že se zároveň orientoval jak v politice, tak v byznysu. Tato fakta by ale neměla být nijak překvapivá, vezmeme-li v potaz fakt, který jsem uváděl v předchozí kapitole. Velké množství strategických rozhodnutí a s tím spojené ekonomické dění v rozličných podnicích, probíhá za důsledné kontroly státu, potažmo strany. To se děje zejména v těch podnicích, které jsou orientované na pro stát významná odvětví, jako je například právě i energetika. Ta byla právě doménou Zhou Yongkanga. Odhlédneme-li proto od jeho pozice

⁵⁴ WU, Yuwen. Profile: China's fallen security chief Zhou Yongkang. *BBC* [online]. (přeložil autor)

⁵⁵ Ibid. (přeložil autor)

⁵⁶ HUANG, Jin (ed.) a Chun YAO (ed.). Zhou Yongkang charged with bribery, abuse of power, intentional disclosure of state secrets. *Renmin Ribao* [online].

⁵⁷ TIEZZI, Shannon. Zhou Yongkang's Greatest Crime. *The Diplomat* [online].

ve vládě, byly to v další řadě nepochybně jeho ekonomické vazby a vliv, jaký skrze ně uplatňoval na celkovou ekonomickou situaci v zemi, které mohly být trnem v oku jeho názorovým odpůrcům, mezi které patřil i Xi Jinping. Tento ekonomický aspekt spojený s výkonem Zhou Yongkangových obchodních aktivit byl při vedení jeho stíhání nepochybně přinejmenším stejně tak důležitý, jako jeho mocenské aktivity. Hluběji se mu budu věnovat v následujícím oddílu věnovanému právě změnám v ekonomice, jejichž velká část pramení v této protikorupční kampani a jejích aférách.

5.4.1.2. Bo Xilai

I přesto, že je na prvním místě výčtu důležitých aktérů korupčních kampaní uveden Zhou Yongkang, aféra bývalého stranického předsedy největšího čínského města Chongqing mu, alespoň z pohledu čínských i západních médií, při pohledu na časovou osu předcházela. Tento politik měl mnoho společného se Xi Jinpingem – i on byl potomkem významného komunisty první generace, i jeho otec byl během Kulturní revoluce perzekuován a i on svou pozici získal za aktivity v jiné provincii, než je mocenské centrum jeho otce⁵⁸. Dalším v zásadě podobným faktorem byl jeho rychlý kariérní růst - od starosty města Dalian přes ministra obchodu až po pozici v politbyru⁵⁹. Bylo to ale jeho převelení na pozici předsedy Komunistické strany v Chongqingu, které v konečném důsledku vedlo k jeho politickému pádu. Jeho činnost v roli starosty města přitom nelze v jádru označit za špatnou. Za mnoho změn v chodu tohoto významného města pod ústřední správou a napravení mnoha z jeho četných problémů se mu dostávalo velkého uznání. Toto uznání si získal jak od jeho většinového obyvatelstva, tak od dalších vysoce postavených členů strany. Zde si jako hlavní body po dobu vykonávání svého mandátu vytyčil boj s ekologickými, sociálními a ekonomickými obtížemi, který shrnul do programu „rozbít černé a zpívat rudě“⁶⁰. Mezi nejvýznamnější počiny tohoto programu patřilo zlepšování bytových podmínek nižší třídy, což mu mezi jejími obyvateli generovalo velikou míru popularity, a také spuštění rozsáhlé policejní akce s cílem rozbít síť organizovaného zločinu. I tento krok byl populární, ale již zdaleka ne u většiny obyvatel. Ozývaly se hlasy, že postup při této akci je příliš nevybíravý, až brutální, a Bo Xilai při něm z velké míry cílí na své

⁵⁸ Profile: Bo Xilai. *BBC* [online].

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ FLORCRUZ, Jaime A. a Peter SHADBOLT. China's Bo Xilai: From rising star to scandal. *CNN* [online].

názorové odpůrce, jejichž odstraněním si upevňuje svou pozici a zároveň se obohacuje jim zkonfiskovanými finančními zdroji⁶¹. Jakkoliv pochybné tyto praktiky mohly být, přítrž jim udělala až aféra policejního šéfa Wang Lijuna. Ta byla spojená s vraždou západního podnikatele Neila Hewooda, kterou spáchala Boova manželka Gu Kailai. Tato aféra spustila jedno největších korupčních stíhání za poslední roky. Na jejím konci byl Bo Xilai sesazen z funkce, vyloučen z Komunistické strany Číny a odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody⁶². Spíše než hlubší rozbor této samotné aféry jsou pro mou studii důležitější její implikace, a proto se jí nebudu zabývat dále. Důležitý je také fakt, že dle dostupných indicií⁶³ byla tato aféra již jen pouze posledním krokem v dlouhodobější snaze o Bo Xilaiovo odstranění. To dokládá ve svém článku i Cohen, dle kterého „byl Boův pád téměř s jistotou vyvrcholením dlouhotrvající politické kampaně vůdců z nejvyšších úrovní čínské vlády, spíše než náhoda. Bo dal svým nepřátelům do rukou proti sobě mocné zbraně, když jeho sebestředný styl vedl k pověrám, že je jeho osobní popularita a moc mohou protlačit do Stálého výboru politbyra a možná se stát populárním rivalem novému prezidentovi Xi Jinpingovi. Existovaly zde i další velmi málo pravděpodobné možnosti. Například ta, že by za jeho podporu lidé Chongqingu demonstrovali nebo že by regionální armáda (se kterou si dle fám udržoval nezvykle blízký vztah) mohla zasáhnout v jeho zájmu. Tyto domněnky ale již tak blízce připomínaly noční můry čínských vůdců, že mohly být silnými argumenty pro akci proti němu.“⁶⁴

Proč byl tedy proces s Bo Xilaiem tak významný a jeho řízení i po něm následující trest tak nesmlouvavý a přísný? Dle profesora Peie je to svéráznost v otázce vládnutí a jeho vzdorovitost během procesu, kvůli kterým bylo potřeba vyslat podobně smýšlejícím politikům signál, že takové chování bude přísně potrestáno. Zároveň ale oponuje, že Bo mohl dopadnout ještě mnohem hůře. Bo Xilai podle něj „nedostal tvrdý trest kvůli podstatě jeho zločinů. Ve skutečnosti tři proti němu vznesená obvinění, kterými byly zpronevěra, úplatkářství a zneužití moci, nezahrnovaly ty nejhorší činy, jež se jako stranický šéf v Chongqingu dopustil. Během jeho čtyřletého panování jako neomezený vládce města Bo poslal mnoho nevinných podnikatelů

⁶¹ WINES, Michael. In Rise and Fall of China's Bo Xilai: an Arc of Ruthlessness. *The New York Times* [online].

⁶² Bo Xilai scandal: Key players. *BBC* [online].

⁶³ COHEN, David. Why Bo Had To Go. *The Diplomat* [online].

⁶⁴ *Ibid.* (přeložil autor)

do vězení a zabavil jejich majetek na základě smyšlených obvinění o spojení s mafií. Někteří z nich byli popraveni. Pokud by byl Bo obviněn a souzen za tyto činy, doživotní trest by určitě vypadal schovívavě.⁶⁵

5.4.1.3. Xu Caihou

Pozice třetího z mužů, které jsem si zvolil za příklad při studii protikorupční kampaně, byla neméně vysoká. Generál Xu Caihou, který byl místopředsedou Centrální vojenské komise a zároveň členem politbyra⁶⁶, byl schopným vojenským velitelem, který díky svému talentu rychle stoupal po kariéřním žebříčku a sloužil díky svým kvalitám za vzor příslušníka Čínské lidové osvobozené armády⁶⁷. Dle názoru profesora Bo se mu ale v tomto případě stalo osudným podezření, že počet kandidátů povýšených do hodnosti generála v době, kdy vykonával svou funkci, je až příliš vysoké. „Deng Xiaoping povýšil pouze 17 generálů v roce 1988. Jako předseda Centrální vojenské komise od listopadu 1989 do září 2004 jmenoval Jiang Zemin celkově 79 generálů. Jako předseda Centrální vojenské komise od září 2004 do listopadu povýšil Hu Jintao celkově 45 generálů. Ale Xu Caihou prověřil a doporučil 83 generálů – o čtyři více než povýšil Jiang, o 38 více než Hu a téměř pětkrát více než jich povýšil Deng!“⁶⁸ Příčina navrhování tak vysokých počtů nových nejvyšších důstojníků vyšla najevo při následném vyšetřování. Při tom, jak uvedla agentura Xinhua, se generál Xu doznal, že „zneužil výhod jeho postavení, aby pomohl k povýšení jiných, přijímaje obrovské úplatky osobně a skrze svou rodinu, a že výměnou za úplatky vyhledával výhody pro jiné.“⁶⁹

I zde při tomto procesu, jako ostatně u mnoha dalších případů, nelze říci, že polapení jeho hlavního aktéra je izolovaným případem založeným na náhodě. Opět zde hraje roli další faktor. Tím je pevnější kontrola, kterou skrze tento odstrašující proces získává do rukou prezident Xi Jinping. Tak to i ve svém komentáři shrnuje Tiezzi. „Zprávy o nadcházejícím soudním procesu s Xu Caihouem živě ilustrují Xi Jinpingovo odhodlání k prosazování vlády práva v čínské armádě. ... Tím nejdůležitějším je zde ten „spektákl“: postavení vysokého vojenského úředníka

⁶⁵ PEI, Minxin. The Legacy of Bo Xilai. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

⁶⁶ BAUER, Patricia. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Xu Caihou* [online].

⁶⁷ BO, Zhiyue. The Rise and Fall of Xu Caihou, China's Corrupt General. *The Diplomat* [online].

⁶⁸ Ibid. (přeložil autor)

⁶⁹ Xinhua Insight: Xu Caihou confesses to taking bribes. *Xinhua* [online].

před soud vysílá jasnou zprávu, že sama Čínská lidová osvobozená armáda je odpovědná právnímu systému.⁷⁰ Xu Caihou krátce po začátku procesu podlehl rakovině močového měchýře. Z toho důvodu jeho soudní proces nebyl završen.

5.4.1.4. Ling Jihua

Jako poslední příklad jsem si zvolil stíhání někdejšího náčelníka štábu kanceláře generálního tajemníka Hu Jintaa – Ling Jihua. Ten byl již v hledáčku Komunistické strany od doby, kdy jeho syn zemřel v roce 2012 při automobilové havárii, ve které za příliš velké rychlosti naboural svůj supersportovní automobil⁷¹. Za tuto nehodu, která dle názorů vedení strany poškodila její image, byl Ling suspendován na pozici vedoucího Oddělení práce sjednoceného frontu⁷². Jeho samotné vyšetřování na sebe nenechalo dlouho čekat. Jak jsem zmiňoval v předchozích oddílech této práce, určité druhy korupce jsou pro Čínu specifické a ačkoliv se to může zdát s ohledem na evropské zvyklosti zvláštní, jedním z nich je cizoložství. To bylo jedním z přestupků, za které byl Ling Jihua stíhán. Kromě toho byl také odsouzen za přijímání velkých úplatků⁷³. Zadržení a stíhání tohoto politika vyslalo jasný signál všem stoupcům minulé politické garnitury, že ani oni nejsou za své prohřešky pro právo nedotknutelní.

V konečném důsledku jsou to Zhou Yongkang, Bo Xilai, Xu Caihou a Ling Jihua, které lze považovat za jedny z hlavních aktérů v této kampani. Není tomu tak z důvodu dohadů o takzvaném novodobém Gangu Čtyř, který měl za cíl vyvolání převratu⁷⁴. Tento způsob, jakým je tato čtveřice mužů někdy médií nazývána, zůstává stále jen nepodloženou spekulací, kterou není možné spolehlivě verifikovat. Tím důvodem je role každého z těchto jednotlivců, kterou v této události sehráli. Zástupce byznysu, policie, lokální vlády, armády i poradce minulého prezidenta. Jejich pozice jsou ukazateli toho, do jakých všech sfér protikorupční boj zasáhl a jak vysocí činitelé byli v jeho rámci polapeni.

⁷⁰ TIEZZI, Shannon. Former PLA General Confesses to Taking 'Extremely Large' Bribes. *The Diplomat* [online].

⁷¹ TAYLOR, Adam. How A \$1 Million Ferrari Crash Ruined One Chinese Politician's Grand Ambitions. *Business Insider* [online].

⁷² LI, Jing. China's anti-corruption campaign nabs a 'tiger' whose son died in a Ferrari crash. *Business Insider* [online].

⁷³ China charges former president's top aide Ling Jihua. *BBC* [online].

⁷⁴ BO, Zhiyue. Were China's Corrupt Officials Plotting a Coup? *The Diplomat* [online].

5.5. Implikace korupčních afér

Po zvážení všech uvedených informací je jasné, že je problematika korupce v čínském prostředí otázkou mnohem komplexnější, než se na první pohled může zdát. Ve velké míře do ní vstupuje velké množství faktorů počínajících od kulturních zvyklostí, přes specifické vlastnosti tamní ekonomické situace, až po mocenský boj mezi různými frakcemi Komunistické strany Číny.

I přesto, že bylo mnoho těchto afér čínskými úřady a médii prezentováno jako boj proti úředníkům, kteří zneužívají své pravomoci anebo naopak neplní své povinnosti dostatečně, jedná se dle mého názoru pouze o přelévání moci z jedné kliky na druhou. K podobnému názoru docházejí i odborníci, jejichž názory jsem si dovilil použít výše.

Výsledná podoba politické mapy v ČLR, která doznala a stále ještě doznává změn po této protikorupční kampani, je bezpochyby velmi výhodná pro současného prezidenta Xi Jinpinga. Jeho pozice v roli hlavy státu se totiž tímto velmi upevnila a s takto konsolidovanou mocí ve svých rukách může přistoupit k dalším ze změn, které si vytyčil ve svém programu. O několika dalších z nich se budu zmiňovat v dalších kapitolách této diplomové práce.

V konečném důsledku velmi přesně protikorupční kampaně shrnuje profesor Chen. Ten tvrdí, že tyto kampaně nejsou o pouhém zisku politické moci k vlastnímu obohacení, avšak jejich cílem je zisk vhodné „politické páky“, která je jedinou možností, jak v zemi provést tolik potřebné reformy na mnoha úrovních života⁷⁵. Dle jeho slov je „v určitém smyslu Xiho kampaň o moci, protože ti, kdo ji mají dnes, silně oponují Xiho reformní agendě. Aby byl schopen protlačit reformy, Xi Jinping musí nejdříve konsolidovat moc do svých rukou. Co je ještě důležitější, Xi umístil některé ze svých lidí na důležité pozice. Ne pro osobní zisky, ale z důvodu reform, neboť jeho současné snahy o protlačení nezbytných reform se setkaly se silným odporem ze strany určitých hráčů s osobními zájmy.“⁷⁶

Potvrzení tohoto názoru lze ostatně nalézt i v jednom z Xi Jinpingových projevů, nazvaném Moc musí být „spoutána“ systémem⁷⁷, ve kterém říká, že „stranické organizace a úředníci na všech úrovních musí pěstovat holistický pohled

⁷⁵ DINGDING, Chen. 4 Misconceptions About China's Anti-Corruption Campaign. *The Diplomat* [online].

⁷⁶ Ibid. (přeložil autor)

⁷⁷ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 425

na věc a vhodně nakládat se vztahem mezi zajišťováním hladké implementace rozkazů a politiky centrálního vedení a vykonáváním práce s inovativním duchem založené na konkrétních podmínkách. Musí se ujistit, že všechny plány týkající se lokální práce a rozvoje jsou založeny na nutnosti řídit se směrnicemi centrálního vedení. Musíme zabránit, a pokud to bude nutné, opravit resortní a lokální protekcionismus a provinčnost. Lokálním politikám nikdy nesmí být dovoleno, aby přebily centrální politiku. Nesmí být dovoleno povrchní a selektivní vynucování politických rozhodnutí a plánů centrálního vedení.⁷⁸ Jinými slovy Xi Jinping ke korupčním kampaním přistoupil z toho důvodu, aby mohl konsolidovat svou moc pro vykonání budoucích cílů. Tím nejefektivnějším způsobem jak to udělat bylo odstranit své názorové odpůrce.

⁷⁸ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 427 (přeložil autor)

6. Změny v ekonomice

Jak jsem shrnul v předchozím oddílu své práce, prezident Xi Jinping vhodně využil rozsáhlých protikorupčních kampaní k tomu, aby ve svých rukou, potažmo na straně své názorové kliky, konsolidoval dostatek moci a politického kapitálu. Ten měl poté sloužit k tomu, aby mohl prezident Xi provést změny, jež prezentoval ve svých projevech, na základě kterých formuloval svůj politický program.

Které konkrétní změny to tedy jsou? Politických výzev, kterým Čínská lidová republika v současné době čelí, a problémů, které vyžadují okamžitou nápravu, je velké množství. Jejich určitý výčet jsem již poskytl v sekci věnované kariéernímu vzestupu Xi Jinpinga. Přesto jsou zde dvě oblasti, které jsou pro další vývoj klíčové. Těmi jsou ekonomická situace a zahraniční politika. V rámci těchto dvou oblastí je možné očekávat, že ČLR bude své stále více rostoucí ekonomické síly využívat jako pomocného nástroje při jednání s dalšími státy světa a pozmění tak stávající mocenskou rovnováhu. Mnohdy je takový názor vysvětlován způsobem, kdy je Čína srovnána se Spojenými státy. Příklad toho lze nalézt například v článku profesora Ikenberryho: „Realisté poukazují na fakt, že jak se Čína stává mocnější a pozice Spojených států čím dál tím víc chátrá, pravděpodobně se stanou dvě věci: Čína se pokusí využít svého rostoucího vlivu, aby přetvořila pravidla a instituce mezinárodního systému tak, aby sloužily jejím zájmům, a další státy v systému, obzvláště upadající hegemonie, začnou vidět Čínu jako rostoucí bezpečnostní hrozbu. Výsledkem takového vývoje budou, dle jejich předpovědi, napětí, nedůvěra a konflikt, což jsou typické znaky přechodu moci. V tomto pohledu bude drama čínského vzestupu zahrnovat stále mocnější Čínu a upadající Spojené státy sevřené v epické bitvě o pravidla a vůdcovství“⁷⁹. Tento přerod, jakkoliv slibně může pro čínskou stranu znít, má ale i svou obrácenou stránku. Pokud se Čína v relativně krátké době nevypořádá se svými nejpálčivějšími problémy, může to znamenat, že se její pracně vybudovaná mocenská pozice zhroutí ještě dříve, než jí bude moci v plné míře využít.

Extrémně palčivý je s ohledem na předchozí myšlenku profesora Ikenberryho problém stavu čínské ekonomiky. Je tomu jednak z toho důvodu, že čínská ekonomika je hnacím mechanismem vývoje tohoto státu a jednak je zároveň jedním

⁷⁹ IKENBERRY, John G. The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive? *Foreign Affairs* [online]. (přeložil autor)

z jeho nejsilnějších trumfů na mezinárodním poli. Na čínské ekonomice je přímo i nepřímou závislých mnoho států – například v rámci importu užitkového zboží, cenové hladiny komodit, či úrokové míry⁸⁰. Její neoptimální chod tak může ovlivnit nejen postoj okolního světa, nýbrž i samotných obyvatel uvnitř těchto zemí. Ekonomika státu totiž musí z pohledu běžného řadového čínského občana fungovat přijatelně. To v praxi znamená, že stát musí zabezpečovat základní životní potřeby spojené se ziskem práce či dostupností služeb. Za této situace je takový občan v zásadě spokojený a otázka toho kým nebo jak je veden stát pro něj není tolik důležitá. Je to ale v tom momentě, kdy takové potřeby zabezpečeny nejsou, kdy se obyvatelstvo může obrátit proti tomu, kdo stát vede, tedy Komunistické straně. Příkladem toho je průzkum, který provedlo Pew Research Center, dle kterého 43% respondentů viní z nerovnosti mezi bohatými a chudými vládní ekonomickou politiku⁸¹. Jinými slovy je legitimita, potažmo sama existence Komunistické strany Číny je těsně spjata s tím, bude-li schopna dostát svým slibům a povinnostem. Opět zde lze použít již výše zmíněný citát Xi Jinpinga o zkáze strany a státu, nebudou-li problémy řešeny⁸².

Je to tedy právě ekonomická sféra, ve které musí Xi Jinping bojovat na dvou frontách - musí mít na paměti nejenom další světové státy, ale také vlastní obyvatelstvo. Vůči jednomu ani druhému si nesmí dovolit sebemenší zaváhání. Je totiž nasnadě, že zaváhání v tak klíčový okamžik by mohlo v konečném důsledku vést k nenapravitelné ztrátě tváře. Podaří-li se mu ovšem tuto situaci alespoň zhruba vybalancovat, vyjde z ní s velmi silným politickým kreditem, ze kterého bude možné dlouhou dobu těžit.

Situace, v níž se po ekonomické stránce nachází prezident Xi, je v jistém slova smyslu podobná momentálnímu stavu celé Čínské lidové republiky a obě je poté lze přirovnat k pověstné teorii hrdla láhve. Hlavním jádrem této teorie je myšlenka, že v procesu vývoje všech věcí se může objevit mnoho problémů a komplikací. Tyto mohou být různě vážné a proces mohou omezit, nikoliv však zastavit. Existuje ovšem jeden unikátní problém, který je přímo kataklyzmatického významu. Ten má možnost celý proces zničit, avšak na druhou stranu je to také ten nejtěžší problém, který kdy může nastat. V případě jeho překonání je završení procesu a jeho

⁸⁰ PESTON, Robert. Why is China's currency so important? *BBC* [online].

⁸¹ SIMMONS, Katie. China's government may be communist, but its people embrace capitalism. *Pew Research Center* [online].

⁸² WONG, Edward. New Communist Party Chief in China Denounces Corruption in Speech. *The New York Times* [online].

kladný výsledek téměř jistý. Aplikujeme-li tuto teorii na současnou čínskou situaci, tak dokáže-li tento stát úspěšně čelit nakumulovaným problémům v tomto bodě své historie, je možné pro následující období očekávat jeho další progresivní růst nejen v ekonomice a diplomacii. V opačném případě neúspěchu následuje v té lepší variantě stagnace, v té horší degradace.

6.1. Moderní ekonomická politika ČLR

Čína si za poslední století prošla mnoha změnami, co se týče ekonomické situace na svém území. Od bezohledného drancování imperiálních mocností, přes zkorumpovaný režim Guomindangu, až po katastrofické ekonomické pokusy Mao Zedonga⁸³. Není tedy divu, že když na konci 70. let Deng Xiaoping spouštěl své ekonomické reformy, země skutečně nebyla v optimální kondici. Důkazů, vypovídajících o tomto stavu, je množné nalézt mnoho, ale jako příklad za všechny postačí zmínka o úrovni HDP v roce 1978, tedy v době, kdy Deng Xiaoping vygeneroval dostatek moci ke spuštění počátečních ekonomických reforem. V tomto roce činilo dle údajů v databázi Organizace Spojených národů čínské HDP 224 amerických dolarů per capita⁸⁴. Pouze pro srovnání, ekonomiky USA a Japonska vykazovaly v porovnání s tím hodnoty mnohem vyšší, konkrétně 10 439 a 8 739 amerických dolarů⁸⁵. Na základě informací z roku 2013 je HDP 6 626⁸⁶, tedy téměř třicetkrát vyšší a Čína samotná je i z hlediska finančního jednou ze světových velmocí. Jak je tedy něco takového možné a jakými kroky bylo tak velkého pokroku dosaženo se budu zabývat v následujících kapitolách.

6.1.1. Reformy Deng Xiaopinga

Považuji za nutné ve své práci věnovat určitý prostor reformám Deng Xiaopinga, a to ze dvou důležitých důvodů – tím prvním je role, ve které je v současné době situován prezident Xi Jinping, a tím druhým jsou důsledky, které tyto reformy v konečném bodě přinesly čínské ekonomice v současnosti. Chceme-li pochopit,

⁸³ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*

⁸⁴ National Accounts Estimates of Main Aggregates. *UN Data: A world of information* [online].

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

jaké nápravy musí Čína v této sféře zjednat, je v první řadě nutné pochopit, kde je jejich prvopočátek.

Jak jsem již zmínil dříve, za strůjce moderního ekonomického rozmachu Číny lze považovat Deng Xiaopinga. Ten totiž vhodně využil svých zkušeností z cest do zahraničí a následně je zapracoval do svého politického programu⁸⁷. Pozoruhodný byl nadhled a promyšlenost těchto cest, uskutečněných s jedním jediným cílem – učit se na západě a tyto poznatky vhodně napojit na prostředí ČLR dostatečně ohleduplně, přesto efektivně. V návaznosti na to byl ale neméně důležitý způsob, jakým se vypořádal s odkazem Kulturní revoluce, kdy dokázal formulovat novou politiku ČLR směrem k reformám a otevírání se západu, ale přesto neodvrhl zcela komunismus jako takový ve snaze vyhnout se přílišným změnám ve společnosti a s nimi spojené nestabilitě. Jak zmíním v následujících oddílech, tento plán nebyl zcela úspěšný, o čemž se komunistické vedení přesvědčilo při protestech v roce 1989 na náměstí Nebeského klidu. „Pro mnoho čínských ekonomů byl čínský přístup jednoduše postupnou strategií cílící na minimalizaci politické, sociální a ekonomické nestability. To je ovšem v příkrém rozporu s přístupem „velkého třesku“ jiných Evropských přechodných ekonomik.“⁸⁸. Toto ve své knize definoval Chai, dle kterého „Deng odvážně odhodil mnoho z Maoistické ideologické přítěže třídního boje a na schůzi třetího pléna Ústředního výboru Komunistické strany Číny v prosinci 1978 stanovil Číně kurz ekonomické modernizace způsobem pragmatických reforem a strategie otevřených dveří“⁸⁹. O reformních krocích tohoto velkého státníka by bylo možné psát dlouho, ovšem dle mého názoru za pozornost stojí podobnost situace na začátku jeho vlády, kterou lze přirovnat k té současného prezidenta Xi Jinpinga. Totiž že reformy, které vytyčil a implementace jejich tří fází, silně závisely na úrovni spolupráce, ke které by byli svolní tehdejší starší straníci. Rozhoření tohoto konfliktu popisuje Chai: „V první fázi (1979 – 84) byly čínské reformy poměrně málo klíčové a omezené, protože Deng Xiaoping a jeho reformní stratég Zhao Ziyang byli omezeni stranickými staršími jako Chen Yun a Li Xiannian, kteří ekonomiku vedli po kolapsu Velkého skoku vpřed“⁹⁰. Tedy jinými slovy pro skutečnou možnost zavést do praxe

⁸⁷ GUTHRIE, Doug. The Lesson of China's Market Economy. *George Washington University School of Business* [online].

⁸⁸ CHAI, C. *An Economic history of modern China*. str. 167 (přeložil autor)

⁸⁹ *Ibid.* str. 163 (přeložil autor)

⁹⁰ *Ibid.* str. 163 (přeložil autor)

plánované změny v ekonomice bylo nutné se vypořádat se svými názorovými odpůrci, popřípadě alespoň vytvořit dostatečnou mocenskou základnu schopnou protlačit na úrovni nejvyšších úrovní KSČ nové zákony ke schválení. Toto bylo v čínské politice důležité tehdy a bezpochyby je to důležité i dnes, chce-li Xi provést ekonomice dostatečné změny.

6.1.2. Socialismus s čínskými prvky

Směr, který Deng Xiaoping svou politikou Číně vytyčil, byl vskutku do té doby osvícenský. V následujících podkapitolách proto blíže popíši některé z aspektů, které vzhledem k němu považuji za klíčové. Zmiňuji je zde z toho důvodu, že bych rád na zrcadlovém srovnání poukázal, jak některé z prvků v tehdejší době prospěšné jsou v současné době čínské ekonomice na škodu.

6.1.2.1. Gradualismus

Jelikož ČLR stále neměla na přelomu 70. a 80. let minulého století s otázkou řízení vnitřního trhu kapitalistickými metodami dostatek zkušeností, bylo proto jejím tehdejším vedením rozhodnuto implementovat tyto nové prvky co nejšetrnějším, postupným způsobem, který jí dával do rukou možnost, jak s poměrně velkou flexibilitou jednotlivé kroky testovat. Zpětná vazba z těchto pokusů posléze sloužila k tomu, aby mohlo být rozhodnuto, které změny v systému zůstanou a které budou naopak odstraněny. Tento proces shrnuje profesor Guthrie: „Způsob, jakým se dějí institucionální změny Číně se děje tak, že Čína nezačíná s ideologicky motivovanou institucionální proklamací tak jako my a poté je „přefiltruje dolů“ na zákon. Namísto toho „rozhodí“ nápady, které jsou experimenty s trhem, nechá je „přefiltrovat nahoru“ a poté je na druhém konci procesu kodifikován zákon.“⁹¹

6.1.2.2. Decentralismus

Dalším prvkem důležitým pro rozmach čínské ekonomiky byla její decentralizace, kdy jednotlivé lokální vlády fungují téměř jako samostatné subjekty na trhu vnitrostátním i celosvětovém. Tento prvek totiž umožnil velkou míru soutěživosti

⁹¹ GUTHRIE, Doug. The Lesson of China's Market Economy. *George Washington University School of Business* [online]. (přeložil autor)

na trhu, která ve finále přispěla k tomu, že velké množství takových subjektů se rychle přizpůsobuje novým podmínkám a trendům a vzniká tak extrémně dynamický a na výkon orientovaný trh. Guthrie tvrdí, že „důvod, proč decentralismus existuje, je ten, že takto byla čínská vláda schopná vytvořit životaschopnou a aktivní ekonomiku bez rapidní privatizace. Velcí kapitalističtí myslitelé západu se vlastně mýlili – soukromé vlastnictví není základním kamenem kapitalistické ekonomiky, tou je konkurence.“⁹²

6.1.2.3. Privatizace

Přestože byla čínská vláda schopna rozběhnout svou novou ekonomickou politiku bez potřeby rapidní privatizace, neznamenalo to však, že by se privatizace jako taková čínskému trhu vyhnula. Právě naopak. Byl pouze zvolen jiný způsob její implementace, popsany Chaiem, podle kterého „s cílem minimalizovat sociální, politické a ekonomické otřesy si Čína vytvořila unikátní přístup k privatizaci, jelikož se nechtěla zapojit do přímého prodeje státního a kolektivního vlastnictví“⁹³. V důsledku toho se poté v zásadě privatizační plán ubíral dvěma směry – první se zaměřil na zemědělství a jehož podoba byla realizována v systému odpovědnosti domácností. Druhý se zaměřením na vše ostatní s největším důrazem na průmyslovou výrobu, jehož podoba byla realizována v rámci změn v řízení státních a nestátních podniků. Oba směry bych rád v krátkosti popsal.

Jelikož rurální obyvatelstvo tvořilo, a přes stále více rostoucí trend migrace do velkých urbanistických center stále tvoří, po mnoho let velkou část čínského obyvatelstva, některé z reformních kroků by mířeny právě na ně. Byl to systém odpovědnosti domácností, který měl zajistit, že skrze zajištění práv na užití výnosů z půdy pro vlastní účely, získá venkovské obyvatelstvo více finančních prostředků a tedy možnost zvýšení životních standardů. Úspěch tohoto kroku popisují Zhang a Donaldson, dle kterých „v letech po reformě zemědělská produktivita ostře vzrostla díky novým pobídkám, které přinesl nový zemědělský systém kombinovaný se zvýšením zadávání veřejných zakázek na obilniny a dalších státních akcí. Systému odpovědnosti domácností je připisováno samo o sobě vyzdvižení milionů chudých

⁹² GUTHRIE, Doug. The Lesson of China's Market Economy. *George Washington University School of Business* [online]. (přeložil autor)

⁹³ CHAI, C. *An Economic history of modern China*. str. 168 (přeložil autor)

farmářů z chudoby a to tím nejrychlejším tempem zmírnění chudoby v historii.“⁹⁴

Změny v řízení státních a nestátních podniků byly především implementovány z důvodu velmi přehřívání příliš rychle rostoucí ekonomiky po uvedení prvních reforem. Tsui a Lau důvody těchto změn popisují tak, že „dvojciferný růst vedl k vysoké inflaci a nerovnoměrnému rozvoji ekonomiky. Centrální vláda tedy v roce 1988 institucovala množství změn aby zastavila přehřívající se ekonomiku díky zavedení politik „makro úprav“. Tyto politiky měly dva cíle a těmi bylo utlumení souhrnné lokální poptávky a vytvoření vhodného prostředí pro reformy státních podniků.“⁹⁵ Velkého vlivu a důležitosti nabyly za nových podmínek nestátní podniky. Do jejich chodu a s ním spojeného výkonu se totiž silně promítaly tzv. zahraničně investované podniky. Ty, jak již jejich název vypovídá, byly převážně financovány ze zahraničí a jejich význam neustále rostl spolu s tím, jak do Číny přitékalo čím dál tím více investic skrze zvláštní ekonomické zóny. Tento růst došel do bodu, kdy „tyto zahraničně investované podniky reprezentují více než 50% z prodejů průmyslu a téměř 70% exportu nejdůležitějších sektorů Čínského výrobního průmyslu“⁹⁶. V souvislosti s tím je také nutné zmínit neustále klesající poměr státem vlastněného podílu v kapitálu – jen v době mezi léty 1992 a 2007 o 30%⁹⁷. To svědčí o čím dál aktivnějším přechodu kapitálu do soukromých rukou.

V konečném důsledku tedy lze říci, že ze změn v chodu ekonomiky, které pramenily z reforem propagovaných Deng Xiaopingem, Čína po dlouhou dobu profitovala. Jejich pozitivní vliv se promítal do mnoha úrovní chodu státu – od fungování samotné čínské společnosti až po rozmach na úrovni mezinárodního obchodu. V případě prvního bylo velké procento populace vyzdvihnuto z chudoby a další nemalé procento začalo náležet do neustále rostoucí střední třídy. V případě druhého Čína dosáhla pomyslné mety ve svém ekonomickém rozvoji, když byla na konci roku 2001 přijata do Světové obchodní organizace⁹⁸, čímž potvrdila a zároveň ještě více konsolidovala svou pozici silného obchodního hráče v celosvětovém měřítku. Tento dlouho trvajícím *status quo* se ale zejména v posledních

⁹⁴ ZHANG, Qian F. a John A. DONALDSON. *The Rise of Agrarian Capitalism with Chinese Characteristics: Agricultural Modernization, Agribusiness and Collective Land Rights*. str. 27 (přeložil autor)

⁹⁵ TSUI, Anne S a Chung-Ming LAU. *The management of enterprises in the People's Republic of China*. str. 2 (přeložil autor)

⁹⁶ CHAI, C. *An Economic history of modern China*. str. 169 (přeložil autor)

⁹⁷ *Ibid.* str. 170

⁹⁸ China and the WTO: Member Information. *World Trade Organization* [online].

letech potýká s určitými problémy, které pro jeho pokračování mohou již v krátkodobém časovém horizontu znamenat velká rizika. Které konkrétní problémy to tedy jsou, popíše detailněji v další podkapitole.

6.2. Rizika dosavadního systému

Na přelomu první a druhé dekády nového tisíciletí se začal spád čínské ekonomiky zpomalovat a na povrch začaly více vystupovat potíže, kterým bude muset tato země pod taktovkou prezidenta Xi Jinpinga a premiéra Li Keqianganga čelit a které bude nezbytné s ohledem na další pozitivní růst odstranit. Zde jsou ty nejvýznamnější z nich.

6.2.1. Korupce

Problematika korupce je pro ekonomiku důležitá z prostého důvodu – důvěra anebo naopak nedůvěra v činnost politických elit může mít hluboký vliv na zájem zahraničních i domácích subjektů investovat do lokálního trhu, což má přímý vliv jeho pozitivní či negativní růst. Na tento problém v celosvětovém měřítku poukazuje ve své práci Mauro, který tvrdí, že „negativní asociace mezi korupcí a investicemi, stejně tak jako růstem, je významná zároveň ve statistickém a ekonomickém smyslu“⁹⁹.

6.2.2. Decentralizace

Stejný aspekt, který byl pro Čínu po tak dlouhou dobu přínosný, jí nyní může spíše uškodit. I když je pravdou, že proces decentralizace ekonomiky přispěl k vytvoření kompetitivního prostředí, ten samý proces v konečném důsledku také z určité části způsobil vznik velmi nerovnoměrně rozložené mapy státní ekonomiky. V rámci té vznikly na úrovni provinční i subprovinční „kapsy“ produktivních a neproduktivních ekonomik. Tato neproduktivita může mít dva důvody – tím prvním neschopnost místních vlád, tím druhým je jejich zkorumpovanost a s ní spojená špatná alokace zdrojů¹⁰⁰. Nepoměr mezi těmito kapsami vytváří v celostátním měřítku mnoho „třecích ploch“, jako je například rozdílná rychlost rozvoje daných lokací, či množství

⁹⁹ MAURO, Paolo. Corruption and Growth. *The Quarterly Journal of Economics*. (přeložil autor)

¹⁰⁰ KANG LIM, Benjamin. China seizes up to \$157 billion of unspent local government budgets. *Reuters* [online].

zahraničních investic do nich přicházejících. Guthrie tento problém názorně vysvětluje na příkladu ocelářského průmyslu v Číně, v rámci kterého „není možné být konkurenceschopný v otázce ocele, která je páteří několika odvětví od konstrukce po automobily, pokud nemáte národního šampióna. V Číně je jeden národní šampión, ale většina ocelářské produkce se nachází na úrovni subprovinčních producentů. Ti spolu nyní soupeří a všichni jsou suboptimální.“¹⁰¹

6.2.3. Odliv kapitálu

Jedním z dalších problémů současné čínské ekonomiky je masivní odliv kapitálu, který se projevuje ve dvou hlavních rovinách – sociální a makroekonomické.

6.2.3.1. Odliv soukromého kapitálu

Velké procento movitého čínského obyvatelstva, dle informací časopisu Forbes se jedná až o 91 tisíc jednotlivců mezi lety 2000 a 2014¹⁰², se snaží spolu se svými rodinami emigrovat do vyspělých západních zemí, popřípadě do dalších ekonomických center v Asii jako například Singapuru či Hongkongu. Z průzkumu provedeného mezi respondenty, kteří se pro tento razantní krok rozhodli, je možné se dozvědět, že mezi hlavní důvody tak rozsáhlého exodu patří především touha po dosažení lepšího a kvalitnějšího života pro sebe a své blízké, zejména v otázce vzdělání a životního prostředí¹⁰³. Jsou-li tedy emigrační tendence skutečně z největší části motivovány těmito, v zásadě velmi prostými, pohnutkami, dá se předpokládat jedna věc – tento trend se nezvrátí minimálně do té doby, než v uvedených problémech dojde k viditelnému zlepšení. Opomenout nelze také fakt, že velký vliv na rozhodování zda emigrovat, či ne, má také současná politická situace spojená s korupčními aférami. Na množství Číňanů působí tyto politické aféry dojmem nestability v zemi, které se snaží volbou emigrace vyhnout¹⁰⁴, někteří Číňané se snahou o emigraci snaží ochránit jejich nelegální cestou získané finance¹⁰⁵. Závažnost tohoto trendu pak shrnuje časopis Business Insider: „Nepochybně tím nejvíc překvapivým faktem

¹⁰¹ GUTHRIE, Doug. The Lesson of China's Market Economy. *George Washington University School of Business* [online]. (přeložil autor)

¹⁰² RAPOZA, Kenneth. Rich Chinese Leaving China. *Forbes* [online].

¹⁰³ CENDROWSKI, Scott. Why China's rich are leaving. *Fortune* [online].

¹⁰⁴ BRANIGAN, Tania. Yuan drain as China's rich move west. *The Guardian* [online].

¹⁰⁵ FLORCRUZ, Michelle. Corrupt Chinese Government Officials Flee To Australia Amid Hesitation To Extradite Criminals. *International Business Times* [online].

v tomto všem je, že 70% privilegovaných v Číně emigrovalo nebo se k emigraci chystá. Určitě není normální, že 70% movité třídy země chce opustit místo, kde se narodili a kde vydělali své bohatství. Pokud si spojíme tuto zprávu s pár let nazpět starou studií, ve které stojí, že 80% bohatství Číny je vlastněno 20% obyvatelstva, pak je jednoduché si představit měřítko ztráty čínského národního bohatství.¹⁰⁶

6.2.3.2. Odliv státního kapitálu

Velmi důležitý, ovšem pro čínský stát také velmi bolestivý je fakt, že v posledních letech probíhá odliv kapitálu také na úrovni makroekonomické. Zde se jedná o úbytek v odhadované výši až 300 miliard amerických dolarů z čínských zahraničních měnových rezerv, které se od roku 2006 vyšplhaly až na částku 4 trilionů amerických dolarů¹⁰⁷. Tento odliv kapitálu se především týká dvou částí, které čtyř trilionová rezervní suma obsahuje. V první řadě se týká přebytků ze státního obchodu a v řadě druhé úbytku tzv. „horkých peněz“, nakumulovaných při krátkodobých investicích ze zahraničí, které měly za cíl vytvořit rychlý zisk¹⁰⁸. Zmínky o tomto záporném trendu lze nalézt také v čínských státních médiích, která jej sice s velkou opatrností potvrzují, ovšem z pochopitelného důvodu nezbuzovat paniku se zprávy o něm snaží co nejvíce mírnit. Tvrdí, že „v souvislosti s čínskou ekonomickou restrukturalizací a růstem nákladů na pracovní sílu některé za zahraničí investované podniky orientující se na intenzivní práci přesunuly produkci do zemí s nižším příjmem. Avšak příliv zahraničního kapitálu do výroby prémiového zboží a „high-tech“ průmyslu se zvyšuje. Čína je stále vyhledávanou destinací pro zahraniční kapitál.“¹⁰⁹

6.2.4. Státní zadlužení

Velká část čínského rozmachu od roku 2008 od nemovitostí po investice do obchodu byla financována skrze půjčky, nejčastěji na lokálních úrovních¹¹⁰. Tento dluh se od té doby neustále kumuloval až k dnešní hodnotě 15,5 trilionu

¹⁰⁶ TI, Hua. Why China's Super-Rich Are Packing Up And Moving Abroad. *Business Insider* [online]. (přeložil autor)

¹⁰⁷ CURRAN, Enda, Fion LI a Peter COY. The Hot Money Cools on China: Some \$300 billion has been moved out in the past six months. *Bloomberg Businessweek* [online].

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ YIN, Xiaoyu. Foreign capital not fleeing China. *Renmin Ribao* [online]. (přeložil autor)

¹¹⁰ MATTHEWS, Chris. The real ticking time bomb in China's economy: Real estate debt might do to China's economy what it did to the United States'. *Fortune* [online].

amerických dolarů s 2 až 3 triliony amerických dolarů pouze v problematických půjčkách. Spolu s tím je nyní soukromý dluh vůči DPH 215%¹¹¹. Pouze pro připomenutí, dluh v takto vysokých hodnotách předznamenával v minulosti příchod větších finančních krizí – jako případ za všechny lze uvést finanční krizi v USA v roce 2008.

6.2.5. Bublina na trhu s nemovitostmi

S masivním zadlužením je úzce spojená otázka bubliny na čínském trhu s nemovitostmi. Dle informací CNN je „více než jeden z pěti domovů v čínských městech prázdný, se 49 miliony prodaných, ale prázdných jednotek a 3,5 milionů domů, které jsou stále neprodané“¹¹². Příčinu vzniku tohoto aspektu popisuje Orr: „V mnoha městech již není skutečný prostor pro trh s nemovitostmi v tom smyslu, že developéři nejsou schopni snížit ceny. ... Tomu je tak z toho důvodu, že pokud je sníží v budově, kde byly již dříve za určitou cenu byty prodány, tak lidé, kteří tyto dražší byty koupili, budou protestovat, působit potíže a chtít slevu. Dokonce mohou navíc požadovat odškodnění za to, že ceny bytů se snížily.“¹¹³

6.2.6. Udržitelnost růstu

Dalším důležitým prvkem je propojenost současné čínské ekonomiky s okolním světem, a to jak z hlediska importu, tak exportu. Uzavřenost ekonomiky, která byla pro předreformní Čínu typická, ji částečně chránila před výkyvy zvenčí. To se ale razantně změnilo s přílivem a odlivem kapitálu, které nastaly o konce 80. let. Z těchto prostředků a potažmo vstupu na světový trh ČLR velmi profitovala, musela ovšem vzít na povědomí rizika s tím spojená – bude-li mít světový trh potíže, dotkne se to i jí. To se také stalo například během Asijské ekonomické krize v roce 1997, která se Číny dotkla v daleko menší míře v porovnání s jinými státy. Díky její závratně rychle se zlepšující finanční situaci stoupala Čína stejně tak rychle na žebříčku největších světových ekonomik, s čímž zároveň rostl i její podíl v tomto společenství, z něhož nakonec v současné době zabírá třetinu. To popisuje Edwards, dle kterého:

¹¹¹ VAGUE, Richard. The trouble with China's economy. *CNN* [online].

¹¹² Ibid. (přeložil autor)

¹¹³ ORR, Gordon. The Chinese Economy in 2014. *The Institute of International and European Affairs* [online]. (přeložil autor)

„Čína, podle Credit Suisse, reprezentuje 32% z celkového světového růstu hrubého domácího produktu a kolem 30% světových kapitálových nákladů. Jinými slovy pokud Čína kýchne, zbytek nás dostane zápal plic.“¹¹⁴ S tím souvisí i důvodné podezření, že čínská vláda po mnoho let uváděla mylné informace ohledně růstu svého HDP, které je ve skutečnosti daleko nižší, než je předkládáno. Toto na poměrně jednoduchém případě popisuje Edwards, který se táže: „Pokud čínská ekonomika roste o 7% a více za rok, proč tam cena cementu klesla o 25% v posledních dvou letech?“¹¹⁵ Tomuto problému, byť z logických důvodů v ne tak konkrétních obrysech, se věnoval Xi Jinping ve svém projevu z 30. listopadu 2012. „Musíme se snažit o reálný spíše než o nafouknutý ekonomický růst. Jinými slovy chceme efektivní, vysoce kvalitní a udržitelný růst.“¹¹⁶ Přestože se na první pohled těžiště ekonomických problémů Číny nachází zejména na akciových trzích, mnoho pozorovatelů věří, že otázka poklesu na burze je pouze vedlejším problémem ve srovnání se třemi dalšími a mnohem většími riziky. Tyto například pro Credit Suisse shrnuje Gould: „Nadměrné zásobení trhu s nemovitostmi, těžká dluhová zátěž úrokem poháněného růstu a investice jako podíl HDP, které jsou více než dvojnásobné v porovnání s průměrem v rozvojových zemích“¹¹⁷

6.3. Riziko pádu ekonomiky

Co tedy může následovat v případě, že stávající systém selže? Co je výslednicí výše zmíněných potíží? Odpověď na tuto otázku lze hledat v nedávné minulosti, konkrétně ve studentských protestech na náměstí Nebeského klidu z léta 1989. Určitou představu lze získat z popisu, který uvádí Chai: „Když se studenti shromáždili na náměstí Tiananmen v roce 1989, bylo to proto, aby uctili Huovu smrt. Avšak inflace mnoho lidí znervóznila a korupce a výsledná ekonomická nerovnost se staly příliš zřejmými pro generaci indoktrinovanou rovnostářským typem čínského socialismu. Tak se vzpomínkové shromáždění změnilo v dlouhý a nestabilní politický proces proti politickým zátahům, inflaci a korupci.“¹¹⁸ Je poté poměrně snadné si představit,

¹¹⁴ EDWARDS, Jim. China is making a new 5-Year Plan — and it'll decide the fate of the global economy. *Business Insider* [online].

¹¹⁵ EDWARDS, Jim. The price of cement in China has collapsed .. and that is not good. *Business Insider* [online]. (přeložil autor)

¹¹⁶ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 124 (přeložil autor)

¹¹⁷ GOULD, Jens Erik. A Hard Landing in China: Who Feels It Worst? *Credit Suisse* [online]. (přeložil autor)

¹¹⁸ CHAI, C. *An Economic history of modern China*. str. 165

jak vážná je pro současnou vládní garnituru tato otázka, neboť vzpomínky na odpor lidu vůči straně má mnoho činitelů stále ještě v živé paměti. I z toho důvodu je tedy ve vlastním a nejlepším zájmu čínské vlády těmto záporným reakcím předcházet. Do určité míry lze říci, že v konečném důsledku pro mnoho Číňanů není tou klíčovou otázkou ideologie, kterou se vláda řídí, ale péče, kterou svým obyvatelům poskytuje. V konečném důsledku překročila-li by nespokojenost obyvatelstva určitou mez, dokonce pozice Komunistické strany může být vážně otřesena.

6.4. Kroky k restrukturalizaci

Na základě výběru z těch nejvážnějších obtíží v ekonomické sféře je jasné, že Čínská vláda musí přistoupit na změny v řízení své ekonomické politiky neboť způsob, který panoval do nedávné doby, již není udržitelný. K tomuto názoru se kloní zahraniční odborníci a chápe jej i sama vláda. S ohledem na to ale ovšem vyvstává ta pravděpodobně nejdůležitější otázka. Tou je, jak tyto početné, složité a dalekosáhlé reformy efektivně koncipovat a dosáhnout stabilizované situace. Pouze jedno univerzální řešení neexistuje a tvář v tvář akutnosti těchto potíží bude čínská vláda muset nalézt vhodný kompromis mezi kvalitním, avšak po přípravné stránce velmi časově náročným, řešením na jedné straně a řešením, jež bude možné implementovat rychle, ovšem s riskem jeho pravděpodobného selhání.

6.4.1. Snížení úrokových sazeb

Za určitých okolností by byla jedním z možných řešení alternativa snižování úrokových sazeb s cílem lepší dostupnosti půjček. Tento přístup ale například podle Peie ke klíženému efektu nepovede, neboť „hlavním problémem čínské ekonomiky je nedostatek poptávky, nikoliv likvidity. Jakékoliv navýšení likvidity pouze jednoduše půjde k již dluhem zatíženým žadatelům, kteří tak mohou obsluhovat půjčky staré, ne financovat nové a produktivní projekty. Utápění dalšího množství peněz zásadní čínské ekonomické neduhy nevyлéčí.“¹¹⁹ Nesouhlas s kroky spojenými s kvantitativním uvolňováním vyslovil také premiér Li Keqiang, když při svém projevu na Světovém obchodním fóru v Dalianu řekl, že „pouze kvantitativní uvolňování samotné neřeší

¹¹⁹ PEI, Minxin. China's economy: Caught in a vicious, stubborn cycle. *Fortune* [online]. (přeložil autor)

strukturální problémy ekonomického růstu a vedlo by k negativnímu efektu přelévání.¹²⁰ I z těchto důvodů nelze kvantitativní uvolňování považovat za vhodné řešení.

6.4.2. Uvolnění státní kontroly

Jednou z možností navrhovanou odborníky je snížení míry, s jakou čínská vláda kontroluje svůj vlastní trh¹²¹. Dle nich ekonomika v příliš těsném sevření státního vedení není schopna se konsolidovat a růst. Tento postoj zastává například Světová banka, podle které je čínský finanční systém „nevybalancovaný, potlačený, nákladný na údržbu a potenciálně nestabilní“¹²². Tato, v jádru monetaristicky založená, myšlenka poté vybízí k oprávněné otázce, zda by skutečně čínský systém nebyl v moderní době schopen růst lépe, byl-li by ještě méně regulován vládou. Jak tvrdí Blankfein: „Ekonomický model, který hnal čínský růst ... jej nemusí nutně podporovat v následujících několika dekádách.“¹²³ Tento svůj názor poté zdůvodňuje zejména tím, že Čína má obrovský problém s exekutivou. Způsob, jak se s tímto problémem vypořádat, je rozvíjet více kapitalistický trh, ve kterém může být kapitál alokován rozumným způsobem. Je nevyhnutelné, že nastanou chyby, ale v tom případě je nutné, aby mohly být efektivně napraveny¹²⁴.

6.4.3. Změna orientace domácí ekonomiky

V konečném důsledku může být jedním z nejlepších řešení přeorientování čínské ekonomiky na domácí trh. Tento názor podporuje Orr, dle kterého je klíčem k udržení a růstu čínské ekonomiky její orientace na domácí trh a s ním spojenou poptávku. Věřící, že tato ekonomika bude úspěšná tehdy, pokud bude poháněna domácím růstem v aspektech jako je urbanizace, urbánní příjem a požadavky domácností.¹²⁵ Odvětví jako potravinářství, internetové služby, vzdělávání, lékařská péče nebo turismus

¹²⁰ WU, Wendy. Chinese Premier Li Keqiang rejects economic quick fix in favour of reform: Quantitative easing won't solve structural imbalances, premier tells World Economic Forum. *South China Morning Post* [online]. (přeložil autor)

¹²¹ BOSKIN, Michael J. What should China do to fix its economy?: Calming markets mustn't come at expense of further reforms to free China's economy. *Market Watch* [online].

¹²² AFP. World Bank is warning China to reform its state-dominated financial sector. *Business Insider* [online]. (přeložil autor)

¹²³ BLANKFEIN, Lloyd, Mark SCHWARTZ, Robert ZOELLICK a Jiming HA. China: An Economy in Transition. *Goldman Sachs* [online]. (přeložil autor)

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ ORR, Gordon. The Chinese Economy in 2014. *The Institute of International and European Affairs* [online].

by tak podle predikcí McKinsey & Company, na jejichž studii staví své tvrzení, mohly do roku 2020 zabírat až 46% z celkového objemu reálného růstu HDP, což je hodnota, která je pro tamní ekonomiku velmi příznivá v porovnání s pouhými 20% v roce 2005¹²⁶. Jinými slovy může to být právě na svém počtu nabývajících střední třída¹²⁷ a její požadavky na kvalitnější životní podmínky, která bude v následujících letech silně ovlivňovat chod velké části čínské ekonomiky.

¹²⁶ ORR, Gordon. The Chinese Economy in 2014. *The Institute of International and European Affairs* [online].

¹²⁷ China has a bigger middle class than America. *CNN Money* [online].

6.5. Shrnutí změn v ekonomické sféře

Závěrem této kapitoly lze s ohledem na všechny zmíněné aspekty uvést památný citát Deng Xiaopinga, kterým on sám shrnul a zdůvodnil své reformní kroky: „Není důležité, zda je kočka bílá nebo černá, důležité je, že chytá myši.“ Ten totiž lze chápat i ve smyslu mnohem širším, a to, že účel světí prostředky a vedlejší škody jsou akceptovatelné. Růst, zejména v ekonomické sféře, byl pro Čínu doposud skutečně jen otázkou splnění plánovaných kvót a čísel za každou cenu. Nyní se ale tento trend vlivem mnoha vnitřních i vnějších vlivů musí změnit a pouze ten, kdo má ve svých rukou dostatek politické moci, bude schopen tyto změny skutečně do hloubky implementovat. V tomto smyslu je pro Čínu prezident Xi Jinping skutečně pokračovatelem Deng Xiaopinga a na základě jeho rozhodnutí tato země vstupuje do nové éry své moderní historie. Je ale nutné říci, že s ohledem na dobro státu může být jeho pokračovatelem, nesmí ale být jeho kopií a dělat ta stejná rozhodnutí zaměřená na kvantitu a nikoliv kvalitu. Doba, ve které Deng Xiaoping nasměroval Čínu na kurz, ve kterém se udržovala posledních 30 let, a podmínky s ní spojené, jsou již nenávratně pryč. S tím je spojena nutnost nastavit kurz nový a na jehož úspěchu či neúspěchu bude do velké míry založen další vývoj státu v širokém spektru otázek, od společenských až po diplomatické. V závěru této části mé práce bych rád uvedl myšlenku, kterou ve své zprávě nastínil Blankfein. Ten věří, že koncept tzv. „čínského století“ je reálný a role tohoto státu bude v celosvětovém měřítku pro další roky čím dál tím větší, podobně jako tomu bylo ve století 20. pro Spojené státy americké - ty byly světovým lídrem, avšak i přesto v té době zažily několik obtížných období. Ve stejném duchu proto může následující století patřit Číně, ale ne každý konkrétní rok v něm musí být nutně čínský¹²⁸. Takovým názorem se tedy vhodně dostávám k závěrečné části mé diplomové práce věnované čínským mezinárodním vztahům.

¹²⁸ BLANKFEIN, Lloyd, Mark SCHWARTZ, Robert ZOELLICK a Jiming HA. China: An Economy in Transition. *Goldman Sachs* [online].

7. Zahraniční politika

Domnívám se, že veškerá výše zmíněná témata a fakta s nimi spjatá směřují v rámci mé studie k jednomu výslednému aspektu. Tím aspektem je zahraniční politika a s ní spojená diplomatická pozice, kterou se Čína rozhodla v moderním světě zaujmout. Vezmeme-li v potaz má předchozí zjištění, je tato otázka pouze jedním z posledních článků velmi dlouhého řetězce událostí a souvislostí. Počátek tohoto řetězce lze nalézt v momentě nástupu Deng Xiaopinga do funkce a s ním spojeného otevírání se světu. Jeho samotná délka a konec budou s největší pravděpodobností záležet právě na tom vývoji, kterým Čínská lidová republika prochází v posledních letech.

Jak tedy do této otázky zapadá současný čínský prezident Xi Jinping? Je to totiž on, kdo v posledních letech s takovou vervou cestuje po celém světě a stává se tedy emisarem čínských zahraničních ambicí a diplomatických postojů¹²⁹. Stejnou měrou je to také člověk, který spolu se svou klikou ve svých rukou třímá faktickou kontrolu nad čínským státem, což mu umožňuje poměrně snadné a agilní provádění změn a zároveň to dává postojům, které zastává, značnou důvěryhodnost. Celou tuto situaci poté blíže popisuje profesor Brown, dle kterého „jsou fotografie Xiho zahrnované od cizinců uznáním a slávou reflektovány z celého světa zpět do Číny a slouží jako alespoň jeden způsob získávání hlubší domácí legitimacy a podpory. Takto Xiho cesty hrají roli ve strategickém plánu tohoto vedení – staví se do pozice vedení strany, která má tu nejlepší šanci vytvořit z Číny pivotního a mocného hráče ve světě“¹³⁰. Dalším důležitým faktem je také to, že v rétorice prezidenta Xi lze vyčíst očekávání změn v otázce současných mezinárodních vztahů, neboť již jejich podkapitolu v knize svých sebraných projevů pojmenoval jako „Nový model vztahů s majoritními státy“¹³¹.

V této kapitole tedy bude mým cílem definovat hlavní témata čínské diplomacie, blíže objasnit změny, které je možné očekávat v souvislosti s novou čínskou zahraniční politikou, a zároveň se pokusím vysledovat způsob, jakým se tyto změny pojí k vládní garnituře současného prezidenta Xi Jinpinga.

¹²⁹ BROWN, Kerry. China's Globe-Trotting President: What Xi Jinping's extensive travels tell us about his foreign policy strategy. *The Diplomat* [online].

¹³⁰ Ibid. (přeložil autor)

¹³¹ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 296 (přeložil autor)

7.1. Moderní čínská diplomacie

„Čína je nyní globální mocnost. Tou ale vždy nebyla“¹³². Touto větou, která ve své podstatě popisuje zrod moderní čínské diplomacie, uvádí Cabestan svou esej. Počátek čínské diplomacie lze spojit s reformami 70. let a postupným otevíráním země. Jejím cílem bylo „sloužit obřím ekonomickému rozvoji země a jejím reformám, ale také pozvednout Čínu do stavu uznávané velké mocnosti a chránit režim proti jakékoliv destabilizační iniciativě“¹³³.

Velmi důležitým prvkem diplomacie současné Číny je snaha co nejvíce rozšířit své kontakty s dalšími státy světa. Příčinu a cíl tohoto trendu popisuje profesor Fairbank – ten věří, že za jeho vznikem stojí snaha o opětovné nalezení pozice na mezinárodním poli, ztracené po násilném zásahu na náměstí Tiananmen a sankcích, které jej následovaly a jeho cílem je rozmělnit a více zbrousit mocenskou strukturu ve světě. „Začala (čínská diplomacie) skromně, navazováním intenzivnějších vztahů s bezprostředními sousedy v rámci politiky dobrého sousedství (*zhou bian*). Po „olympijské“ krizi roku 1993 pak tuto politiku „globalizovala“ na všechny země světa ve snaze o budování „multipolárního světa“, tedy světa bez dominantního vlivu USA.“¹³⁴

V 90. letech bylo také zformováno mnoho jazykových obrátů, které jsou čínské diplomacii vlastní dodnes. Mezi ty patří výrazy jako „mírový rozvoj, harmonie a diverzita, oboustranně prospěšné řešení a demokratizace mezinárodních vztahů“¹³⁵. Byl tak dán počátek taktice, se kterou slaví Čína nejen na diplomatickém poli mnohé úspěchy. Zejména při srovnání s Japonskem a Jižní Koreou lze považovat za diskutabilní, zda Čína svou *soft power* zvládá nebo ne. Je ovšem nutné si uvědomit jeden rozdílný faktor. Za úspěšnou lze tuto politiku považovat proto, že ač je Čína jako země silně autoritářská, udržuje si ve světovém uskupení velmi silnou pozici na mnoha úrovních¹³⁶. Tato *soft power* je zároveň silně spjatá s implicitním způsobem, jakým se čínské, potažmo asijské uvažování řídí. Přesto se stala silným argumentačním prvkem, který zastřešuje jednání i mimo tento region. Spolu s faktem, že vztahy

¹³² BRESLIN, editor: Shaun. *Handbook of China's international relations*. str. 1 (přeložil autor)

¹³³ Ibid. str. 1 (přeložil autor)

¹³⁴ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. str. 5 (přeložil autor)

¹³⁵ BRESLIN, editor: Shaun. *Handbook of China's international relations*. str. 2 (přeložil autor)

¹³⁶ SHAMBAUGH, David. China's Soft-Power Push: The Search for Respect. *Foreign Affairs* [online].

s některými sousedními státy stále nejsou bezchybné, je tento přístup v současnosti velmi často podrobován zkoušce. Jak uvedu v následujících oddílech, ne vždy je plně úspěšný a aplikovatelný.

Existují názory, že současná čínská diplomacie v posledních letech přeorientovala svou zahraniční politiku takovým směrem, kterým se, za velmi umného užití *soft power*, snaží naklonit a posléze podmanit další státy. V tomto případě je součástí takové taktiky ekonomická spolupráce. Pro tento názor svědčí hned několik faktů a jako ten nejdůležitější lze vnímat projekt nové Hedvábné stezky po moři i na pevnině. Zde lze zmínit Tiezzi a její názor, že „projekt Nové hedvábné stezky má také politické podtóny a že Čína užívá projekt jako prostředek k pohánění svých vlastních klíčových zahraničně-politických zásad – Pět principů mírového soužití. ... Čína si představuje Pět principů jako základ pro jedinečnou zahraniční politiku asijského regionu, takovou, která se mračí na „zasahování“ po západním stylu do záležitosti lidských práv v jiných státech“¹³⁷. Tímto krokem se tedy Čína pokouší vytvořit alternativu ke stávajícímu politickému klimatu definovanému západními přístupy. Tento názor dále rozvádí ve své zprávě doktor Summers: „Čínská ekonomická diplomacie bude růst v měřítku i zeměpisném rozsahu. Tímto, spíše než kompromisem na dlouhodobých pozicích, se bude Peking pravděpodobně pokoušet napravit vztahy v regionu, které byly poškozeny námořními rozepřemi (i když takto taktika nemusí fungovat).“¹³⁸ Jako protiargument k těmto názorům lze zmínit poznatky profesora Nye. Na základě těch hraje ekonomický aspekt v čínské politice *soft power* pouze menší roli a sama tato politika se po světě střetává s různou mírou úspěšnosti¹³⁹. I přesto je ale nezpochybnitelné, že ekonomika hraje v čínské zahraniční politice velkou roli, ať již cílenou nebo jako vedlejší produkt. Spolu s tím je možné poukázat na fakt, že dle definice právě profesora Nye je *soft power* „schopnost získat to, co chceme skrze přitažlivost spíše než nátlak a platbu. Vyvstává z přitažlivosti kultury, politických ideálů a politiky určité země.“¹⁴⁰ Vezmeme-li v potaz tuto definici, mohou tak být stejným způsobem, byť z opačné strany, čínské zájmy ovlivňovány dalšími státy. V tomto smyslu tedy Čína i přes svou silnou pozici může být manipulována nebo alespoň

¹³⁷ TIEZZI, Shannon. Where Is China's Silk Road Actually Going?: At the Boao Forum, China provided the clearest overview yet of its ambitious Silk Road plans. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹³⁸ SUMMERS, Tim. Chinese Foreign Policy: What to Expect in 2015. *Chatham House* [online]. (přeložil autor)

¹³⁹ NYE, Joseph S. The Limits of Chinese Soft Power. *Project Syndicate* [online].

¹⁴⁰ NYE, Joseph S. *Soft power: the means to success in world politics*. str. 1 (přeložil autor)

omezována zvenčí.

Otázku moderní čínské diplomacie shrnuje profesor Nathan. Ten tvrdí, že „na straně čínských zákonodárců lze pozorovat pocit zranitelnosti“¹⁴¹. Taková zranitelnost je poté podle něj způsobena několika důvody. Tím prvním jsou vnitřní hrozby ze strany menšinového obyvatelstva, které bylo k odporu motivováno vnějšími státy. Tyto vnější státy pak lze, i přestože zde nemusí existovat žádné další, například územní, spory, chápat jako nepřátelské. Dalším důvodem je přítomnost USA, které svými vojenskými základnami kontroluje celý region. V neposlední řadě jsou zde také obavy z klesající výkonnosti čínské ekonomiky, která je závislá na obchodu s většinou okolních států, tedy i těch, s nimiž nejsou vzájemné vztahy ideální¹⁴².

7.2. Pozice na mezinárodním poli

Následující část mé práce je věnována bližšímu studiu zahraničních vztahů, které jsou, dle mého názoru, nejen v otázce čínské diplomatické pozice ve světě, ale také s ohledem na současné mezinárodní diplomatické *status quo* nejdůležitější. Důležitými faktory pro volbu, které z těchto států zmínit, byly rozsah a komplexnost těchto vztahů.

V návaznosti na předchozí kapitoly je nutné si zároveň uvědomit, že pozice a role prezidenta Xi Jinpinga v těchto záležitostech je velmi důležitá. Je tomu tak ze dvou důvodů – jednak se prezident podílí na formulaci dikce, v jaké budou ze strany Číny prezentovány světu její postoje a jednak je zároveň i tím, kdo tyto názory bude v zahraničí reprezentovat, k čemuž volí dle doktora Browna velmi vybíravý slovník, na základě jehož formulace je možné si udělat o jeho postoji k jednotlivým zemím dobrou představu. Zvláštní důraz přitom klade na země rozvojové a země náležící do skupiny ASEAN (Association of South Asian Nations – pozn. autora): „Všechny tyto vztahy budou, podle Xiho, řízeny podle vize „společného osudu“. Čínská role v tomto je „posílit politickou důvěru“ a „prosazovat právo“ tím, že budou oponovat „praxi velkých šikanujících malé, silných panujících nad slabými a bohatých utlačujících chudé.“¹⁴³

¹⁴¹ NATHAN, Andrew. Professor Andrew Nathan talks about trends in China's foreign policy. *Columbia University* [online]. (přeložil autor)

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ BROWN, Kerry. Xi's Flattery and China's Global Ambitions: China professes deep appreciation and concern for the developing world. It's time to take Beijing at its word. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

7.2.1. Vztahy s oblastmi Číny kulturně a etnicky nejbližšími

Snažíme-li se pochopit současnou zahraniční politiku Číny, je velmi vhodné o této otázce přemýšlet v rámci vzestupné tendence. V rámci té jsou základní úrovní takové stratifikace vztahy Číny s oblastmi, které v určitém slova smyslu lze považovat za jí kulturně a etnicky nejbližší. Z těchto jsem dále vybral ty nejvýznamnější, tedy oba zvláštní administrativní regiony v deltě Perlové řeky, separatistický Taiwan i samostatný, byť ekonomicky velmi blízký Singapur. Popis vztahů čínské vlády k těmto jednotlivým a jedinečným oblastem poskytuje poměrně jasné povědomí o tom, jak rozmanitá může čínská zahraničně-politická díkce být už jen v tak omezeném měřítku, neřkuli pak na celosvětové úrovni.

7.2.1.1. Hongkong a Macao

V nadneseném významu lze říci, že od bodu předání Hongkongu a Macaa, tedy od let 1997¹⁴⁴ a 1999¹⁴⁵, zpět pod čínskou správu se očekával moment, kdy toto předání začne působit potíže, popřípadě povede k nějakému vážnějšímu incidentu. To se ale minimálně z počátku ani u jednoho z nově vzniknuvších zvláštních administrativních regionů nestalo. Proč tomu tak bylo, dokresluje na příkladu hongkongského převzetí profesor Fairbank: „Celý experiment (myšleno zavedení politiky „jedna země, dva systémy“ - pozn. autora) probíhal prvních pět let překvapivě hladce, hlavně proto, že se Peking celkem do ničeho nepletl. Proti kapitalistickému systému jako takovému, který se ostatně sám snažil budovat v Číně, neměl výhrady – naopak, hongkongské zkušenosti, kontakty a kapitál mu přišly vhod na čínské pevnině“¹⁴⁶. Bráno z čistě ekonomického hlediska, tato nová symbióza byla pro všechny tři strany prospěšná – z Hongkongu a Macaa proudily na pevninu kapitál i know-how a čínská vláda naproti tomu využívala možností vlastních pouze těmto územím, jako například v případě Macaa hazardu. Problematické oblasti koexistence se vyskytly až v dalších letech, a to z pro obě oblasti odlišných důvodů.

¹⁴⁴ LEVINE, Steven. Hong Kong's Return To China: Year In Review 1997. *Encyclopaedia Britannica* [online].

¹⁴⁵ SHEPHERD, Melinda C. Macau's Return to China: Year In Review 1999. *Encyclopaedia Britannica* [online].

¹⁴⁶ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. str. 520 (přeložil autor)

V rámci Hongkongu se postupem času stávaly středem problémů práva obyvatelstva spojená s demokracií, tedy spíše jejich rozsah, který by byla vláda v Pekingu ochotna tolerovat. Ta sice přistoupila na podmínku, že bude stávající systém místních ekonomických i demokratických pravidel zachován po dalších 50 let po převzetí¹⁴⁷, nicméně již tehdy v této podmínce viděla ohnisko možného konfliktu, který může ohrozit její pozici na pevnině¹⁴⁸. To potvrzuje Fairbank, dle kterého „potenciální problém představovaly pouze hongkongské občanské svobody, které doprovázely zdejší britský model kapitalismu. Čínskému modelu kapitalismu nejsou občanské svobody zcela vlastní a Hongkong tak představoval jisté riziko. Jednak jako potenciální základna „protičínské“ agitace a jednak jako možný vzor pro vlastní obyvatelstvo na pevnině.“¹⁴⁹ Tomu se čínská vláda rozhodla čelit takzvaným zákonem o vnitřní bezpečnosti, který upravoval její pravomoci v tomto ZAR (zvláštní administrativní region – pozn. autora). Pekingské snahy o větší kontrolu nad Hongkongem si ale dobře uvědomovalo i tamní obyvatelstvo, které na vládní snahy o změnu legislativy reagovalo 1. července 2003 masivními protesty, které vedly ke stažení návrhu¹⁵⁰. Obdobná situace, i když ve větším měřítku, se znovu opakovala za mandátu prezidenta Xi Jinpinga v roce 2014 – tehdejší protesty byly nazvány „deštníkovou revolucí“ a byly namířeny proti rozhodnutí Pekingu navrhnout vhodné a vůči pevninskému režimu loajální kandidáty pro účast ve všeobecných volbách na pozici šéfa hongkongské správy¹⁵¹. Lze říci, že se čínská vláda s těmito protesty vhodně vypořádala, když je nechala běžet dostatečně dlouhou dobu na to, aby omezily chod centra města a s ním i život jeho obyvatel natolik, že odhodlání k odporu vyprší. Násilí k potlačení těchto mírových protestů bylo v největší míře použito až na jejich konci¹⁵². Důvodem potlačení těchto protestů byla obava Pekingu ze ztráty své politické moci a s ní spojené pozice ve státě. Spolu s tím však byl do světa vyslán jasný signál, že Komunistická strana Číny má stát pevně pod kontrolou a jakékoliv změny, které by v něm snad měly proběhnout, také. Situaci shrnují Ooi a Day: „Demokratické zlomy na Taiwanu a v Jižní Koreji byly příkladem těch momentů, kdy silné autoritářské

¹⁴⁷ LEVINE, Steven. Hong Kong's Return To China: Year In Review 1997. *Encyclopaedia Britannica* [online].

¹⁴⁸ FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. str. 520

¹⁴⁹ Ibid. str. 520 (přeložil autor)

¹⁵⁰ Ibid. str. 521

¹⁵¹ OOI, Su-Mei a Megan DAY. Hong Kong's Umbrella Movement, One Year Later: A year on, what can we learn from Hong Kong's Umbrella Movement? *The Diplomat* [online].

¹⁵² KIRKPATRICK, Nick a Justin Wm. MOYER. Hong Kong's Occupy Central protest is no more. *The Washington Post* [online].

vlády mohly odporovat, avšak v konečném důsledku musely souhlasit s požadavky na demokratizaci. V roce 2012 se myslelo, že by Čína mohla vstupovat do podobně „hořkosladkého bodu“. Tehdy dostatek výzev signalizoval nezbytnost demokratické reformy, ale antecedentní síly, které si čínská komunistická strana udržela, nakonec vedly k ujištění, že zůstane na vrcholu moci.¹⁵³

Poněkud odlišná situace panuje ve ZAR Macao. Z paměti zdejšího obyvatelstva stále nevymizela vzpomínka na násilí spojené s aktivitami místních triád¹⁵⁴, kterému byla schopná zamezit až čínská vláda se svými vojenskými kapacitami a tudíž hlavní třecí plochou není aspekt demokratických svobod, ale aspekt hazardu, díky kterému se tomuto městu přezdívá Las Vegas Asie a díky ziskům z něj je zároveň jedním z míst s nejvyšším HDP per capita na světě¹⁵⁵. Je nutno podotknout, že největší podíl na tvorbě vysokých tržeb z hazardu mají čínští turisté z pevniny, kteří sem jezdí s cílem okusit činnost na pevnině zakázanou. Na příkladu Macaa je v tomto případě možné dokreslit složitě provázanou politickou situaci za vlády prezidenta Xi Jinpinga a propojení jím propagovaných kroků s různými oblastmi chodu státu, konkrétně protikorupčních kampaní. Dle výsledků zveřejněných v časopise *Nikkei Asian Review* poklesly oproti minulému roku zisky z hazardu o 33%, což je způsobeno protikorupčními akcemi a s nimi spojeným odlivem VIP hráčů, kteří jsou těmito kroky nejvíce postiženi¹⁵⁶. Proč tedy korupční postihy mají na výkonnost macajské ekonomiky tak velký vliv? Čínská vláda se obává, že existuje přímé propojení mezi penězi získanými nelegální cestou i skrze korupční aktivity a macajským hazardním průmyslem, kterého poté významní klienti kasin zneužívali k vyvádění těchto peněz ze země¹⁵⁷. Současná macajská ekonomika navíc funguje tak, že „více než 80% vládních příjmů pochází z daní z hazardu“¹⁵⁸. V souvislosti s těmito omezeními je možné si představit, jak devastující účinek má na celkový rozpočet tohoto ZAR tak masivní odliv hazardních tržeb.

¹⁵³ OOI, Su-Mei a Megan DAY. Hong Kong's Umbrella Movement, One Year Later: A year on, what can we learn from Hong Kong's Umbrella Movement? *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹⁵⁴ CHINOY, Mike. Crime gangs fight Macau turf war: Economic slowdown, handover to China fuel violence. *CNN*[online].

¹⁵⁵ GDP per capita. *The World Bank* [online].

¹⁵⁶ ABE, Shinya. Gaming revenue falls 33% on China slowdown, anti-corruption campaign. *Nikkei Asian Review*[online].

¹⁵⁷ MASTER, Farah. China takes anti-corruption drive to Macau's casinos. *The China Post* [online].

¹⁵⁸ FENSOM, Anthony. Macau Gambles on More Casinos Amid Downturn: Is the "Las Vegas of the Far East" taking too big a gamble? *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

7.2.1.2. Taiwan

Ač to nemusí být na první pohled zřetelné, kroky, které čínská vláda podnikla na území, které již kontroluje, tedy Hongkongu, budou mít dalekosáhlé následky pro současné i budoucí vztahy s Taiwanem, tedy územím, které by ráda kontrolovala v budoucnu. Na základě způsobu, jakým Peking odpověděl na demokratizační snahy v Hongkongu, je totiž možné si udělat představu o tom, jak by na podobnou situaci reagoval jinde. Například i na Taiwanu, pokud by se stalo, že by tento stát byl k jeho území připojen. Tuto myšlenku ve svém článku vyslovila také Tiezzi: „Pokud aktivisté v Hongkongu vnímají Taiwan jako příkladový model, tak taiwanští aktivisté vnímají Hongkong jako výstražný případ. Taiwanu bylo nabídnuto sjednocení pod vzorcem „jeden stát, dva systémy“, dle kterého se nyní řídí hongkongsko-pevninské vztahy. Čínský prezident Xi Jinping znovu zopakoval tuto nabídku těsně před tím, než hongkongské protesty vypukly a nazýval „jeden stát, dva systémy“ jedním z „vedoucích principů řešení taiwanské otázky“. Vzhledem k současné nespokojenosti v Hongkongu nebyly Xiho poznámky zrovna uklidňující.“¹⁵⁹ Přístup, jaký čínská vláda zvolila v Hongkongu, bezesporu ještě více prohloubí již tak velkou propast mezi oběma státy na úrovni, kdy může být pro Taiwan nakonec i těžko přijatelná myšlenka jedné Číny, což pevnina a Xi Jinping mohou nést s velkou nelibostí. Důležitým milníkem ve vývoji bilaterálních vztahů těchto dvou států je historické setkání jejich prezidentů v Singapuru v listopadu roku 2015¹⁶⁰, na základě kterého je možné vyčíst určité trendy, které budou mít vliv na další vývoj těchto vztahů. Toto setkání totiž přichází v pro obě strany kritické době před prezidentskými volbami v roce 2016. Ono samotné je totiž výsledkem dlouhodobého oteplování čínsko-taiwanských vztahů, které probíhalo od roku 2008, kdy na post nastoupil současný guomindangský prezident Ma Yingjiu¹⁶¹. Ten byl zároveň často obyvatelstvem kritizován za svůj až příliš přátelský postoj k Číně. Dle předběžných očekávání by ale volby v roce 2016 měla vyhrát Demokratická pokroková strana, která je vůči pevninskému režimu daleko více kritická a sblížování odmítá¹⁶². V případě, že by tato eventualita nastala, mohly

¹⁵⁹ TIEZZI, Shannon. How Hong Kong's Protests Will Shape Taiwanese Politics: How Beijing handles the Hong Kong protests will impact Taiwan and the cross-strait relationship. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹⁶⁰ BRUMFIELD, Ben, Katie HUNT a Yuli YANG. Leaders of China and Taiwan hold first talks since bitter 1949 split. *CNN* [online].

¹⁶¹ WU, J.R. a Ben BLANCHARD. Rivals China, Taiwan to hold surprise meeting weeks before island's elections. *Reuters* [online].

¹⁶² RICH, Timoty S. 5 things you should know about Taiwan's upcoming election. *The Washington Post* [online].

by se vzájemné strany obou zemí výrazně zhoršit a s nimi i současná situace v celém regionu. Doktor Sutter například vnímá jako velký problém budoucnost společného názoru na „konsenzus roku 1992“ (tedy shoda obou států na principu jedné Číny – pozn. autora), ke kterému se sice současná garnitura taiwanského prezidenta Ma Yingjiu mírně kloní, avšak nemusí tomu tak být u garnitury následující, jejíž vítězství je v dalších volbách očekáváno. V konečném důsledku pak toto setkání hodnotí jako významné, avšak mířené pouze jako prostředek pro zachování přinejmenším mírně pozitivních vztahů a stávajícího *status quo* ve vztazích mezi oběma zeměmi¹⁶³. Abdoolcarim na toto téma doplňuje, že „Čína říká, že jí na Taiwanu záleží, avšak odmítá přání ostrova tvořit a kontrolovat svůj vlastní osud. Pokud Xi chce vyhrát Taiwan, tak si musí vyhrát náklonnost 23 milionů Taiwanců. Jedno potřesení rukou, bez ohledu na to jak dlouhé, nebude stačit“¹⁶⁴. Jaký je tedy scénář při zhoršení stávající situace? Pravděpodobnost vojenské konfrontace obou stran je sice velmi malá, ovšem není nemožná. Tomu nasvědčují i opatření připravená oběma stranami – zatímco ČLR má na pobřeží v dostřelu Taiwanu umístěny balistické střely krátkého doletu, Taiwan na druhé straně ve velkém objemu nakupuje zbraně od USA a navíc je mu v případě konfliktu přislíbena americká vojenská pomoc¹⁶⁵. I přes netrpělivá a dle některých pozorovatelů výhružná slova prezidenta Xi o „nutnosti „konečného řešení“ politických rozepří mezi oběma stranami“¹⁶⁶ se případná rozepře nejspíše přenese maximálně do ekonomické sféry. Avšak vzhledem k silné provázanosti obou ekonomik je i toto výsledkem, který je pro ČLR i Taiwan velmi nežádoucí.

7.2.1.3. Singapur

Pozornost v otázce čínských vztahů s nejbližším okolím si bezesporu zaslouží také Singapur. Bylo to právě na jeho území, kde proběhlo výše zmíněné setkání prezidentů Xi a Ma, přesto se nejedná o ojedinělou akci. Pevninská Čína se Singapurem udržuje velmi vřelé a aktivní vztahy, které pouze dokreslují silné strategické partnerství mezi oběma zeměmi. Počátek vzájemných vztahů lze dohledat v 70. letech minulého

¹⁶³ TIEZZI, Shannon a Robert SUTTER. What Does the Ma-Xi Meeting Mean for China, Taiwan and America?: Dr. Robert Sutter discusses the ramifications the Ma-Xi meeting will have for cross-strait relations. *The Diplomat* [online].

¹⁶⁴ ABDOLCARIM, Zoher. It's Going to Take a Lot More Than a Historic Handshake to Fix China's Relations With Taiwan: Chinese President Xi Jinping may want a unified China, but he also has to respect the desire of Taiwan's 23 million people to control their own destiny. *Time* [online]. (přeložil autor)

¹⁶⁵ HARNER, Stephen. How To Solve The 'Taiwan Problem' In U.S.-China Relations. *Forbes* [online].

¹⁶⁶ China's bottom line: Chinese leaders send warnings to Taiwan's opposition party ahead of elections next year. *The Economist* [online]. (přeložil autor)

století, když zde Deng Xiaoping v roce 1978 přiletěl na oficiální návštěvu, jejímž hlavním cílem bylo studovat reformy, které v tomto městském státě proběhly od doby jeho zisku samostatnosti. Poznatky, které zde získal, uplatnil později Deng Xiaoping ve velké míře v rámci svých reforem v Číně¹⁶⁷. To je zároveň důvod, proč jsou vztahy mezi státy tak blízké – Singapur měl téměř přímý vliv na podobu moderní Číny a Číňany samotnými je poté v širším měřítku chápán, jako příklad hodný následování. Zástupci obou stran na všech úrovních se dále setkávají na velmi časté bázi, což vztahy upevňuje ještě více. Ty vykrystalizovaly do dnešní podoby, kdy je nyní Čína hlavním obchodním partnerem Singapuru a Singapur je naopak pro Čínu největším zdrojem investic¹⁶⁸. Pro ČLR je Singapur důležitý ještě z jednoho důvodu a tím je jeho role mediátora ekonomických a politických záležitostí Asie, skrze kterého budou s největší pravděpodobností řešeny současné územní spory v Jihočínském moři, ve kterých hraje Čína jednu z nejdůležitějších rolí. Tuto situaci pak shrnují Saw a Wong: „Singapur vždy přijímal takovou pozici, která se ve vztahu k jiným zemím nepřiklání ani na jednu stranu. Preferoval spíše sloužit jako prostředník mezi západními obchodními podniky a s ním sousedícími státy. V politických záležitostech by rád zůstal neutrální, ale nachází se v obtížné pozici, kdy jsou čtyři z deseti členu ASEANu – Filipíny, Vietnam, Brunej a Malajsie zapleteni v teritoriálních sporech v Jihočínském moři. Singapur uvedl, že zůstává neutrální a spory musí být řešeny na bilaterální bázi, pravděpodobně s ASEANem, který bude hrát pozitivní roli mediátora.“¹⁶⁹ Singapur je tedy momentálně v poměrně nezáviděníhodné pozici, kdy na jednu stranu má jeho slovo váhu na celoasijské úrovni, na straně druhé je s tímto spojena velká míra odpovědnosti v otázce budoucího rozdělení a vztahů v Asii. Tato významná role pro celý region i jeho zřetelná náklonnost k Číně mohou v budoucnu ohrozit jeho snahu zůstat neutrálním.

7.2.2. Vztahy v regionu Asie-Pacifik

Region Asie-Pacifik je bezpochyby tou v současné době nejožehavější oblastí čínských zahraničně-politických zájmů, a to zejména kvůli otázce postoupení území v Jihočínském moři, které si Čína spolu s mnoha dalšími státy na jihu i východě Asie

¹⁶⁷ SAW, Swee-Hock a John WONG. *Advancing Singapore-China economic relations*. str. 3

¹⁶⁸ China, Singapore vow closer ties. *The China Internet Information Center* [online].

¹⁶⁹ SAW, Swee-Hock a John WONG. *Advancing Singapore-China economic relations*. str. 26

nárokuje. Tyto územní pŕtky, nebudou-li dostatečně včas a vhodně řešeny, mohou totiž být důvodem lokálního konfliktu, který může velmi negativně ovlivnit současný v zásadě velmi pozitivní rozvoj tohoto regionu. Za zmínku stojí také rozličnost vztahů mezi Čínou a státy zde zmíněnými. Na jedné straně spektra stojí Jižní Korea s velmi úzkými vztahy a malým prostorem pro možný konflikt. Na straně druhé je Japonské císařství, které je pro Čínu soupeřem nejen v otázce územních nároků, ale také cílem averze pramenící ze zločinů 2. světové války, se kterou se stále ani jedna ze stran nedokázala vypořádat. Vztahy v tomto regionu jsou dost možná těmi nejdůležitějšími, neboť právě zde se budou v té největší míře projevovat dva pro současnou Čínu extrémně důležité aspekty – otázka ekonomické spolupráce v rámci nové pozemní i námořní Hedvábné stezky a také otázka vojenské obrany nebo spíše expanze tohoto státu na území, které si nárokuje v Jihočínském moři. S ohledem na druhý zmíněný aspekt lze tuto oblast přirovnat k novodobému „sudu se střelným prachem“, podobně jako byl označován Balkán před 1. světovou válkou.

7.2.2.1.Japonsko

Snad jen těžko nalézt stát, se kterým by měla Čínská lidová republika tak komplikovaný vztah, jako je Japonské císařství. Na straně jedné jsou oba státy významnými obchodními partnery¹⁷⁰, na straně druhé jsou v otázkách vnímání společné historie a zahraniční politiky ve zcela protilehlých pozicích¹⁷¹. V souvislosti s tím je současný vztah Číny a Japonska pouze posledním článkem řetězce dlouhé koexistence těchto dvou národů, který, ač začínal vzájemnou symbiózou a vztahy v zásadě pozitivními, byl zejména v posledním století naplněn konfliktem či dokonce válkou. V současnosti, kdy je Čína vedena Xi Jinpingem, je to opět právě vojenský střet, kterého se světové společenství obává. Tento případný střet mohou provázet dva velmi silně provázané aspekty. Tím prvním je stránka současných nálad ve společnostech obou států. Tím druhým jsou územní a nerostné zisky.

Válka mezi Čínou a Japonskem byla v minulosti vyprovokována mocenskými ambicemi Japonců a s nimi spojenou snahou rozšířit své území. Tato imperialistická politika byla prováděna velmi nevybíravě a brutálně a jako příklad za všechny lze uvést genocidu, které se japonská vojska dopustila v Nanjingu. Násilná vláda byla

¹⁷⁰ Top 10 trading partners of the Chinese mainland. *China Daily* [online].

¹⁷¹ China & Japan: Rival giants. *BBC* [online].

ale uplatňována i v dalších asijských zemích a není tudíž divu, že se japonský přístup zapsal do všeobecného povědomí velmi negativním způsobem. Lze samozřejmě pochopit, že tyto události se staly před mnoha lety a tedy není možné vinit dnešní Japonce z chyb jejich předků. Co ovšem ještě i v dnešní době vzbuzuje silnou kontroverzi, je názor, jaký zastává japonská vláda ke svým přečinům z minulosti – ta se za ně totiž, na rozdíl od Německa, omluvila velmi vágně a dokonce jejich vážnost zlehčuje tvrzením, že jsou nadsazené¹⁷². Takový pohled samozřejmě vzájemným vztahům obou států velmi škodí převážně z toho důvodu, že v obyvatelstvu poškozených států bují protijaponské nálady, které mohou přerůst až protestům a násilnostem. Příkladem toho byly protijaponské protesty v roce 2012 – ty byly sice primárně reakcí na zhoršení situace ve sporu o ostrovy Diaoyu ve Východočínském moři, avšak silně na ně měla vliv současná image Japonska tolik ovlivněná samotnými Japonci a jejich zkreslováním historie¹⁷³. Prezident Xi se sice snaží celou situaci mírnit, když vyzývá k mírové spolupráci, ovšem i z jeho projevů lze vyčíst velmi tvrdý a nesmlouvavý přístup k této otázce¹⁷⁴. Navíc lze předpokládat, že současné naladění společnosti bude chtít režim využít jako mediální prostředek k dosažení svých cílů. Budoucnost čínsko-japonských vztahů po stránce přístupu k minulosti shrnuje ve svém článku profesor Xie dle kterého „by měly oba státy hledět do budoucnosti, ale nezapomínat na minulost. Pro Tokio je nutné (tuto otázku) znovu vyhodnotit a přijmout odpovědnost za válečná zverstva. Omluvit se, verbálně i písemně, je relativně jednoduché, ale přijetí a institucionalizace pokání je mnohem těžší. Proto si omluvy japonských vůdců nedokázaly získat odpuštění těch, kteří za japonské okupace trpěli nejvíc“¹⁷⁵. S ohledem na to stojí Xi Jinping v čele národa, který chce být především respektován a respekt k němu je podložen rozhodností trvat na svých nárocích. Například rozhodne-li se připojit ke svému území oblast, o které je přesvědčen, že mu náleží.

Jak jsem zmínil výše, obavy z vojenského střetu jsou odůvodněny snahou Číny a Japonska získat ostrovy Diaoyu ve Východočínském moři. Ty chtějí oba státy získat z několika důvodů – primárně jsou tyto ostrovy blízko důležitých tepen námořní

¹⁷² ZHENG, Yongnian. *Discovering Chinese nationalism in China: modernization, identity, and international relations*. str. 135

¹⁷³ JOHNSON, Ian a Thom SHANKER. Beijing Mixes Messages Over Anti-Japan Protests. *The New York Times* [online].

¹⁷⁴ ZHOU, Laura. Xi Jinping blasts Japan's wartime atrocities at high-profile Nanking massacre memorial: President says Japan's wartime record cannot be forgotten but also calls for peace as nation marks the first massacre memorial day. *South China Morning Post* [online].

¹⁷⁵ XIE, Tao. The Politics of History in China-Japan Relations: China and Japan must remember the past, but not live forever in its shadow. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

dopravy, dále obsahují množství nerostných surovin a jejich vlastnictvím se prodlužují výsostné a tedy i ekonomické vody toho či onoho státu a v neposlední řadě jejich úspěšné nárokování vysílá silný politický signál¹⁷⁶. Nutno podotknout, že ostrovy Diaoyu nejsou jediným sporným územím v tomto regionu. Podobná situace nastala v Jihočínském moři, kdy je do této geopolitické otázky zapleteno ještě více států – své zájmy zde mají například Filipíny, Vietnam nebo Brunej. Jsou to ale Čína a Japonsko, které jsou díky své moci a pozici ve světovém společenství hlavními aktéry. Případný konflikt kvůli těmto územním nárokům, byť jen na lokální úrovni, by však mohl být pro region Asie-Pacifik, potažmo zbytek světa, devastující. Vzhledem k významu tohoto regionu by byly škody napáchány minimálně po ekonomické stránce, ale velmi pravděpodobně i po stránce celosvětových diplomatických vztahů, uvědomíme-li si, že takový konflikt by zcela jistě nebyl mezi těmito dvěma národy, ale také jejich významnými spojenci na obou stranách, tedy USA na straně Japonska a Ruska na straně Číny¹⁷⁷. Obě strany však i nadále zastávají názor, že jakékoliv případné spory je možné řešit pouze mírovou cestou, což opět deklarovaly na trilaterálním summitu Číny, Japonska a Jižní Koreje, který se konal 1. listopadu 2015 v Soulu¹⁷⁸. Po nahlédnutí do výsledné deklaráce, kterou zveřejnila korejská agentura Yonhap je však zřejmé, že o problematických územních nárocích zde nepadla jediná konkrétní zmínka¹⁷⁹.

Na příkladech, které jsem zde zmínil, je možno shrnout otázku současných čínsko-japonských vztahů. I přes pevný a mnohdy nesmlouvavý postoj Číny dosáhnout svých cílů, který je reprezentován čínským prezidentem Xi Jinpingem, si Čína velmi dobře uvědomuje nutnost řešit své spory především diplomatickou cestou a vzájemným dialogem. Podobné summity jako ten nedávný v Soulu sice na první pohled nepřinášejí tak velké a přelomové výsledky, jak by si mnohé strany mohly přát, přesto již jejich společný dialog je možné považovat za úspěch. Bereme-li v potaz vše zde zmíněné, lze citovat doktora Bushe, dle kterého jsou současné vztahy alespoň v otázce územních nároků „stabilizované, ale stále nebezpečné“¹⁸⁰. Stejný pohled lze aplikovat

¹⁷⁶ How uninhabited islands soured China-Japan ties: Ties between China and Japan have been strained by a territorial row over a group of islands, known as the Senkaku islands in Japan and the Diaoyu islands in China. *BBC* [online].

¹⁷⁷ ARMITAGE, Richard L. a Joseph S. NYE. *The U.S.-Japan Alliance: Anchoring stability in asia* [online]. str. 19

¹⁷⁸ MARTINA, Michael, Jack KIM, Nick MACFIE (ed.) a Clarence FERNANDEZ (ed.). China, Japan, South Korea to hold first summit in three years. *Reuters* [online].

¹⁷⁹ Full text of joint declaration of trilateral summit. *Yonhap News Agency* [online].

¹⁸⁰ TIEZZI, Shannon a Richard BUSH. China-Japan Relations: Has the Ice Stayed Broken?: Richard Bush on China-Japan relations since their top

při celkovém pohledu na tuto problematiku.

7.2.2.2. Severní a Jižní Korea

V otázce vzájemných vztahů mezi ČLR a oběma Korejemi je cítit znatelný odklon od tradiční politiky, a to zejména v tom smyslu, že zatímco čínská vláda stále více preferuje utužování vzájemných vztahů s Jižní Koreou, vztahy se zemí jí v otázce ideologické teoreticky daleko bližší, Severní Koreou, se stále více ochlazují. Tuto změnu pak na příkladu dokresluje profesor Brown, který tvrdí, že „Xi byl schopen navštívit místa jako Fiji (881000 obyvatel), Maledivy (345000 obyvatel) a Trinidad a Tobago (1,3 mil. Obyvatel), které sotva figurují v hledáčku většiny lídrů, zatímco dosud nebyl schopen nalézt si čas, aby sedl na hodinu do letadla, aby navštívil jednu ze zemí, která má podle všeho být té jeho jedním z nejbližších diplomatických spojenců“¹⁸¹. Ve srovnání s tím vztahy s Jižní Koreou vzkvétají.

Za čím tedy hledat důvod této změny? Odpověď na tuto otázku lze rozdělit na dvě části. Ta první je spjata s čistě ekonomickým aspektem, který popisuje profesor Lankov: „Na ekonomice záleží v Jižní Koreji především a již jen z důvodu ekonomiky samotné se Soul velmi snaží zlepšit vztahy s Čínou.“¹⁸² To samé platí i zpětně pro Čínu, jejíž zájmy jsou v tomto ohledu z velké části orientovány na finanční stránku spolupráce. Druhá část odpovědi souvisí s obtížnou zvladatelností současného chování Severní Koreje, nad kterou Čína ještě stále drží ochrannou ruku. Tato pozice ochránce je z jistého úhlu pohledu pro Čínu prospěšná – v případě, že situace na Korejském poloostrově vyeskaluje, Čína obvykle přebírá roli mediátora a na jí předsedáných mírových šestistranných jednáních se pokouší napětí uklidnit. To z ní dělá velmi užitečného spojence¹⁸³. Přesto je takový typ vztahu mezi oběma zeměmi pro Čínu velmi vyčerpávající a frustrující, neboť i vedení čínského státu si pravděpodobně uvědomuje, že cesta tvrdého stalinistického režimu není již v současné době ani vhodná, ani udržitelná. Partnerství se Severní Koreou vrhá poté špatné světlo na pozici, kterou si Čína na mezinárodním poli chce vybudovat. Tento risk popisuje Chung,

leaders shook hands in November 2014. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹⁸¹ BROWN, Kerry. China's Globe-Trotting President: What Xi Jinping's extensive travels tell us about his foreign policy strategy. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹⁸² LANKOV, Andrei. If China had to choose, it would be South Korea: North Korea is still technically China's ally, but Beijing prefers to trade with Seoul. *Al Jazeera* [online]. (přeložil autor)

¹⁸³ STANZEL, Angela. China urges a reboot of Six Party Talks: A new series of discussions, the first since 2009, could address the dangers of North Korea's nuclear programme. *Al Jazeera* [online].

který tvrdí, že „Severokorejská agresivita může představovat vážnou hrozbu pro čínský vzestup do světové politiky. Pro vzestup, který vyžaduje stabilní externí prostředí pro cílenou alokaci zdrojů. ... Proto ani Jižní Korea, ani USA, ale Čína toho může nejvíce ztratit kvůli nepřátelským aktivitám Severní Koreje v regionu.“¹⁸⁴

7.2.2.3. Indie

Podobně jako v případě Japonska jsou v dnešní době vztahy mezi Čínou a Indií poznamenány minulými i současnými vojenskými konflikty, ale zároveň jsou vzájemně velmi těsně spjaty v otázce ekonomiky. V rámci té vztahy s Indií zažívají v době mandátu prezidenta Xi Jinpinga rozkvět spojený převážně s užší kooperací v rámci skupiny BRICS, konkrétně v otázce financování a realizace projektů Nové rozvojové banky a Nové Hedvábné stezky¹⁸⁵. Zároveň s tím nastoupil do funkce indického premiéra Narendra Modi, muž, který svým působením k prezidentu Xi často přirovnáván¹⁸⁶, což v praxi znamená, že případná jednání budou vedena dvěma silnými osobnostmi, což může mít velký vliv na hledání vhodného konsenzu.

Neméně je důležitá také otázka pohraničních konfliktů mezi Čínou a Indií. Ta má za sebou již dlouhou historii, když mezi oběma státy vypukl v roce 1962 krátký a pro svět tehdy skrytý lokální konflikt vyvolaný událostmi po čínské anexi Tibetu¹⁸⁷. Tyto po sobě zanechaly množství sporných území, jejichž počet se na základě postupného oteplování vztahů a s nimi spojenými jednáními zmenšoval, ovšem nikdy nebyly vyřešeny všechny. Jsou to právě dvě zbývající území Aksai Chin a Arunachal Pradesh, které v tomto ohledu působí největší tření, a to až do té míry, kdy dochází k prozatím nenásilným střetům mezi armádami obou států¹⁸⁸. Ozývají se hlasy, dle kterých tato situace není při jednáních představitelů Číny a Indie projednávána s dostatečně efektivně – doktor Vasudeva tvrdí, že „pokračujícím rozhovorům na téma určení hranic nebyla dána přednost a urgentnost, kterou si zasluhují. ... Opakované čínské podkopávání pro Indii citlivého tématu LAC (Line of Actual Control – pozn. autora) pravděpodobně vyústí v další omezení v budování důvěry. Na druhou stranu

¹⁸⁴ CHUNG, Young-june. China's Changing North Korea Policy: Could a new US-China-South Korea trilateral framework form? *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

¹⁸⁵ ANDERSON, Ashlyn a Alyssa AYRES. Economics of Influence: China and India in South Asia. *Council of Foreign Relations* [online].

¹⁸⁶ Narendra Modi takes on Xi Jinping China in a soft-power battle in America: A battle between Winnie the Pooh and a bear-hugger. *The Economist* [online].

¹⁸⁷ BROOKS, Henderson a Premindra Singh BHAGAT. *Henderson Brooks-Bhagat Report* [online].

¹⁸⁸ VASUDEVA, P.K. Incursions cast shadow on Sino-India meet. *Indian Defence Review* [online].

bude tlačit Indii blíže do náruče Spojených států a Japonska.¹⁸⁹ I zde jsou na místě obavy, že případný lokální konflikt by mohl velmi rychle eskalovat a způsobit rozsáhlou krizi.

7.2.3. Vztahy v globálním měřítku

Čínu lze bezpochyby považovat za světovou velmoc – jednak díky jejím velmocenským atributům jako je například síla ekonomiky či armády a jednak také z toho důvodu, že zasahuje do dění na mezinárodním poli, například skrze své místo v bezpečnostní radě OSN. Tento velmocenský titul se vším, co k němu náleží, je ale pro Čínu stále ještě v určitém slova smyslu novinkou, se kterou se učí zacházet. S ohledem na to je studium současných vztahů Číny s již etablovanými mocnostmi velmi užitečné z toho důvodu, že nám pomůže lépe pochopit, jak daleko v tomto procesu přerodu pokročila.

7.2.3.1. USA

Čínská politika se snaží změnit svou pozici vůči USA, čemuž odpovídá i její rétorika označovaná v projevech prezidenta Xi Jinpinga jako „nový model mezinárodních vztahů mezi Čínou a Spojenými státy“¹⁹⁰. Význam její hlavní myšlenky není podán explicitně a lze jej chápat tak, že dosavadní přístup ze strany USA musí být změněn. Nové vztahy mezi oběma zeměmi musí více odpovídat vyšší pozici na mezinárodním poli, o které je Čína přesvědčena, že ji má.

V souvislosti se vzájemnými čínsko-americkými vztahy lze zmínit dva problematické okruhy, které mají na jejich podobu velký vliv. Prvním problematickým místem těchto vztahů je otázka bezpečnosti a vztahů na vojenské úrovni. Do té se promítají tři aspekty, kterými jsou americká přítomnost v Jihočínském moři, kybernetické útoky či dodávky zbraní na Taiwan, které jsem zmínil v předchozí kapitole. Čína začala s ohledem na svou novou expanzní politiku zabírat některé z atolů v Jihočínském moři, na jejichž základech začala budovat umělé ostrovy, které mají na základě dosavadního pozorování sloužit jako vojenské základny¹⁹¹.

¹⁸⁹ VASUDEVA, P.K. Incursions cast shadow on Sino-India meet. *Indian Defence Review* [online]. (přeložil autor)

¹⁹⁰ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 306 (přeložil autor)

¹⁹¹ PENNINGTON, Matthew. Relations between the US and China are getting tense. *Business Insider* [online].

Číňané si vody kolem těchto ostrovů nárokují, což ovšem Američané neuznávají s názorem, že tyto vody a vzdušný prostor jsou stále mezinárodní, a v tomto koridoru provádí běžné plavby i přelety¹⁹². To samozřejmě vyvolává mezi oběma stranami velké tření a obzvlášť na straně čínské obavy z přílišné blízkosti mezi ní a americkými vojsky. Námořní spory v této oblasti shrnuje profesor Johnson, dle kterého „vidí Spojené státy čínské aktivity spojené s budováním ostrovů jako potenciální ohrožení svobodné navigace podél kriticky důležité obchodní cesty, Čína na druhé straně vnímá zapojení USA v regionu jako vměšování se do bilaterálních rozepří s čínskými soupeři“¹⁹³. Aspekt kybernetických útoků se nese v opačném duchu, kdy je Číně kladeno za vinu, že jsou z jejího území podnikány rozsáhlé hackerské útoky na americkém území¹⁹⁴. Čína tuto kritiku odmítá a tvrdí, že i ona je obětí těchto útoků. S ohledem na to byl oběma stranami přijat plán vytvořit „tým kybernetické bezpečnosti, který pracuje v rámci čínsko-amerických strategických a bezpečnostních dialogů“¹⁹⁵. Americký zájem o tento region a jeho přítomnost v něm je označován jako „pivot pro Asii“, jak jej ve své esaji pojmenovala Hillary Clintonová¹⁹⁶ a je podložen přesvědčením, že blízká budoucnost mezinárodního dění je a bude silně ovlivňována právě touto oblastí a chce-li si USA udržet svou pozici ve světě, musí ji nejdříve konsolidovat zde.

Druhým problematickým místem je otázka ekonomických vztahů a spolu s ní aspekty Asijské banky pro investice do infrastruktury a také Bilaterální investiční smlouvy. Asijská banka pro investice do infrastruktury je „multilaterální banka zaměřená na rozvoj infrastruktury a dalších produktivních sektorů v Asii, které zahrnují energie, transport a komunikaci, rurální infrastrukturu a zemědělský vývoj, vodní zásobování a sanitaci, ochranu přírody a urbanistický rozvoj a logistiku“¹⁹⁷. Tento projekt je tedy v zásadě zamýšlen jako prostředek k sloužící k celkovému rozvoji asijského regionu. Avšak zahraniční pozorovatelé se zároveň obávají, že cílem tohoto projektu je spíše zisk větší místní moci, kdy „Čína použije novou banku k tomu, aby rozšířila svůj vliv na úkor Ameriky a Japonska, v Asii

¹⁹² CHEN, Dingding. Calmness and patience are needed between China, U.S. in South China Sea. *CNN* [online].

¹⁹³ JOHNSON, William. The five most important issues in U.S.-China relations. *Reuters* [online]. (přeložil autor)

¹⁹⁴ LEVINE, Mike. OPM Hack Far Deeper Than Publicly Acknowledged, Went Undetected For More Than A Year, Sources Say. *ABC News* [online].

¹⁹⁵ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 308 (přeložil autor)

¹⁹⁶ CLINTON, Hillary. America's Pacific Century: The future of politics will be decided in Asia, not Afghanistan or Iraq, and the United States will be right at the center of the action. *Foreign Policy* [online].

¹⁹⁷ What is the Asian Infrastructure Investment Bank? *Asian Infrastructure Investment Bank* [online]. (přeložil autor)

již etablovaných mocností¹⁹⁸. Lze nalézt i takové názory, kdy je tato banka označována za novodobého trojského koně, kterým si Čína přeje koupit loajalitu mnohých států, díky které se zlepší její pozice například při vyjednávání otázky územních sporů v Jihočínském moři¹⁹⁹. Proces tvorby dlouho očekávané Bilaterální investiční smlouvy, tedy dokumentu, který jasně stanoví pravidla ohledně investic do obou zemí, ohlásila státní agentura Xinhua²⁰⁰. Dle informací z jednání je celý proces teprve na začátku, přesto se vývoj ubírá zdárným směrem a byly učiněny první významné kroky k jeho formulaci²⁰¹.

V konečném důsledku lze současné čínsko-americké vztahy vnímat jako soupeření o vyšší pozici ve světovém společenství. Tuto situaci, v rámci které spolu soupeří dva silné státy – jeden o udržení své hegemonie a druhý o její konečný zisk poměrně přesně hodnotí i Rudd, který tvrdí, že „v současné době existuje příběh dvou Asií, kdy po ekonomické stránce vedou všechny cesty do Pekingu a po stránce bezpečnostní vedou téměř všechny, pokud ne úplně všechny, cesty do Washingtonu. ... To vede k přetahování lidí do různých názorových táborů a vytváří to tak okolnosti, ze kterých vznikají krize a dlouhodobé konflikty“²⁰². Peking v čele s prezidentem Xi věří, že jedním z nejdůležitějších kroků vhodných k zajištění lepších vztahů mezi oběma státy je hledání oboustranně výhodné situace²⁰³. Zvážíme-li ovšem, jak málo je v určitých aspektech vzájemné koexistence prostoru k manévrování, může to být velmi obtížný úkol.

7.2.3.2. Ruská federace

Na první pohled se může zdát, že v otázce čínsko-ruských vztahů jsou si obě země nejbližší za poslední roky – Prezident Xi ve svých projevech zavazuje pokračovat v rozvoji spolupráce na základě myšlenky, kterou vyslovil prezident Putin, že „Rusko potřebuje prosperující a stabilní Čínu a Čína potřebuje silné a úspěšné Rusko“²⁰⁴; zahraniční média, i přes popření prezidenta Putina, že spolu s Čínou budují nový

¹⁹⁸ Why China is creating a new "World Bank" for Asia. *The Economist* [online]. (přeložil autor)

¹⁹⁹ HEYDARIAN, Richard Javad. Asian Infrastructure Investment Bank: China's Trojan Horse? *The Huffington Post* [online].

²⁰⁰ MIOU, Song (ed.). Xi's U.S. visit to promote bilateral investment treaty negotiation. *Xinhuanet* [online].

²⁰¹ GU, Liping (ed.). Investment treaty to top China-U.S. S&ED agenda, doable under Obama administration. *Ecnscn* [online].

²⁰² RUDD, Kevin. The Future of US-China Relations Under Xi Jinping. (přeložil autor)

²⁰³ ZHANG, Yuan. The four things that will improve China-US relations. *Renmin Ribao* [online].

²⁰⁴ XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. str. 302 (přeložil autor)

mocenský blok, o spojení těchto dvou zemí hovoří jako o nové světové supermocenské ose²⁰⁵ a vzájemné ekonomické vazby, především v otázce energie, financí a infrastruktury, vzkvétají²⁰⁶.

Vzájemné čínsko-ruské vztahy samozřejmě nejsou zcela dokonalé a i zde je možné nalézt problémová místa. Tím nejvýznamnějším je pravděpodobně fakt, že oba státy nejsou vůči sobě na stejné pozici. Například Kotkin je již v roce 2009 hodnotil jako „nevyrovnané a zneklidňující“²⁰⁷. Tato situace se ještě zhoršila po tom, co bylo Rusko kvůli anexi Krymu vyděděno ze světového společenství, čímž trpí nejen jeho diplomatická pozice, ale také ekonomika²⁰⁸. Po těchto událostech proto Rusko zoufale hledalo vhodné partnerství, které by mu z této situace pomohlo. Takového partnera našlo v Číně, se kterou, jak jsem psal výše, utužilo jak vojenské, tak ekonomické vazby. Je ovšem nasnadě se ptát, zdali při tak vynuceném partnerství jeden ze členů není v méně, či více výhodné pozici. Tomu tak v tomto případě skutečně je a tím hlavním, kdo z tohoto spojení těží, je Čína. Dle komentáře deníku *The Economist* je „největším problémem ze všech ruská podrážděnost z toho, že je tlačena do čím dál tím více podřadné role ve vztazích s Čínou. Pro Rusko se stalo partnerství s Čínou bolestivě nezbytné. Pro Čínu je hezké jej mít, ale má daleko k nezbytnosti“²⁰⁹.

I přes zdání neochvějnosti současných vztahů mezi Čínou a Ruskem je tento svazek ve skutečnosti poměrně křehký a vzniknuvší z nutnosti. Jeho existenci v současném rozsahu lze předpokládat i do budoucna, avšak je nutné vzít na vědomí, že ve střednědobém časovém horizontu na něj bude velký vliv to, podaří-li se Rusku nějakým způsobem vrátit do přízně světového společenství.

7.2.3.3. Evropská unie

Od momentu, kdy byly mezi Čínskou lidovou republikou a Evropským hospodářským společenstvím navázány v roce 1985 první vztahy, dominovala

²⁰⁵ GRAHAM-HARRISON, Emma, Alec LUHN, Shaun WALKER, Ami SEDGHI a Mark RICE-OXLEY. China and Russia: the world's new superpower axis?: Countries are trade partners with a shared goal of challenging US hegemony, but past disputes and competing interests make the relationship more complex. *The Guardian* [online].

²⁰⁶ GABUEV, Alexander. *A "soft alliance"?* *Russia-China Relations After The Ukraine Crisis* [online]. str. 6

²⁰⁷ KOTKIN, Stephen. The Unbalanced Triangle: What Chinese-Russian Relations Mean for the United States. *Foreign Affairs* [online]. (přeložil autor)

²⁰⁸ EU sanctions against Russia over Ukraine crisis. *EU Newsroom* [online].

²⁰⁹ An uneasy friendship: The crisis in Ukraine is drawing Russia closer to China. But the relationship is far from equal. *The Economist* [online]. (přeložil autor)

jejich spolupráci ekonomická otázka²¹⁰. Tento dominantní aspekt přetrvával až do současných dní. Tomuto trendu se blíže věnuje zpráva Brookingsova institutu, dle které Čína hledá takové partnery, kteří jsou protiváhou ke Spojeným státům. V případě ekonomické síly je zde jen jeden subjekt, který jim může čelit, a to je Evropská unie²¹¹. Zde je možné nalézt paralelu ke vztahu k Rusku, který je z velké části poháněn těmi samými motivačními faktory.

Malý okruh skutečně strategických, či bezpečnostních okruhů ve spolupráci těchto dvou subjektů výrazně snižuje počet možných třetích ploch. Přesto ale můžeme v otázce čínsko-evropské spolupráce nalézt problematické body. Jádrem těchto bodů, a vlastně i celého partnerství, je ekonomika. V rámci toho můžeme v této spolupráci nalézt dva problematické okruhy – ty, které představují komplikace, a ty, které představují rizika. Za pravděpodobně největší komplikovaný body lze považovat evropskou nejednotnost. Fragmentace evropské politiky způsobená nesourodností názorů států v ní existujících je prvek, který veškerou spolupráci zpomaluje a ztěžuje. Tento fakt popisuje profesor Brown, dle kterého „mají Číňané často velké problémy pochopit, kde je EU sjednocená a kde je jasně diverzifikovaná a často nesourodá entita“²¹². K tomu, zdali může v tomto stavu dojít ke zlepšení formou lepší evropské součinnosti, dodává: „Aspirace na sjednocenou politickou pozici Evropy vůči Číně je svatý grál nebo něco jako alchymistické zlato. Problémem je, že není, kdo by to udělal. Žádný z národních lídrů v Evropě, který má skutečnou moc, například Angela Merkelová v Německu nebo Francois Hollande ve Francii, není schopen udělat další krok kupředu a převzít politiku vůči Číně“²¹³. Taková fragmentace má poté důležitý následek, kdy se Čína snaží více orientovat na jednotlivé státy a jejich ekonomiky. Tento trend je současné době silný především ve střední a východní Evropě. Jako příklad lze zmínit rozsáhlé akvizice, které proběhly v roce 2015 v České republice²¹⁴. Za rizikové body lze považovat aspekty spojené s ochranou duševního vlastnictví a také s kritickým přístupem některých západních politiků k pro Čínu citlivým tématům. Zmínit lze také obavy z napjaté situace v Jihočínském moři a negativních následků, které by tento

²¹⁰ EU Relations with China. *European External Action Service* [online].

²¹¹ POLLACK, Jonathan D. a Philippe LE CORRE. Why China goes to Europe. *Brookings Institute* [online].

²¹² MCDONNELL, Justin a Kerry BROWN. China-EU Relations: Trade and Beyond. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

²¹³ Ibid. (přeložil autor)

²¹⁴ PLHOŇ, Tomáš. Další čínský nákup v Česku: Skupina CEFC kupuje Travel Service. *Lidové noviny* [online].

konflikt přinesl²¹⁵.

Z celkového hlediska lze hodnotit současné čínsko-evropské vztahy jako velmi dobré. Je tomu tak zejména z toho důvodu, že na rozdíl od mnoha jiných států jsou motivovány téměř výlučně ekonomickou stránkou. Hlubší propojení po stránce strategické je možné očekávat až v případě určité krizové situace.

²¹⁵ POLLACK, Jonathan D. a Philippe LE CORRE. Why China goes to Europe. *Brookings Institute* [online].

7.3. Shrnutí zahraničně-politického vývoje

Na základě svého výzkumu v tomto oddíle jsem v závěru došel ke zjištění, že geopolitická situace ve všech zmíněných lokalitách skrývá i přes dosavadní klidnou situaci mnoho problematických aspektů. Neefektivní a pozdní řešení těchto problematických aspektů může z hlediska budoucího vývoje přinést mnoho významných problémů. Tyto problémy mohou sahat od znatelného zhoršení ekonomické situace až po otevřenou vojenskou konfrontaci.

Dnešní Čína se potýká s mnoha geopolitickými problémy. Ty sahají od roviny názorové a správní až po rovinu územních sporů. Za jednu z hlavních příčin lze považovat malý manévrovací prostor, do kterého Čína sama sebe, způsobem jakým se navenek prezentuje, situovala. Její snaha zachovávat neústupný postoj a neztrácet tvář jí neumožňuje vhodně přistupovat ke kompromisům, ať již v případě svých vlastních územních celků (v případě Hong Kongu), či v zahraničí (v případě Japonska). Prozatím nelze očekávat, že by se tato situace měla v dohledné době změnit.

V současné chvíli je možné do určité míry za hlavní stabilizační pilíř vzájemné koexistence považovat ekonomický aspekt, ovšem i ten má své limity. Tyto limity především tkví ve velké míře problémů a výzev, se kterými se v současné době Čína potýká a v pochybnosti, zda bude schopna tyto problémy efektivně řešit. Spolu s tím je i důvodné pochybovat o tom, že je možné ekonomickými vazbami předcházet jakýmkoliv problémům a brát je jako samospasitelný prostředek k motivaci řešit neshody mírovou cestou. Dle slov doktora Bushe „ekonomické vztahy poskytují základ k tomu, aby se vztahy nezhoršily příliš, ale není jisté, jak je tento základ pevný a jaké prohnutí snese. ... Posun pryč od napětí a tření je dnešní době méně jistý, než tomu tak bylo před 15 až 20 lety²¹⁶. I přesto je ale jisté, že by v případě úplné absence ekonomiky jako prostředku pro nalezení společných zájmů a zmírnění konfliktu mohla být situace daleko horší. V návaznosti na to je pochopení změn v současné čínské ekonomice klíčové a její další vývoj bude mít na toto téma bezesporu velký vliv.

Jak jsem zmínil výše, prezident Xi Jinping slouží v ohledu na tato témata jako hlavní mediátor čínské politiky a z jeho projevů k dalším státům světa lze velmi

²¹⁶ TIEZZI, Shannon a Richard BUSH. China-Japan Relations: Has the Ice Stayed Broken?: Richard Bush on China-Japan relations since their top leaders shook hands in November 2014. *The Diplomat* [online]. (přeložil autor)

dobře vyčíst, jakým směrem by chtěl Čínskou lidovou republiku vést do budoucna – projevením naděje v nalezení kompromisu, avšak velmi malou možností udělat ústupek.

8. Závěr

Cílem mé práce bylo blíže zkoumat nejdůležitější body politického programu prezidenta Čínské lidové republiky Xi Jinpinga a zároveň určit míru a způsob, jakým jsou tyto významné body propojeny.

Tři aspekty z prezidentova politického programu, jejichž výzkum jsem si vytyčil, byly protikorupční kampaně, změny v ekonomické sféře a zahraniční politika. Vycházel jsem totiž z premisy, že tyto tři aspekty jsou důležité nejen pro Čínu samotnou, ale také pro zbytek světa. Jejich původ, vlastnosti a možné důsledky totiž mnohdy nejsou zcela zřejmé na první pohled a stejně tak jako na samotnou čínskou kulturu je potřeba na ně pohlížet holistickým způsobem. Jejich správné pochopení není důležité pouze pro dění současné, ale také pro dění budoucí. Je to totiž v této době, kdy se mnoho dosud platných zvyklostí ohledně fungování Číny mění a *status quo*, který pro určité otázky platil dekadý, již není možné aplikovat ve stejné podobě.

Změny v aspektech, které jsem v této práci zkoumal, jsou velmi markantní a svým významem je lze v minulosti přirovnat pouze k reformám Deng Xiaopinga – chod státu, od ekonomiky po diplomacii, zažívá historickou proměnu. Zároveň je v centru těchto změn současný prezident Xi Jinping – ten totiž, po úspěšném provedení protikorupční kampaně, ve svých rukou konsolidoval dostatek politické moci, aby tyto změny mohl uvést do chodu, popřípadě ovlivňovat jejich vývoj. Zároveň s tím je prezentuje uvnitř i vně státu a je tak jejich hlavním mediátorem.

Především věřím, že výzkum uvedený v mé diplomové práci je nejvíce přínosný z toho důvodu, že popisuje a osvětluje složitou strukturu politických událostí za mandátu Xi Jinpinga a jejich postupnou návaznost. V případě této návaznosti jsou na principu kauzality jednotlivé aspekty vzestupně propojeny – odstranění korupce vedlo k upevnění prezidentovy pozice. Nově upevněná pozice otevřela cestu k reformám ekonomiky a následný vývoj v ekonomické sféře je klíčový pro formování nového čínského přístupu k zahraniční politice. V tomto smyslu má práce neobsahuje pouhý oddělený popis určitých problematik, nýbrž osvětluje z různých úhlů jejich příčiny a mnohdy zdlouhavé procesy, které k nim vedly. Tímto jsem zároveň dokázal svou úvodní tezi a toto zjištění považuji za jedno z nejdůležitějších v mé práci.

Zastřešujícím nálezem ve všech třech zkoumaných okruzích je to, že v této době dochází ke změnám v jejich dosavadní dlouholeté podobě a fungování. Problém

rozsáhlé korupce byl v Číně dlouhodobý a notoricky známý. Negativní nálady, které předcházely řešení tohoto problému, se staly jednou částí jeho katalyzátoru, tou druhou byla snaha prezidenta Xi odstranit své odpůrce. V tomto aspektu je pro mou práci klíčovým výstupem informace, jak silně vnímal režim riziko svého ohrožení, nebude-li problém korupce řešen, a také, že Komunistická strana Číny není zdaleka tak jednolitě seskupení, jak by se na první pohled mohlo zdát. S ohledem na to je také důležité si uvědomit, že Komunistická strana Číny si není zcela jista svou pozicí a pro její zachování je schopná udělat mnoho.

Na rovině ekonomické je možné uplatnit ten stejný pohled – čínská ekonomika nemůže nadále fungovat ve stylu, v jakém existovala dosud. Ty samé praktiky, které ji kdysi dovedly na pozici jedné z nejmocnějších ekonomik, již dnes nezabírají, či dokonce škodí. To si silně uvědomuje i samotné obyvatelstvo, jehož nespokojenost se selháním systému může omezit legitimitu KSC. Čínská ekonomika musí zahájit nový proces svého vývoje, ve kterém dozraje a stane se vyspělejší. Bude to dlouhý a trnitý proces, při kterém je velmi reálné riziko fatálního omylu – v případě, že by taková situace nastala, hrozí, že Čína přijde ve velmi krátké době o velkou část toho, co tak pracně budovala. Stejně jako při reformách ze 70. let se do jejich čela postavil silný politik s pevnou mocenskou základnou – Xi Jinping. Ten dá krokům k řešení případných potíží legitimitu, ale zároveň se musí ohlížet na to, jaký vliv na čínskou ekonomiku budou mít pozitivní a negativní vztahy s dalšími světovými státy.

Za významné považuji také mé zjištění, že v současné době lze pozorovat s diplomacií spojenou situaci, která je vlastní velké části mnou zkoumaných případů – v rámci té je sice Čína s určitou zemí v konfliktu, avšak s tou samou konkrétní zemí je zároveň velmi silně ekonomicky provázaná. Vzniká tak cyklický proces, který lze na jednu stranu chápat jako stabilizační, avšak velmi rizikový v případě, že by z této rovnice ekonomický aspekt vypadl. V moderní čínské diplomacii se projevuje neoblomnost a útočnost, které jsou založeny na sebejistotě, kterou tento stát v posledních letech získal, Zároveň s tím je zde ale snaha stále držet taktiky měkké síly. S ohledem na současný komplikovaný mezinárodní vývoj je velmi málo pravděpodobné, že by oba postoje mohly koexistovat.

K této diplomové práci jsem přistupoval s vědomím, že vzhledem k rozsahu a komplexnosti mnou zvoleného tématu není možné se všemi aspekty zabývat

do naprostého detailu. Je zde ještě mnoho dalších vedlejších okruhů, které by si zasloužily svůj vlastní výzkum a daleko více prostoru – to se týká zejména současných a rychle se rozvíjejících vztahů Číny s Evropskou unií a jejími jednotlivými státy, kdy obzvlášť česko-čínské vztahy podmíněné ekonomickými zájmy nabývají na síle i významu. Zkoumání tohoto tématu samotného považuji za velmi přínosné a doufám, že jím některý z mých kolegů naváže na tuto mou práci. Mým cílem bylo v tomto směru vytvořit výzkumný základ, jehož budou moci využít další generace studentů sinologie orientovaných na politickou stránku této vědy. Věřím, že v tomto smyslu jsem byl úspěšný a má práce je pro vědeckou obec přínosem.

9. Annotation

Position of president of People's republic of China is among the very important ones due to various reasons in both domestic and worldwide scope. Current Chinese president Xi Jinping is no exception to that. Since his succession to this post there has happened and still is happening a great amount of changes in both political and economic spheres. These changes will, to a certain point, change current status quo of China, which lasted for at least two previous decades. Based on this status quo China is a state, which is a world's economic marvel, but not a strong political player. Some of these changes were initiated by president Xi or by his clique, others are only a logical outcome of a course that was set for China by Deng Xiaoping. It can be said with certainty that an absolute majority of these changes will be projected into China's future course and also into a way this country is perceived as in the following years. At the same time it can be expected, that these vast changes are not only isolated political steps, but on the contrary are in many aspects strongly interconnected in a way that one change is a direct consequence of the previous one. Analysis and evaluation of these phenomena are therefore crucial for understanding not only the next steps that China will do during the remaining mandate of president Xi in his post, but also for the period following after him.

Key words: China, Xi Jinping, reforms, corruption, economy, foreign policy

10. Seznam literatury

Monografie:

BAKEŠOVÁ, Ivana a Rudolf FÜRST. *Čína ve XX. století*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 3 sv. ISBN 80-244-0251-3.

BRESLIN, editor: Shaun. *Handbook of China's international relations*. 1st ed. London: Routledge, 2010. ISBN 978-185-7435-085.

CHAI, C. *An Economic history of modern China*. Northampton, MA: Edward Elgar, c2011, vii, 268 p. ISBN 978-184-7209-375.

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, 656 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-249-9.

HE, Zengke. *Corruption and anti-corruption in reform China*. Oakland, 2000. Dostupné také z: http://www.cuhk.edu.hk/gpa/wang_files/Corruption.pdf. Studie. The Regents of the University of California. Vedoucí práce Richard Levy.

KINKLEY, Jeffrey C. *Corruption and realism in late socialist China: the return of the political novel*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2007, viii, 289 p.

KLITGAARD, Robert. *Controlling corruption*. [Nachdr.]. Berkeley [u.a.]: Univ. of California Press, 2006. ISBN 9780520074088.

LÜ, Xiaobo. *Cadres and corruption: the organizational involution of the Chinese Communist Party*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, c2000, xviii, 368 p. Studies of the East Asian Institute. ISBN 0804739587.

MAURO, Paolo. Corruption and Growth. *The Quarterly Journal of Economics*. Oxford University Press, 1995, : 32.

MCGREGOR, James. *No ancient wisdom, no followers: the challenges of Chinese authoritarian capitalism*. 1st ed. Westport, CT, 2012, xiii, 132 p. ISBN 19-352-1281-8.

NYE, Joseph S. *Soft power: the means to success in world politics*. 1st ed. New York: Public Affairs, c2004, xvi, 191 p. ISBN 978-1-58648-306-7.

PETTIS, Michael. *Avoiding the fall China's economic restructuring*. Washington, D.C: Carnegie Endowment for International Peace, 2013. ISBN 978-129-9872-561.

QUAH, Jon S. *Curbing corruption in Asia: a comparative study of six countries*. Singapore: Eastern Universities Press, 2003, xxx, 241 p. ISBN 9812102159.

REDDING, Gordon S. *The spirit of Chinese capitalism*. New York: W. de Gruyter, 1990, xiii, 267 p. ISBN 08-992-5657-0.

ROSE-ACKERMAN, Susan (ed.). *International handbook on the economics of corruption*. Cheltenham: 2006. ISBN 78 1 84542 242 4.

SAW, Swee-Hock a John WONG. *Advancing Singapore-China economic relations*. Singapore: EAI, 2014, xix, 309 pages. ISBN 978-981-4517-966.

SUN, Yan. *Corruption and market in contemporary China*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, c2004, xiv, 248 s. ISBN 0-8014-4284-2.

TSUI, Anne S a Chung-Ming LAU. *The management of enterprises in the People's Republic of China*. Boston: Kluwer Academic Publishers, 2002, vii, 510 p. ISBN 14-020-7099-3.

WANG, Hung-jen. *The rise of China and Chinese international relations scholarship*. Lanham, Maryland: Lexington Books, 2013, viii, 194 pages. ISBN 978-073-9178-515.

WITT, Michael A. a Gordon GORDON REDDING (ed.). *China: Authoritarian Capitalism*. Oxford, 2012. Dostupné také z: http://faculty.insead.edu/michael-witt/documents/Witt_Redding_China_2012.pdf. Studie. Oxford University.

XI, Jinping. *Xi Jinping, the governance of China*. First edition. Beijing: Foreign Languages Press, 2014, vi, 515 pages, 45 unnumbered pages of plates. ISBN 978-711-9090-573.

ZHANG, Qian F. a John A. DONALDSON. The Rise of Agrarian Capitalism with Chinese Characteristics: Agricultural Modernization, Agribusiness and Collective Land Rights. *The China Journal*. University of Chicago Press, 2008, : 23.

ZHENG, Yongnian. *Discovering Chinese nationalism in China: modernization, identity, and international relations*. New York: Cambridge University Press, 1999, xvii, 189 p. ISBN 05-216-4590-5.

Periodické publikace:

ABDOOLCARIM, Zoher. It's Going to Take a Lot More Than a Historic Handshake to Fix China's Relations With Taiwan: Chinese President Xi Jinping may want a unified China, but he also has to respect the desire of Taiwan's 23 million people to control their own destiny. *Time* [online]. 2015 [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://time.com/4104494/china-taiwan-relations-summit/>

ABE, Shinya. Gaming revenue falls 33% on China slowdown, anti-corruption campaign. *Nikkei Asian Review*[online]. 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z:

<http://asia.nikkei.com/Business/Trends/Gaming-revenue-falls-33-on-China-slowdown-anti-corruption-campaign>

AFP. World Bank is warning China to reform its state-dominated financial sector. *Business Insider* [online]. 2015 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/afp-world-bank-warns-china-over-state-financial-control-2015-6>

An uneasy friendship: The crisis in Ukraine is drawing Russia closer to China. But the relationship is far from equal. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/china/21650566-crisis-ukraine-drawing-russia-closer-china-relationship-far-equal>

BOSKIN, Michael J. What should China do to fix its economy?: Calming markets mustn't come at expense of further reforms to free China's economy. *Market Watch* [online]. 2015 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.marketwatch.com/story/what-should-china-do-to-fix-its-economy-2015-08-26>

BO, Zhiyue. The Rise and Fall of Xu Caihou, China's Corrupt General. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/03/the-rise-and-fall-of-xu-caihou-chinas-corrupt-general/>

BO, Zhiyue. Were China's Corrupt Officials Plotting a Coup? *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/were-chinas-corrupt-officials-plotting-a-coup/>

BRANIGAN, Tania. Yuan drain as China's rich move west. *The Guardian* [online]. 2011 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2011/nov/11/china-rich-emigrate>

BROWN, Kerry. China's Globe-Trotting President: What Xi Jinping's extensive travels tell us about his foreign policy strategy. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/10/chinas-globe-trotting-president/>

BROWN, Kerry. Xi's Flattery and China's Global Ambitions: China professes deep appreciation and concern for the developing world. It's time to take Beijing at its word. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/02/xis-flattery-and-chinas-global-ambitions/>

BRUMFIELD, Ben, Katie HUNT a Yuli YANG. Leaders of China and Taiwan hold first talks since bitter 1949 split. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z:

<http://edition.cnn.com/2015/11/07/asia/china-taiwan-summit/>

CENDROWSKI, Scott. Why China's rich are leaving. *Fortune* [online]. 2014 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://fortune.com/2014/06/05/china-rich-immigration/>

CHEN, Dingding. Calmness and patience are needed between China, U.S. in South China Sea. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/10/30/opinions/south-china-sea-dispute-chen/>

China has a bigger middle class than America. *CNN Money* [online]. 2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://money.cnn.com/2015/10/14/news/economy/china-middle-class-growing/>

China charges former president's top aide Ling Jihua. *BBC* [online]. 2015 [cit. 2015-10-14]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-33598873>

China's bottom line: Chinese leaders send warnings to Taiwan's opposition party ahead of elections next year. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/china/21646571-chinese-leaders-send-warnings-taiwans-opposition-party-ahead-elections-next-year-chinas-bottom>

CHINOY, Mike. Crime gangs fight Macau turf war: Economic slowdown, handover to China fuel violence. *CNN*[online]. 1997 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/WORLD/9705/16/macau.gangsters/>

CHUNG, Young-june. China's Changing North Korea Policy: Could a new US-China-South Korea trilateral framework form? *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/10/chinas-changing-north-korea-policy/>

CLINTON, Hillary. America's Pacific Century: The future of politics will be decided in Asia, not Afghanistan or Iraq, and the United States will be right at the center of the action. *Foreign Policy* [online]. 2011 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>

COHEN, David. Why Bo Had To Go. *The Diplomat* [online]. 2012 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2012/10/why-bo-had-to-go/>

CURRAN, Enda, Fion LI a Peter COY. The Hot Money Cools on China: Some \$300 billion has been moved out in the past six months. *Bloomberg Businessweek* [online]. 2015 [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-05-07/china-s-capital-outflow-hot-money-cools-on-the-country>

Čína jmenovala nového prezidenta. Proti se postavil jediný poslanec. *IDNES.cz*

[online]. 2013 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/cina-jmenovala-noveho-prezidenta-si-tin-pchinga-f5o->

[/zahranicni.aspx?c=A130314_083336_zahranicni_tp](http://zahranicni.aspx?c=A130314_083336_zahranicni_tp)

DINGDING, Chen. 4 Misconceptions About China's Anti-Corruption Campaign. *The Diplomat* [online]. 2014 [cit. 2015-09-23]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/08/4-misconceptions-about-chinas-anti-corruption-campaign/>

EDWARDS, Jim. China is making a new 5-Year Plan — and it'll decide the fate of the global economy. *Business Insider* [online]. 2015 [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: http://www.businessinsider.com/china-5-year-plan-global-gdp-recession-2015-10?utm_content=bufferbf370&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer

EDWARDS, Jim. The price of cement in China has collapsed .. and that is not good. *Business Insider* [online]. 2015 [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: <http://uk.businessinsider.com/the-price-of-cement-in-china-macquarie-2015-9>

FENSOM, Anthony. Macau Gambles on More Casinos Amid Downturn: Is the “Las Vegas of the Far East” taking too big a gamble? *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/05/macau-gambles-on-more-casinos-amid-downturn/>

FLORCRUZ, Jaime A. a Peter SHADBOLT. China's Bo Xilai: From rising star to scandal. *CNN* [online]. 2013 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2012/08/08/world/asia/china-bo-xilai-profile/>

FLORCRUZ, Michelle. Corrupt Chinese Government Officials Flee To Australia Amid Hesitation To Extradite Criminals. *International Business Times* [online]. 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.ibtimes.com/corrupt-chinese-government-officials-flee-australia-amid-hesitation-extradite-1990075>

GANDOLFI, Franco a Corné J. BEKKER. Guanxi: The Art of Finesse and Relationship Building When Conducting Business in China. *Regent Global Business Review* [online]. 2008 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://www.regent.edu/acad/global/publications/rgrbr/vol2iss1/2008_Vol_2_Issue_1_April.pdf

GU, Liping (ed.). Investment treaty to top China-U.S. S&ED agenda, doable under

Obama administration. *Ecns.cn* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.ecns.cn/voices/2015/06-21/170049.shtml>

GRAHAM-HARRISON, Emma, Alec LUHN, Shaun WALKER, Ami SEDGHI a Mark RICE-OXLEY. China and Russia: the world's new superpower axis?: Countries are trade partners with a shared goal of challenging US hegemony, but past disputes and competing interests make the relationship more complex. *The Guardian* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/07/china-russia-superpower-axis>

HARNER, Stephen. How To Solve The 'Taiwan Problem' In U.S.-China Relations. *Forbes* [online]. 2015 [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/sites/stephenharner/2015/06/17/how-to-solve-the-worsening-taiwan-problem-in-u-s-china-relations/>

HEYDARIAN, Richard Javad. Asian Infrastructure Investment Bank: China's Trojan Horse? *The Huffington Post* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/richard-javad-heydarian/asian-infrastructure-inve_b_7717540.html

How uninhabited islands soured China-Japan ties: Ties between China and Japan have been strained by a territorial row over a group of islands, known as the Senkaku islands in Japan and the Diaoyu islands in China. *BBC* [online]. 2014, 2015-11-20 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11341139>

HUANG, Jin (ed.) a Chun YAO (ed.). Zhou Yongkang charged with bribery, abuse of power, intentional disclosure of state secrets. *Renmin Ribao* [online]. 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://en.people.cn/n/2015/0403/c90785-8873575.html>

IKENBERRY, John G. The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive? *Foreign Affairs* [online]. 2008 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/asia/2008-01-01/rise-china-and-future-west>

JOHNSON, Ian a Thom SHANKER. Beijing Mixes Messages Over Anti-Japan Protests. *The New York Times* [online]. 2012 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2012/09/17/world/asia/anti-japanese-protests-over-disputed-islands-continue-in-china.html?_r=0

JOHNSON, William. The five most important issues in U.S.-China relations. *Reuters*

[online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2015/06/23/the-five-most-important-issues-in-u-s-china-relations/>

KAIMAN, Jonathan. Zhou Yongkang: oil boss who became China's third most powerful man. *The Guardian* [online]. 2014 [cit. 2015-09-23]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2014/jul/29/zhou-yongkang-china-profile>

KANG LIM, Benjamin. China seizes up to \$157 billion of unspent local government budgets. *Reuters* [online]. 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2015/09/14/us-china-economy-fiscal-idUSKCN0RE0Z520150914#IPxUjzUZaLoh5mzs.97>

KELIHER, Macabe a Hsinchao WU. How to Discipline 90 Million People: Can China's president reform the world's largest one-party state by reforming its officials? *The Atlantic* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/04/xi-jinping-china-corruption-political-culture/389787/>

KIRKPATRICK, Nick a Justin Wm. MOYER. Hong Kong's Occupy Central protest is no more. *The Washington Post* [online]. 2014 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2014/12/16/hong-kongs-occupy-central-protest-is-no-more/>

KOTKIN, Stephen. The Unbalanced Triangle: What Chinese-Russian Relations Mean for the United States. *Foreign Affairs* [online]. 2009 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/reviews/review-essay/unbalanced-triangle>

LAM, Willy. Xi Jinping: A 21st-century Mao? *Prospect: The leading magazine of ideas* [online]. 2015 [cit. 2015-09-07]. Dostupné z: <http://www.prospectmagazine.co.uk/features/xi-jinping-a-21st-century-mao>

LANKOV, Andrei. If China had to choose, it would be South Korea: North Korea is still technically China's ally, but Beijing prefers to trade with Seoul. *Al Jazeera* [online]. 2015 [cit. 2015-11-10]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/09/china-choose-south-korea-150902073117753.html>

LEVINE, Mike. OPM Hack Far Deeper Than Publicly Acknowledged, Went Undetected For More Than A Year, Sources Say. *ABC News* [online]. 2015 [cit. 2015-

11-22]. Dostupné z: <http://abcnews.go.com/Politics/opm-hack-deeper-publicly-acknowledged-undetected-year-sources/story?id=31689059>

LEVINE, Steven. Hong Kong's Return To China: Year In Review 1997. *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/topic/reversion-to-Chinese-sovereignty-1020544>

LI, Jing. China's anti-corruption campaign nabs a 'tiger' whose son died in a Ferrari crash. *Business Insider* [online]. 2015 [cit. 2015-10-14]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/chinas-corruption-campaign-has-nabbed-its-next-big-tiger-2015-7>

LIM, Benjamin Kang a Frank Jack DANIEL. Does China's next leader have a soft spot for Tibet? *Reuters* [online]. 2012 [cit. 2015-10-01]. Dostupné z: <http://in.reuters.com/article/2012/09/01/china-tibet-xi-jinping-idINDEE88002I20120901>

LINDER, Tomáš. Tolik funkcí neměl od Mao Ce-tunga žádný čínský vladař. *Respekt* [online]. 2014 [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/fokus/tolik-funkci-nemel-od-mao-ce-tunga-zadny-cinsky-vladar>

MARTINA, Michael, Jack KIM, Nick MACFIE (ed.) a Clarence FERNANDEZ (ed.). China, Japan, South Korea to hold first summit in three years. *Reuters* [online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2015/10/26/us-china-japan-southkorea-idUSKCN0SK0L620151026#F3kle1ciaiJs581b.97>

MASTER, Farah. China takes anti-corruption drive to Macau's casinos. *The China Post* [online]. 2012 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.chinapost.com.tw/business/asia-china/2012/12/05/363128/China-takes.htm>

MATTHEWS, Chris. The real ticking time bomb in China's economy: Real estate debt might do to China's economy what it did to the United States?. *Fortune* [online]. 2015 [cit. 2015-11-03]. Dostupné z: <http://fortune.com/2015/09/09/china-economy-trouble/>

MCDONNELL, Justin a Kerry BROWN. China-EU Relations: Trade and Beyond. *The Diplomat* [online]. 2014 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/04/china-eu-relations-trade-and-beyond/>

MIOU, Song (ed.). Xi's U.S. visit to promote bilateral investment treaty negotiation. *Xinhuanet* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/2015-09/19/c_134640124.htm

Narendra Modi takes on Xi Jinping China in a soft-power battle in America: A battle between Winnie the Pooh and a bear-hugger. *The Economist* [online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/21669069-battle-between-winnie-pooh-and-bear-hugger-narendra-modi-takes-xi-jinping-china>

OOI, Su-Mei a Megan DAY. Hong Kong's Umbrella Movement, One Year Later: A year on, what can we learn from Hong Kong's Umbrella Movement? *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/09/hong-kongs-umbrella-movement-one-year-later/>

OSNOS, Evan. Born Red: How Xi Jinping, an unremarkable provincial administrator, became China's most authoritarian leader since Mao. *The New Yorker* [online]. 2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.newyorker.com/magazine/2015/04/06/born-red>

PEI, Minxin. China's economy: Caught in a vicious, stubborn cycle. *Fortune* [online]. 2015 [cit. 2015-11-03]. Dostupné z: <http://fortune.com/2015/03/13/china-economic-problems/>

PEI, Minxin. The Legacy of Bo Xilai. *The Diplomat* [online]. 2013 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2013/09/the-legacy-of-bo-xilai/>

PENNINGTON, Matthew. Relations between the US and China are getting tense. *Business Insider* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/relations-between-the-us-and-china-are-getting-tense-2015-6>

PESTON, Robert. Why is China's currency so important? *BBC* [online]. 2015 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-33898261>

PLHONĚ, Tomáš. Další čínský nákup v Česku: Skupina CEFC kupuje Travel Service. *Lidové noviny* [online]. 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/cinane-kupuji-leteckou-spolecnost-travel-service-fv6-/doprava.aspx?c=A150904_125624_ln-doprava_sij

RAPOZA, Kenneth. Rich Chinese Leaving China. *Forbes* [online]. 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2015/07/18/rich-chinese-leaving-china/>

RICH, Timoty S. 5 things you should know about Taiwan's upcoming election. *The Washington Post* [online]. 2015 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z:

<https://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2015/09/25/5-things-you-should-know-about-taiwans-upcoming-election/>

ROBERTS, Dexter. Xi Jinping Is the World's Most Popular Leader, Says Survey. *Bloomberg Business* [online]. 2014 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/bw/articles/2014-12-18/xi-jinping-wins-the-popularity-conest>

SHAMBAUGH, David. China's Soft-Power Push: The Search for Respect. *Foreign Affairs* [online]. 2015 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2015-06-16/china-s-soft-power-push>

SHI, Jiangtao. Xi Jinping began career as cadre in rural Hebei. *South China Morning Post* [online]. 2012 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/china/article/1067383/xi-jinping-began-career-cadre-rural-hebei>

STANZEL, Angela. China urges a reboot of Six Party Talks: A new series of discussions, the first since 2009, could address the dangers of North Korea's nuclear programme. *Al Jazeera* [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/10/china-urges-reboot-party-talks-151008074746705.html>

SUMMERS, Tim. Chinese Foreign Policy: What to Expect in 2015. *Chatham House* [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/16637#>

TAYLOR, Adam. How A \$1 Million Ferrari Crash Ruined One Chinese Politician's Grand Ambitions. *Business Insider* [online]. 2012 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/ling-jihua-the-1-million-ferrari-crash-2012-11>

TI, Hua. Why China's Super-Rich Are Packing Up And Moving Abroad. *Business Insider* [online]. 2012 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/why-chinas-super-rich-are-leaving-2012-12>

TIEZZI, Shannon a Richard BUSH. China-Japan Relations: Has the Ice Stayed Broken?: Richard Bush on China-Japan relations since their top leaders shook hands in November 2014. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/09/china-japan-relations-has-the-ice-stayed-broken/>

TIEZZI, Shannon a Robert SUTTER. What Does the Ma-Xi Meeting Mean for China,

Taiwan and America?: Dr. Robert Sutter discusses the ramifications the Ma-Xi meeting will have for cross-strait relations. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/11/what-does-the-ma-xi-meeting-mean-for-china-taiwan-and-america/>

TIEZZI, Shannon. Former PLA General Confesses to Taking 'Extremely Large' Bribes. *The Diplomat* [online]. 2014 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/10/china-former-pla-general-confesses-to-taking-extremely-large-bribes/>

TIEZZI, Shannon. How Hong Kong's Protests Will Shape Taiwanese Politics: How Beijing handles the Hong Kong protests will impact Taiwan and the cross-strait relationship. *The Diplomat* [online]. 2014 [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2014/10/how-hong-kongs-protests-will-shape-taiwanese-politics/>

TIEZZI, Shannon. Where Is China's Silk Road Actually Going?: At the Boao Forum, China provided the clearest overview yet of its ambitious Silk Road plans. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/03/where-is-chinas-silk-road-actually-going/>

TIEZZI, Shannon. Zhou Yongkang's Greatest Crime. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/04/zhou-yongkangs-greatest-crime/>

The World's Most Powerful People. *Forbes* [online]. 2014 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/profile/xi-jinping/>

Top 10 trading partners of the Chinese mainland. *China Daily* [online]. 2014 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2014-02/19/content_17290565.htm

VAGUE, Richard. The trouble with China's economy. *CNN* [online]. 2015 [cit. 2015-11-03]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/08/24/opinions/vague-china-economy-problems/>

VASUDEVA, P.K. Incursions cast shadow on Sino-India meet. *Indian Defence Review* [online]. 2014 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.indiandefencereview.com/news/incursions-cast-shadow-on-sino-india-meet/>

Why China is creating a new "World Bank" for Asia. *The Economist* [online]. 2014 [cit.

2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2014/11/economist-explains-6>

WINES, Michael. In Rise and Fall of China's Bo Xilai: an Arc of Ruthlessness. *The New York Times* [online]. 2012 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2012/05/07/world/asia/in-rise-and-fall-of-chinas-bo-xilai-a-ruthless-arc.html>

WONG, Edward. New Communist Party Chief in China Denounces Corruption in Speech. *The New York Times* [online]. 2012 [cit. 2015-09-23]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2012/12/06/world/asia/early-target-of-chinas-anti-corruption-commission-identified.html?_r=0

WU, J.R. a Ben BLANCHARD. Rivals China, Taiwan to hold surprise meeting weeks before island's elections. *Reuters* [online]. 2015 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2015/11/04/us-taiwan-china-meeting-idUSKCN0SS2M220151104>

WU, Wendy. Chinese Premier Li Keqiang rejects economic quick fix in favour of reform: Quantitative easing won't solve structural imbalances, premier tells World Economic Forum. *South China Morning Post* [online]. 2015 [cit. 2015-11-03]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/china/economy/article/1856882/chinas-premier-rules-out-quantitative-easing-stimulate-slowng>

XIE, Tao. The Politics of History in China-Japan Relations: China and Japan must remember the past, but not live forever in its shadow. *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/08/the-politics-of-history-in-china-japan-relations/>

Xinhua Insight: Xu Caihou confesses to taking bribes. *Xinhua* [online]. 2014 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/indepth/2014-10/28/c_133749160.htm

YANG, Hengjun. Why Read Xi Jinping's Book? *The Diplomat* [online]. 2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://thediplomat.com/2015/01/why-read-xi-jinpings-book/>

YIN, Xiaoyu. Foreign capital not fleeing China. *Renmin Ribao* [online]. 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://en.people.cn/n/2015/0216/c98649-8851539.html>

ZHANG, Yuan. The four things that will improve China-US relations. *Renmin Ribao* [online]. 2015 [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://en.people.cn/n/2015/0924/c98649->

[8954881.html](#)

ZHOU, Laura. Xi Jinping blasts Japan's wartime atrocities at high-profile Nanking massacre memorial: President says Japan's wartime record cannot be forgotten but also calls for peace as nation marks the first massacre memorial day. *South China Morning Post* [online]. 2014 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/china/article/1661651/xi-jinping-blasts-japans-wartime-atrocities-high-profile-nanjing-massacre>

Další zdroje:

ALBERT, Melissa. Xi Jinping. *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/biography/Xi-Jinping>

ANDERSON, Ashlyn a Alyssa AYRES. Economics of Influence: China and India in South Asia. *Council of Foreign Relations* [online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/economics/economics-influence-china-india-south-asia/p36862>

ARMITAGE, Richard L. a Joseph S. NYE. *The U.S.-Japan Alliance: Anchoring stability in asia* [online]. Washington, D.C.: Center for Strategic and International Studies, 2012 [cit. 2015-11-21]. ISBN 978-0-89206-748-0. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/120810_Armitage_USJapanAlliance_Web.pdf

BAUER, Patricia. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Xu Caihou* [online]. 2015 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/biography/Xu-Caihou>

BLANKFEIN, Lloyd, Mark SCHWARTZ, Robert ZOELLICK a Jiming HA. China: An Economy in Transition. *Goldman Sachs* [online]. 2015 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/pages/china-an-economy-in-transition.html?cid=tw-pa-chieco-2>

Bo Xilai scandal: Key players. *BBC* [online]. 2013 [cit. 2015-10-13]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-17752064>

BROOKS, Henderson a Premindra Singh BHAGAT. *Henderson Brooks–Bhagat Report* [online]. 1962 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.indiandefencereview.com/wp-content/uploads/2014/03/TopSecretdocuments2.pdf>

CHAPPELL, Chris. Why is Falun Gong Persecuted?: Part 3. *Youtube* [online]. 2014 [cit. 2015-09-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=muQZx2BNGs4>

China & Japan: Rival giants. *BBC* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z:

http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/asia_pac/05/china_japan/html/introduction.stm

China and the WTO: Member Information. *World Trade Organization* [online]. [cit. 2015-10-28]. Dostupné z:

https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/china_e.htm

China, Singapore vow closer ties. *The China Internet Information Center* [online]. 2015, 2015-11-18 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: http://www.china.org.cn/world/2015-07/04/content_35979619.htm

Co je korupce [online]. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>

EU Relations with China. *European External Action Service* [online]. [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/china/index_en.htm

EU sanctions against Russia over Ukraine crisis. *EU Newsroom* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: http://europa.eu/newsroom/highlights/special-coverage/eu_sanctions/index_en.htm

Full text of joint declaration of trilateral summit. *Yonhap News Agency* [online]. 2015 [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://english.yonhapnews.co.kr/national/2015/11/01/0301000000AEN20151101003900315.html>

GABUEV, Alexander. *A “ soft alliance ”? Russia-China Relations After The Ukraine Crisis* [online]. London: European Council on Foreign Relations, 2015 [cit. 2015-11-22]. ISBN 978-1-910118-26-9.

GDP per capita. *The World Bank* [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?order=wbapi_data_value_2013%20wbapi_data_value%20wbapi_data_value-last&sort=desc

GOULD, Jens Erik. A Hard Landing in China: Who Feels It Worst? *Credit Suisse* [online]. 2015 [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: <https://www.credit-suisse.com/cz/en/news-and-expertise/economy/articles/news-and-expertise/2015/02/en/a-hard-landing-in-china-who-feels-it-worst.html>

GUTHRIE, Doug. The Lesson of China's Market Economy. *George Washington University School of Business* [online]. 2013 [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=yCkkER_dWac

NATHAN, Andrew. Professor Andrew Nathan talks about trends in China's foreign

policy. *Columbia University* [online]. 2012 [cit. 2015-11-09]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=j0QQyqzDbGE>

National Accounts Estimates of Main Aggregates. *UN Data: A world of information* [online]. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: <http://data.un.org/Data.aspx?q=china+gdp&d=SNAAMA&f=grID%3A101%3BcurrID%3AUSD%3BpcFlag%3A1%3BcrID%3A156>

NYE, Joseph S. The Limits of Chinese Soft Power. *Project Syndicate* [online]. 2015 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.project-syndicate.org/commentary/china-civil-society-nationalism-soft-power-by-joseph-s--nye-2015-07>

ORR, Gordon. The Chinese Economy in 2014. *The Institute of International and European Affairs* [online]. 2014 [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gtkmA19f1tY>

POLLACK, Jonathan D. a Philippe LE CORRE. Why China goes to Europe. *Brookings Institute* [online]. 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2015/07/29-europe-engagement-china-pollack-lecorre>

Profile: Bo Xilai. *BBC* [online]. 2013 [cit. 2015-10-12]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-19709555>

Profile: Xi Jinping. *BBC* [online]. 2013 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11551399>

RUDD, Kevin. The Future of US-China Relations Under Xi Jinping. *Youtube* [online]. 2015 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6So1hVZialY>

SHEPHERD, Melinda C. Macau's Return to China: Year In Review 1999. *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/topic/Macaos-Return-to-China-353703>

SIMMONS, Katie. China's government may be communist, but its people embrace capitalism. *Pew Research Center* [online]. 2014 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/10/10/chinas-government-may-be-communist-but-its-people-embrace-capitalism/>

What is the Asian Infrastructure Investment Bank? *Asian Infrastructure Investment Bank* [online]. [cit. 2015-11-22]. Dostupné z: <http://www.aiib.org/html/aboutus/AIIB/>

Xi Zhongxun. *Chinese Leaders* [online]. [cit. 2015-08-31]. Dostupné z: <http://chinese->

leaders.org/xi-zhongxun/